

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

LETNO POROČILO 2012

UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE
KAZENSKIH SANKCIJ

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE
KAZENSKIH SANKCIJ

LETNO POROČILO 2012

Ljubljana, april 2013

Republika Slovenija
Ministrstvo za pravosodje
Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij

Letno poročilo 2012
(Osemnajsto poročilo)

Založila: Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij
Oblikovanje in tisk: Birografika Bori d.o.o., Ljubljana

Pri izdelavi letnega poročila so sodelovali:

Aleksander Kotnik

Božidar Peteh

Darinka Požar

Dušan Valentinčič

Eva Salecl Božič

Gregor Koren

Jasmin Musić

Lucija Božikov

Robert Friškovec

Rok Dvornik

Slavi Novak

Slavica Skobir

Stojan Klančar

Suzana Peteh Volf

Tadeja Glavica

In številni drugi sodelavci in sodelavke Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij

Letno poročilo je objavljeno na spletnih straneh na naslovu:

http://www.mp.gov.si/si/o_ministrstvu/ursiks_organ_v_sestavi/dokumenti/letna_porocila/

PREDGOVOR

Pred vami je osemnajsto zaporedno letno poročilo Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij. Poročilo ohranja obliko iz preteklih let. V njem so zbrani številni podatki in informacije o našem zaporskem sistemu. Predstavljeni so tako dosežki kot tudi težave in priložnosti za izboljšave.

V letu 2012 je bilo v povprečju dnevno zaprtih 1418 oseb, kar je šest odstotkov več kot v letu poprej. Povečalo se je tudi skupno število obravnavanih oseb, pri čemer je potrebno izpostaviti predvsem izrazito povečanje števila obsojencev za enajst odstotkov in zmanjšanje števila uklonilnih zapornikov za osem odstotkov.

Leto 2012 je bilo v znamenju varčevalnih ukrepov in zato izredno težko. Kljub večjemu številu zaprtih in prevzemanju novih nalog z varovanjem Enote za forenzično psihiatrijo v okviru Psihiatričnega oddelka UKC Maribor, je Vlada z rebalansom proračuna pomembno zmanjšala višino finančnih sredstev za delovanje Uprave. Namesto pričakovanih dodatnih zaposlitev, je bilo potrebno zmanjšati število zaposlenih in njihove prihodke. Na razpolago ni bilo sredstev za financiranje javnih gospodarskih zavodov, kar je ogrozilo njihovo preživetje in s tem tudi možnosti za zaposlovanje zaprtih oseb. V skladu s sklepi Vlade smo pripravili načrt varčevalnih ukrepov in poslovanje prilagodili finančnim zmožnostim. Strošek oskrbnega dne za zaprto osebo se je zmanjšal za 17 odstotkov.

Kljub navedenim težavam, smo realizirali večino nalog in uspešno izvajali svoje poslanstvo, kar potrjujejo tako statistični podatki kot tudi ugotovitve zunanjih nadzornih organov. V zaporih je bila zagotovljena stabilna varnostna situacija. Čeprav večjih ekscesov in uporov ni bilo, pa se moramo zavedati, da se zaradi izvajanja varčevalnih ukrepov znižuje nivo varnosti v zaporih. Težko je reči, kje so meje, vendar je dejstvo, da nadaljnje zmanjševanje števila zaposlenih zmanjšuje možnosti za strokovno delo in povečuje varnostno tveganje v zaporih, zato je potrebno ta trend še pravočasno ustaviti.

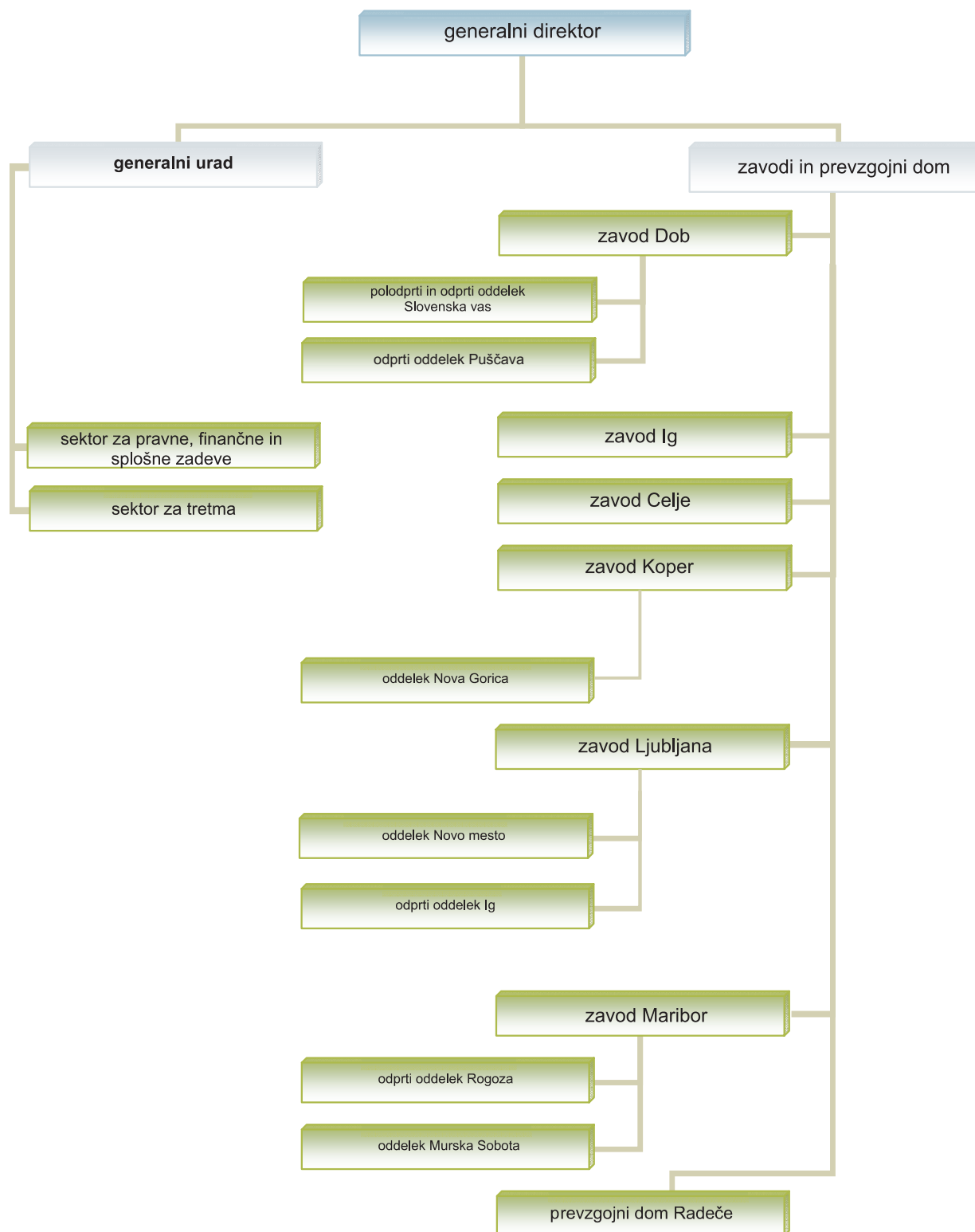
Na opravljeno delo smo lahko upravičeno ponosni. Zasluga za to gre vsem zaposlenim. Ob 9. aprilu, Dnevu Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij, zato iskreno čestitam vsem sodelavkam in sodelavcem ter se jim zahvaljujem za njihov trud in predanost, pa tudi za potrpljenje in pripravljenost, da skupaj in po najboljših močeh izvajamo naše poslanstvo tudi v teh, za vso državo težkih časih.

Dušan VALENTINČIČ
generalni direktor

ORGANIZACIJSKA SHEMA UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ

GENERALNI URAD IN ZAVODI ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA

GENERALNI URAD, Jesenkova 3, 1000 Ljubljana

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA DOB (za moške)

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci (moški)
Prostorska zmogljivost: 420 oseb

ZPKZ Dob, POLODPRTI ODDELEK SLOVENSKA VAS

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
Prostorska zmogljivost: 63 oseb

ZPKZ Dob, ODPRTI ODDELEK PUŠČAVA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
 Prostorska zmogljivost: 17 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA IG (za ženske)

Kategorije zaprtih oseb: obsojenke, pripornice in ženske, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor, ter mladoletnice, obsojene na mladoletniški zapor
 Prostorska zmogljivost: 83 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN KAZNI ZAPORA CELJE

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki/ce, osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor in mladoletniki, obsojeni na mladoletniški zapor
 Prostorska zmogljivost: 96 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci in priporniki
 Prostorska zmogljivost: 110 oseb

ZPKZ Koper, ODDELEK NOVA GORICA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor
 Prostorska zmogljivost: 32 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA LJUBLJANA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor
 Prostorska zmogljivost: 135 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODDELEK NOVO MESTO

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor
 Prostorska zmogljivost: 35 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODPRTI ODDELEK IG

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
 Prostorska zmogljivost: 27 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA MARIBOR

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor
 Prostorska zmogljivost: 146 oseb

ZPKZ Maribor, ODPRTI ODDELEK ROGOZA

Kategorija zaprtih oseb: obsojenci
 Prostorska zmogljivost: 36 oseb

ZPKZ Maribor, ODDELEK MURSKA SOBOTA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor
 Prostorska zmogljivost: 41 oseb

PREVZGOJNI DOM RADEČE

Kategorije zaprtih oseb: mladoletniki/ce, ki jim je bil izrečen vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom
 Prostorska zmogljivost: 68 oseb

1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI UPRAVE V LETU 2012

Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljnjem besedilu: Uprava) je v tem letu izvajala naloge skladno z zakonskimi opredelitvami in strokovnimi zahtevami. Pri tem je največ pozornosti namenila doslednemu izvajanju Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij in podzakonskih predpisov v praksi in skrbi za enotno, strokovno in zakonito obravnavo zaprtih oseb.

Sprejeta so bila razna interna navodila, sklepi in usmeritve o aktualnih zadevah kot npr.:

- program dela UIKS in program usposabljanja in izobraževanja
- načrti nabave opreme, uniform, izobraževanj, investicijskega vzdrževanja,
- obvestilo javnim uslužbencem o načinih in postopkih zagotavljanje pravne pomoči ob kazenskem ali odškodninskem postopku v zvezi z delom,
- usmeritev glede vnosa elektronskih in tehničnih predmetov v zavode (sklep št. 10 - 16. kolegij generalnega direktorja).
- sodelovali smo pri pripravi dokumenta Strategija pravosodja 2020, ki ga je MPJU posredovalo vladi v potrditev.
- sodelovali smo pri pripravi novele ZIKS, s katero so se uredila nekatera nujna vsebinska vprašanja, ki jih je pred tem prinesla sprememba KZ oziroma ZKP.
- usklajevali smo hišne rede s spremembami predpisov.
- delovna skupina je pripravila načrt integritete.

Pripravljenih je bilo več poročil na zahtevo raznih nadzornih organov (računsko sodišče, proračunska inšpekcija, inšpekcija za sistem javnih uslužbencev, služba za notranjo revizijo). Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Delegacija Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja – CPT je našo državo obiskala v času od 31. januarja do 6. februarja 2012. Obiskali so tudi zavode Ljubljana, Dob in Celje. Pripravili smo odzivne odgovore na priporočila CPT, ki jih je naša država prejela v drugi polovici leta. Odgovore smo posredovali ministrstvu, ki jih vključi v gradivo – odgovor Vlade RS na poročilo CPT.

Posebno skrb je Uprava v tem letu namenila spremljanju gibanja števila zaprtih oseb z namenom, da bi zmanjšala negativne posledice prenapoljenosti zavodov ter bivalnih in drugih prostorov zaprtih oseb v nekaterih zavodih. Tekoče se je izvajalo premeščanje zaprtih oseb iz bolj zasedenih v manj zasedene zavode in oddelke, predvsem iz najbolj prenapoljenega zavoda Ljubljana (upoštevanje dogovora, da ni presežena gornja dopustna meja števila zaprtih oseb) in tudi Oddelka Novo mesto (predvsem pripornikov).

V letu 2012 je bilo v povprečju zaprtih 1.418 oseb. Povprečje zaprtih oseb se je po posameznih mesecih gibalo od 1.419 v mesecu januarju, do 1.459 zaprtih oseb v mesecu decembru, kar je bilo tudi najvišje povprečno stanje v tem letu.

Povprečno je bilo za 8,4 % več zaprtih oseb kot glede na standarde omogočajo prostorske zmogljivosti. Najbolj so bili zasedeni zavodi: Ljubljana, Koper, Maribor in Oddelek Novo mesto.

Trend povprečnega števila zaprtih oseb je od avgusta 2011 dalje naraščal. Največje število povprečno zaprtih oseb je bilo v mesecu decembru 2011 (1.430) ter v letu 2012 v zadnjih mesecih, ko se je število povprečno zaprtih povzpelo na 1459 oseb. Povprečno število zaprtih oseb je bilo v tem letu za 6,05 % večje kot v lanskem letu.

V letu 2012 je bilo med skupaj 1.418 povprečno zaprtimi osebami povprečno 1042 obsojencev, 314 pripornikov, 39 uklonilno zaprtih, 22 mladoletnikov v prevzgojnem domu ter 1 mladoletni obsojenec. Med zaprtimi osebami je bila večina moških (1.346), žensk je bilo povprečno 72 ali 5,3 %.

V obdobju tega leta je 86 obsojencev prestajalo kazen zapora po 12. členu ZIKS (ob koncu tedna in dnevih prostih dni –vikend kazen). V istem obdobju smo obravnavali 8 oseb, ki jim je sodišče odredilo hišni zapor in 11 oseb, ki jim je zaporno kazen nadomestilo z izvrševanjem dela v splošno korist.

Nadaljujejo se aktivnosti za nadomestno gradnjo zavoda Ljubljana na lokaciji Bizovik. Pripravili smo vladno gradivo, ki predvideva proučitev možnosti, da se gradnja izvede v eni od oblik javno-zasebnega partnerstva, vendar Vlada odločitve še ni sprejela.

V oktobru sta Slovenijo obiskala predstavnika oddelka SE za nadzor nad izvrševanjem sodb ESČP. Predstavili smo realizacijo akcijskega načrta za odpravo ugotovljenih kršitev in izboljšanja razmer v z zavodu Ljubljana.

Pripravili smo odzivno poročilo na revizijsko poročilo Računskega sodišča na tematiko uspešnosti reševanja prostorske problematike slovenskih zaporov.

Na podlagi sprejetega izvedbenega plana investicijskega vzdrževanja ter investicij v nakup opreme je bila osrednja investicija izgradnja manjše čistilne naprave v Odprtem oddelku Rogoza. Izvedli smo tudi nakupe najnujnejše opreme manjše vrednosti iz proračunske postavke za odškodnine po potrebah posameznih lokacij.

Generalni urad je v tem letu v pritožbenem postopku obravnaval 110 pritožb zaprtih oseb. Dve pritožbi sta bili v celoti utemeljeni, tri pa delno utemeljene, pri čemer ni šlo za grobe kršitve pravic zaprtih oseb, temveč za pomanjkljivo izvajanje veljavnih predpisov s strani uslužbencev zavoda. Utemeljene oziroma delno utemeljene pritožbe so se nanašale na kršitev pravic v zvezi s prisotnostjo pravosodnega policista pri obiskih, neustreznega vodenja postopkov pri izvajanju obiskov, neizplačila regresa za letni dopust, neizročitve osebnega računalnika v posest in uporabo ter zaračunavanja stroškov pregleda osebnega računalnika.

Na drugi stopnji je Generalni urad v letu 2012 izdal 79 odločb o pritožbah obsojencev in mladoletnikov. Od tega je bilo 69 pritožb kot neutemeljenih zavrženih, sedmim pritožbam je bilo ugodeno in zadeva vrnjena organu prve stopnje (zavodu) v ponovno odločanje, v treh primerih pa je bil pritožbeni postopek ustavljen.

Zoper odločitev generalnega direktorja Uprave je v pritožbenem postopku na ministrstvo, pristojno za pravosodje, vložilo vlogo 13 obsojencev. Ministrstvo, pristojno za pravosodje, je vse pritožbe zaprtih oseb kot neutemeljene zavrnilo.

Varuhu človekovih pravic smo poslali 67 poročil o pobudah zaprtih oseb za začetek postopka za varstvo človekovih pravic. Nekaj zaprtih oseb je pobude za varstvo človekovih pravic vložilo večkrat, med pobudniki pa je bilo tudi nekaj takih, ki so (za isto zadevo) sočasno s pobudo za varstvo človekovih pravic vložili tudi pritožbo ali obratno.

Vsako pobudo smo na Generalnem uradu obravnavali, ugotovitve in stališča pa posredovali Varuhu človekovih pravic. Pri tem je bila sprejeta ocena, da sta bili 2 pobudi v celoti utemeljeni, 3 pa delno utemeljene.

Pripravili smo odzivno poročilo za redno letno poročilo Varuha človekovih pravic.

V tem obdobju je uprava o ugotovitvah Varuha človekovih pravic ob izvajanju nalog Državnega preventivnega mehanizma (DPM) v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, Polodpti oddelek Slovenska vas, Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor, Odprti oddelek Rogoza, Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor, Oddelek Murska Sobota, Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana, Oddelek Novo mesto, Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana, Odprti oddelek Ig, Zavodu za prestajanje kazni zapora Koper in Zavodu za prestajanje kazni zapora Koper, Oddelek Nova Gorica pripravila odzivna poročila in jih posredovala Varuhu človekovih pravic.

Uprava je izdelala letno poročilo o delu za leto 2011 in ga skupaj z aktualno problematiko predstavila javnosti v mesecu aprilu 2012. Sočasno so potekale aktivnosti v zvezi z razpisom in podelitvijo priznanj najzaslužnejšim delavcem, ki jih je podelil minister, pristojen za pravosodje, na slovesnosti ob Dnevu Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij v mesecu aprilu.

V zavodih za prestajanje kazni zapora je bila, kljub velikemu številu zaprtih oseb in aktivnostih povezanih z njimi, vseskozi zagotovljena stabilna varnostna situacija. V celotnem obdobju ne beležimo izrednih dogodkov ali kakšnega drugega dogajanja, s katerim se bi poslabšale stabilne varnostne razmere v zavodih. Pristojne službe Uprave so vse naloge, ki so vezane na zagotavljanje varnosti, opravile korektno in profesionalno. Veliko je bilo dodatnih aktivnosti povezanih z varovanjem več kriminalnih združb, tako v času izvajanja pripora kakor izvrševanja kazni zapora.

Na dan 31. 12. 2012 je bilo v Upravi zaposlenih 876 javnih uslužbencev, od tega je bilo 866 javnih uslužbencev za nedoločen čas, 10 pa za določen čas. V kadrovski načrt je štelo 869 javnih uslužbencev¹. Zaradi varčevalnih ukrepov Vlade se je skupno število vseh zaposlenih v primerjavi z letom poprej zmanjšalo za 28 javnih uslužbencev, predvsem zaradi upokojitvev in sporazumnega prenehanja delovnega razmerja.

V letu 2012 je bilo izplačanih 80.638,90 ur nadurnega dela, plačilo 2.935,95 že opravljenih nadur pa se prenaša v naslednje obdobje.

Na področju vzgojnega dela smo skrbeli za poenotenje in dvigovanje kvalitete strokovnega dela po zavodih. V ta namen je bilo na tem področju skupaj pripravljenih in realiziranih več strokovnih aktivov in supervizijskih srečanj. Strokovna obravnava obsojencev in mladoletnikov je potekala po individualnih, skupinskih in skupnostnih programih, njen cilj pa je bil usposabljanje zaprtih oseb za življenje po odpustu in reintegracijo v družbo. Strokovna obravnava pripornikov in uklonilno zaprtih je potekala individualno.

Izvedli smo dva strokovna posveta. Namen prvega posveta z naslovom »Prenos dobrih praks«, ki je potekal v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob v mesecu marcu, je bil izmenjava različnih izkušenj na področju strokovnega dela. Na strokovno srečanje, ki je potekalo v mesecu novembru z naslovom » Sodelovati in se povezovati«, pa smo povabili vse organizacije in strokovnjake, s katerimi so zavodi za prestajanje kazni zapora z oddelki ter Prevezgojni dom v minulem obdobju uspeli vzpostaviti uspešno sodelovanje.

Obravnavanje zaprtih oseb z duševnimi motnjami, ki potrebujejo bolnišnično oskrbo se je v drugi polovici tega leta pomembno izboljšalo z začetkom delovanja Enote za forenzično psihiatrijo v okviru Univerzitetnega kliničnega centra Maribor. Zdravstveni del oskrbe, vključno z zdravniškim osebjem zagotavlja Enota, varovanje na Enoti pa Uprava. Pred samim začetkom delovanja je bil organiziran sestanek z vsemi psihiatri iz vseh zavodov skupaj z vodstvom Enote, ki je bil namenjen psihiatrični obravnavi zaprtih oseb med prestajanjem kazni zapora in pripora ter sprejetju nekaterih ključnih dogovorov povezanih z napotitvami zaprtih oseb v Enoto. V nadaljevanju je vodstvo Enote skupaj z psihiatri, ki delajo znotraj zavodov za prestajanje kazni oblikovalo tudi protokol komuniciranja za to ciljno skupino. Z odprtjem tega oddelka smo področje zagotavljanja psihiatrične oskrbe zapornikom pomembno uredili, zato ocenjujemo, da smo z delovanjem te Enote pripomogli k izboljšanju razmer zaprtih oseb, ki so duševno bolni.

Na področju usposabljanja smo izvedli večino načrtovanih programov usposabljanja in izvedli centralno usposabljanje za skupaj 24 novo sprejetih pravosodnih policistov, ki je potekalo v dveh sklopih. Mesečno so potekale tudi supervizije o postopanju s samomorilno ogroženimi, obravnavi spolnih delinkventov, supervizije socialnih delavcev ter pedagogov in supervizije za strokovne delavce s področja obravnave odvisnosti.

V obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012 smo v Upravi realizirali za 35.802.447,16 EUR odhodkov in izdatkov, kar znaša 99,50 % veljavnega proračuna za leto 2012.

Razpoložljiva sredstva niso zadoščala za kritje vseh odhodkov za zdravstveno zavarovanje obsojencev. V leto 2013 prenašamo 201.127,07 EUR neplačanih obveznosti.

V skladu s sklepi Vlade smo pripravili načrt varčevalnih ukrepov in poslovanje prilagodili finančnim zmožnostim. Kljub temu, da se je število zaprtih povečalo, je bilo potrebno zmanjšati število zaposlenih. V proračunu ni bilo moč zagotoviti sredstev za delovanje javnih gospodarskih zavodov, kar je ogrozilo njihovo preživetje in s tem možnosti za zaposlovanje zaprtih oseb. Strošek oskrbnega dne za zaprto osebo, ki vključuje vse stroške zaporskega sistema se je zmanjšal za 17 odstotkov.

¹ Dovoljeno število zaposlenih po kadrovskega načrtu je bilo 898.

Intenzivno se je nadaljeval projekt informatizacije eZapori. Izvedene so bile številne delavnice, potrdili smo več tehničnih specifikacij in implementirali prvi modul, ki pokriva raspored dela in obračun ur pravosodnih policistov. Nekaj težav je bilo pri zagotavljanju ustrezne strežniške infrastrukture na državni ravni, zaradi česar se je implementacija nekaterih vsebin prenesla v kasnejše obdobje.

Podpisan je krovni dogovor za področje E-sociala, na podlagi katerega poteka avtomatično in sledljivo zbiranje podatkov iz evidence zaprtih oseb za potrebe Centrov za socialno delo. Enak dogovor je podpisan s policijo za dostop do nekaterih podatkov iz evidence zaprtih oseb. Oba dogovora sta skupaj z dogovorom z Vrhovnih sodiščem že leto prej prispevala k razbremenitvi javnih uslužbencev, saj za poizvedbe iz naše evidence tem organom ni potrebno več pisati pisnih zahtevkov in nam odgovorov na njih.

Nadalje je podpisan dogovor z Ministrstvom za notranje zadeve o dostopu do podatkov in Centralnega registra prebivalstva, ki omogoča preverjanje statusnih podatkov zaprtih oseb.

Sodelovali smo v mednarodnih projektih, raziskavah in študijah, z mednarodnimi organizacijami in z zaporskiimi upravami iz tujine. Za potrebe mednarodnih institucij smo pripravili poročila in odgovore na vprašalnike, povezane s posameznimi projekti. Z ministrstvom za pravosodje smo sodelovali pri pripravi strokovnih gradiv za potrebe mednarodnega sodelovanja ministrstva iz našega področja delovanja. Kot partnerji smo sodelovali v dveh mednarodnih projektih Exocop in Gruntvig mobilnost, v druge smo se vključevali s sodelovanjem z zunanjimi partnerji.

2. STATISTIČNI PODATKI

2.1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2012

Na začetku statističnega dela poročila prikazujemo osnovne številčne podatke o vseh zaprtih osebah v tem letu. Povprečno število (1418,4) pomeni dnevno povprečje števila zaprtih oseb. V primerjavi s predhodnim letom se je dnevno povprečno število zaprtih oseb v zavodih povečalo za 81 oseb ali 6,05 %.

Tabela 1: Gibanje števila zaprtih oseb po zavodih

Zavod	1.1.	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.	povprečno število
Dob	445	215	660	44	118	117	469	448,3
Slo. vas	54	0	54	65	28	35	56	57,5
Puščava	16	1	17	20	10	10	17	15,5
Ig	64	207	271	31	211	29	62	64,5
Celje	85	401	486	50	417	38	81	96
Koper	121	225	346	66	225	56	131	134,6
N. Gorica	37	344	381	20	364	3	34	33,3
Ljubljana	237	1025	1262	52	913	187	214	214,8
N. mesto	37	503	540	18	496	24	38	45,4
OO Ig	21	1	22	86	68	8	32	27,1
Maribor	175	748	923	133	693	186	177	184,8
M. Sobota	35	173	208	58	198	31	37	38,9
OO Rogoza	28	33	61	68	86	4	39	36
PD Radeče	27	12	39	4	19	1	23	21,7
SKUPAJ	1382	3888	5270	715	3846	729	1410	1418,4

Tabela 1 prikazuje podatke o skupnem številu vseh kategorij zaprtih oseb po posameznih zavodih. Iz stolpcev »priliv« in »odliv« lahko razberemo, kakšna je bila fluktuacija zaprtih oseb med zavodi (premesitve, prekinitve, itd.). V stolpcu »sprejeti« so prikazane vse, v tem letu na novo, sprejete zaprte osebe.

Stolpec »skupaj« nam pove, koliko zaprtih oseb so v posameznem zavodu v tem letu dejansko obravnavali.

Podatki kažejo, da je bilo število obravnavanih zaprtih oseb največje v zavodih Ljubljana in Maribor. V Ljubljani pa so na novo sprejeli največ novih oseb.

V primerjavi s predhodnim letom je bilo na dan 1.1. zaprtih 77 več oseb (5,9 %).

Grafikon 1: Povprečno število zaprtih oseb po zavodih

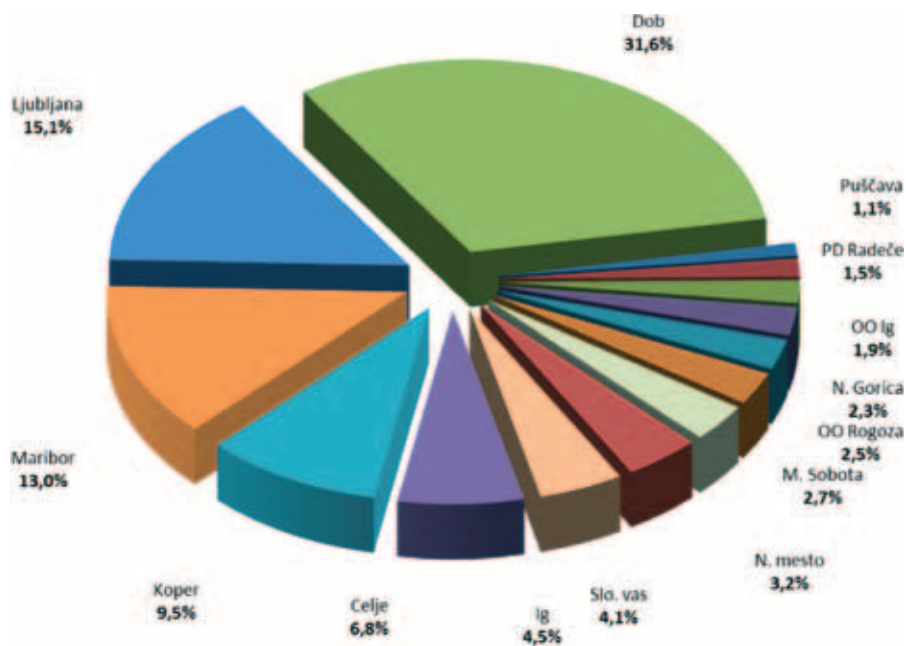

Tabela 2: Gibanje skupnega števila zaprtih oseb po kategorijah

Zaprte osebe	1.1.	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.	povprečno število
obsojenci	979	1158	2137	615	1049	624	1079	1042,5
UZ	45	1620	1665	2	1642	3	22	38,6
priporniki	327	867	1194	94	902	101	285	314,2
pridržani	0	230	230	0	230	0	0	0
ml. obsojenci	4	1	5	0	4	0	1	1,4
ml. v PD	27	12	39	4	19	1	23	21,7
SKUPAJ	1382	3888	5270	715	3846	729	1410	1418,4

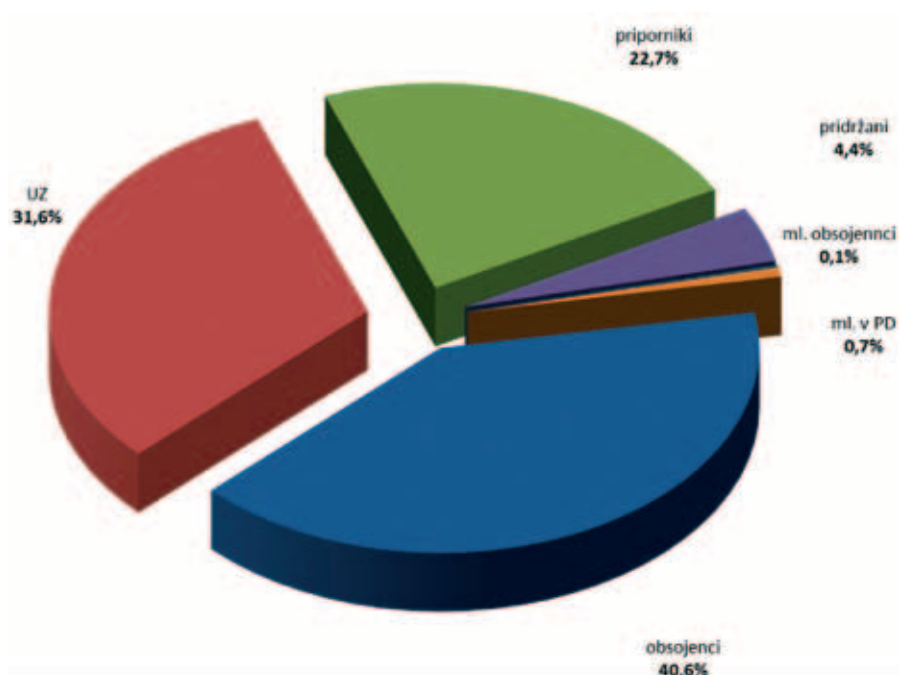
Tabela 2 prikazuje gibanje števila zaprtih oseb po kategorijah. Stolpec »skupaj« prikazuje število vseh zaprtih oseb v letu (na dan 1.1. in na novo sprejeti skupaj), stolpec »priliv« pa tiste osebe, ki so že bile sprejete na prestajanje kazni in so v zavode prišle bodisi iz drugih zavodov (premestitev), se vrnilo z bega ali po prekinitvi kazni. Razdelek »odliv« prikazuje vse, ki so iz zavoda odšli, ne da bi bili dejansko odpuščeni (premestitev, prekinitvev, beg itd.).

Skupno število zaprtih oseb se je v primerjavi s prejšnjim letom povečalo za 2,7 % ali 140 oseb. Število obsojencev se je povečalo za 218 ali 11,4 %, zmanjšalo se je število uklonilno zaprtih za 151 ali 8,3 %, število pripornikov je bilo skoraj enako, povečalo pa se je število pridržanih za 75 oziroma kar 48,4 %. Število mladoletnih obsojencev je ostalo enako (5), zmanjšalo pa se je število mladoletnikov v prevzgojnem domu za 3 ali 7,1 %.

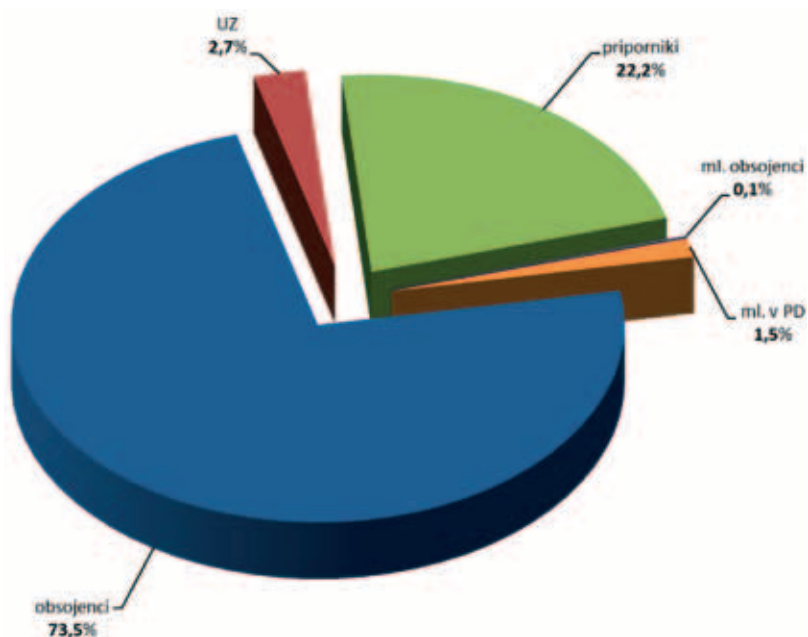
V primerjavi z letom poprej se je povprečno število obsojencev povečalo za 74,7, povprečno število pripornikov se je povečalo za 8,9, povprečno število uklonilno zaprtih pa se je povečalo za 4,8.

V tem letu je bilo v zavode na novo sprejetih skupaj 3.888 oseb, med njimi največ uklonilno zaprtih in obsojencev. V primerjavi s prejšnjim letom se je število na novo sprejetih oseb povečalo za 63 ali 1,6 %.

Grafikon 2: Skupno število zaprtih oseb po kategorijah v letu 2012

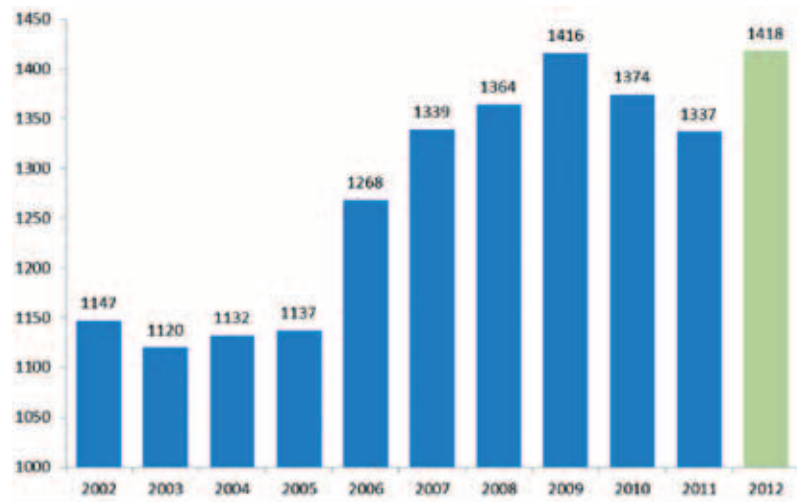

Grafikon 3: Povprečno število posameznih kategorij zaprtih oseb v letu 2012

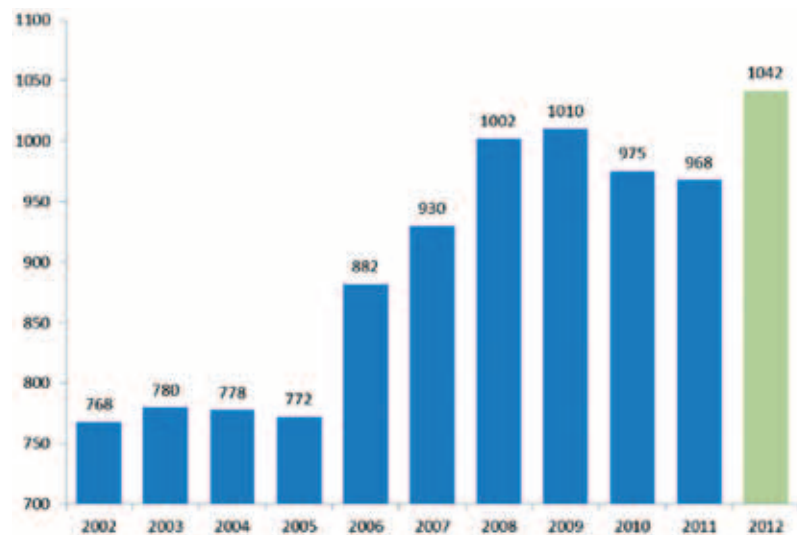

2.2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2012 S PRETEKLIMI LETI

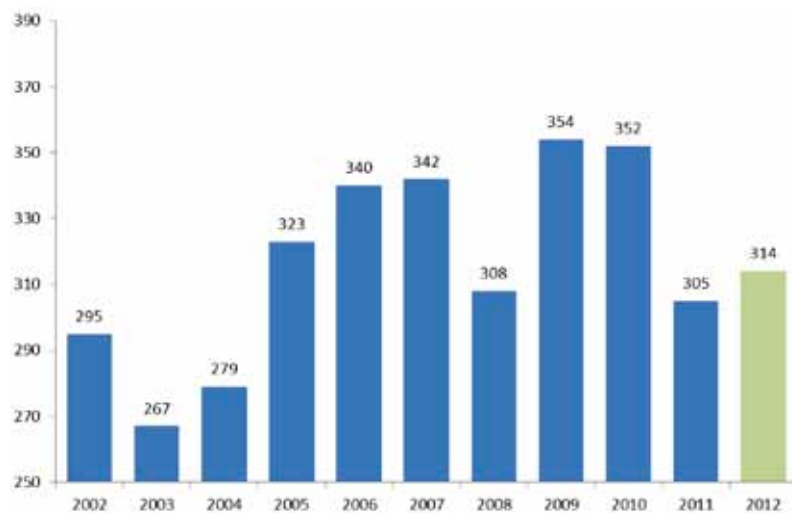
Grafikon 4: Povprečno število zaprtih oseb v letih 2002 – 2012

Grafikon 4-1: Povprečno število obsojencev v letih 2002 – 2012

Grafikon 4-2: Povprečno število pripornikov v letih 2002 – 2012

Grafikon 4-3: Povprečno število uklonilno zaprtih v letih 2002 – 2012

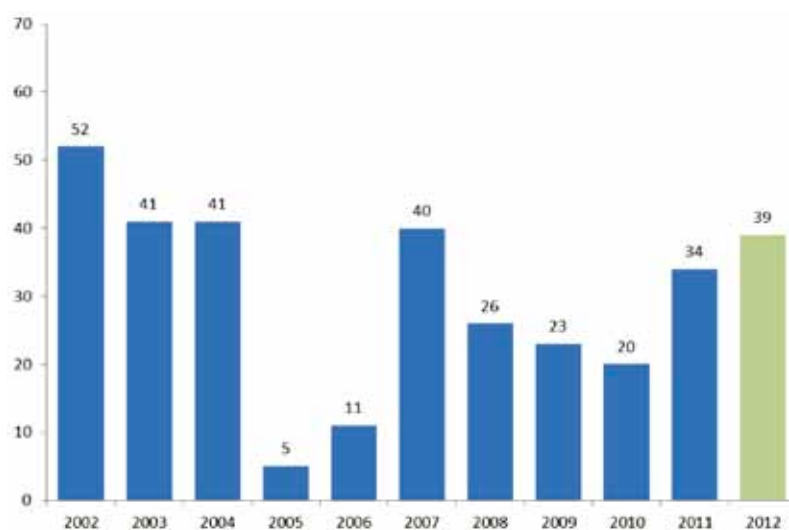
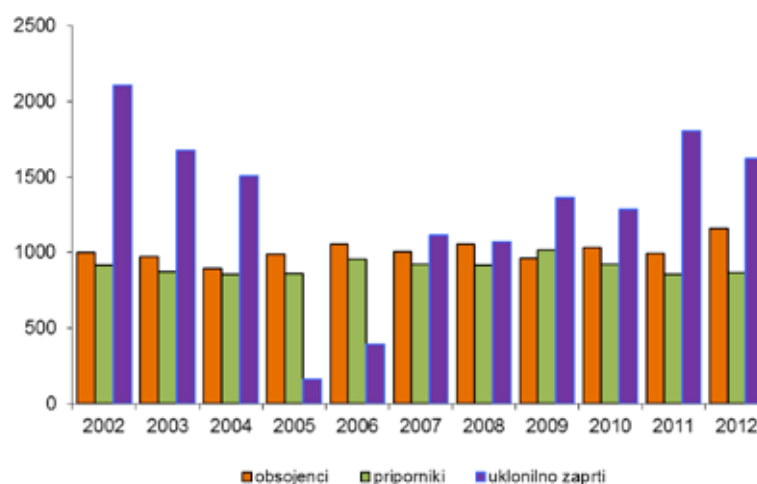

Tabela 3: Struktura na novo sprejetih zaprtih oseb po kategorijah v letih 2001 – 2012

Leto	skupaj		obsojenci		priporniki		uklonilno zaprti	
	štev.	indeks	štev.	indeks	štev.	indeks	štev.	indeks
2001	5.141		1.023		990		3.128	
2002	4.019	78	996	97	918	93	2.105	67
2003	3.525	88	973	98	873	95	1.679	80
2004	3.253	92	895	92	853	98	1.505	90
2005	2.006	62	986	110	860	101	160	11
2006	2.398	120	1.052	107	955	111	391	244
2007	3.047	127	1.010	96	923	97	1.114	285
2008	3.040	100	1.056	105	914	99	1.070	96
2009	3.338	110	959	91	1.015	111	1.364	127
2010	3.240	97	1.032	108	923	91	1.285	94
2011	3.654	113	996	97	854	93	1.804	140
2012	3.646	100	1.159	116	867	102	1.620	90

Opomba: Pridržani in mladoletniki z izrečenim vzgojnim ukrepom niso vključeni, mladoletni obsojenci pa so prištetni k obsojencem

Grafikon 5: Novo sprejeti po kategorijah v letih 2002 – 2012

2.3. OBSOJENCI

2.3.1. Podatki o gibanju števila obsojencev

Tabela 4: Gibanje števila obsojencev

Zavod	1.1.	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.	povprečno število
Dob	445	215	660	44	118	117	469	448,3
Slov. vas	54	0	54	65	28	35	56	57,5
Puščava	16	1	17	20	10	10	17	15,5
Ig	48	71	119	27	65	29	52	50,9
Celje	44	23	67	36	42	25	36	43,5
Koper	87	125	212	41	112	50	91	93,8
N. Gorica	19	46	65	7	53	3	16	15,5
Ljubljana	74	256	330	46	143	140	93	89,6
N. mesto	14	99	113	13	106	6	14	18,3
OO Ig	21	1	22	86	68	8	32	27,1
Maribor	113	247	360	125	166	172	147	127,5
M. Sobota	16	41	57	37	52	25	17	19,0
OO Rogoza	28	33	61	68	86	4	39	36,0
SKUPAJ	979	1158	2137	615	1049	624	1079	1042,5

Tabela 4 prikazuje številčno stanje vseh obsojencev in obsojenk po zavodih. V tem letu je prestajalo zaporno kazen 2137 obsojencev, kar je za 218 oseb več kot prejšnje leto.

Grafikon 6: Primerjava števila obsojencev po zavodih v letih 2010, 2011 in 2012.

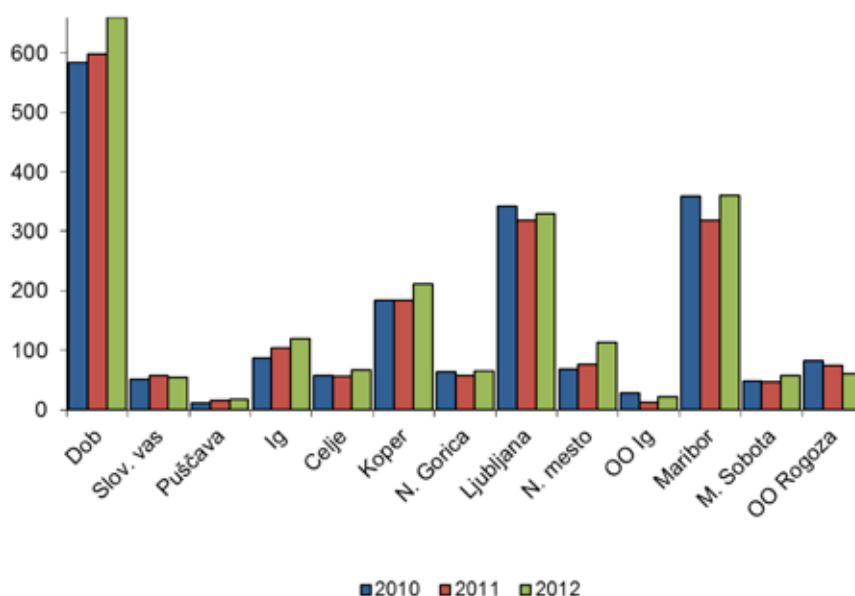

Tabela 5: Gibanje števila obsojencev in struktura po spolu

Zavod	1.1.	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.	povprečno število
MOŠKI								
Dob	445	215	660	44	118	117	469	448,3
Slov. vas	54	0	54	65	28	35	56	57,5
Pučava	16	1	17	20	10	10	17	15,5
Celje	44	23	67	36	42	25	36	43,5
Koper	87	125	212	41	112	50	91	93,8
N. Gorica	19	46	65	7	53	3	16	15,5
Ljubljana	74	256	330	46	143	140	93	89,6
N. mesto	14	99	113	13	106	6	14	18,3
OO Ig	21	1	22	86	68	8	32	27,1
Maribor	113	247	360	125	166	172	147	127,5
M. Sobota	16	41	57	37	52	25	17	19,0
OO Rogoza	28	33	61	68	86	4	39	36,0
Skupaj	931	1087	2018	588	984	595	1027	991,6
ŽENSKÉ								
Ig	48	71	119	27	65	29	52	50,9
Skupaj	48	71	119	27	65	29	52	50,9
SKUPAJ	979	1158	2137	615	1049	624	1079	1042,5

Med vsemi obsojenci, ki so v tem letu prestajali zaporno kazen, je bilo 119 žensk oziroma 5,6 %.

2. 3. 2. Nastop kazni in priliv obsojencev

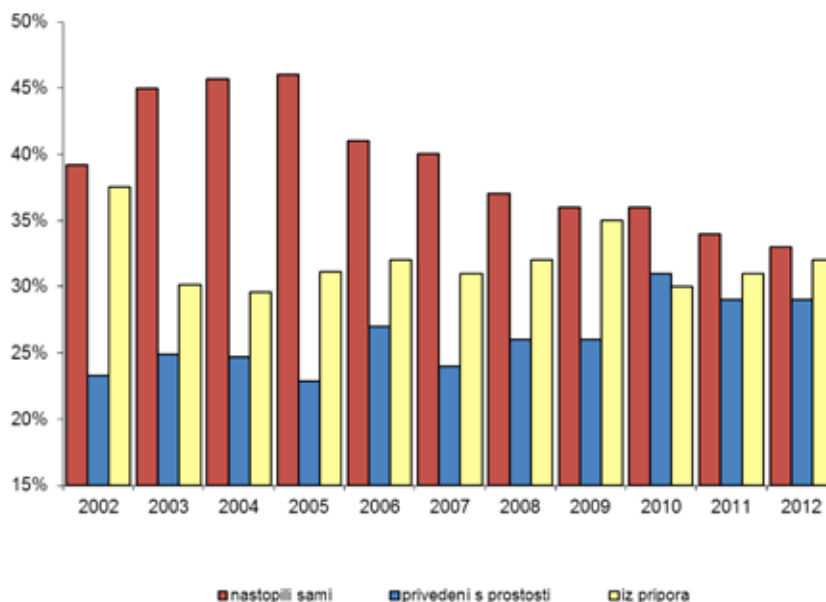
Tabela 6: Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni in spolu

	skupno		moški	ženske	SKUPAJ
			1087	71	1158
na novo sprejeti	s prostosti	prišli sami	361	27	388
		privedeni	318	23	341
	iz pripora		345	20	365
	iz hišnega pripora		3	1	4
	iz ZPKZ ali PD		54	0	54
	iz zavodov drugih držav		6	0	6
premeščeni ali prerazporejeni			423	0	423
vrnjeni z bega in daljših nevrnitev			14	5	19
vrnjeni po poteku prekinitve kazni			11	1	12
drugo			140	21	161
SKUPAJ			1675	98	1773

V tem letu se je v primerjavi s predhodnim letom število na novo sprejetih polnoletnih obsojencev povečalo za 283 ali 18,9 %. Med 1.158 osebami je kazen nastopilo 72 žensk ali 6,13 %.

S prostosti je kazen nastopilo 41 % obsojencev, kar je za dobrih 4,7 % manj kot v letu pred tem. Od tega je samih prišlo na prestajanje kazni 388 obsojencev (33,5 %). Privedenih s prostosti je bilo 341 oseb (29,4 %). Iz tujine je k nam na prestajanje kazni zapora prišlo 6 obsojencev, kar znaša 0,5 %.

Grafikon 7: Nastop kazni obsojencev v letih 2002–2012

Trend načina nastopa kazni kaže na zmanjševanje nastopa samostojno s prostosti in povečevanje nastopa bodisi iz pripora ali privedbe s prostosti.

Tabela 7: Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni, predkaznovanosti in spolu

Nastop kazni		nastopili sami	privedeni s prostosti	privedeni iz pripora	drugo	SKUPAJ
MOŠKI	prvič kaznovani	198	114	194	8	514
	povratniki	163	204	151	55	573
	SKUPAJ	361	318	345	63	1087
ŽENSKE	prvič kaznovane	22	18	16	1	57
	povratnice	5	5	4	0	14
	SKUPAJ	27	23	20	1	71
VSI	prvič kaznovani	220	132	210	9	571
	povratniki	168	209	155	55	587
SKUPAJ		388	341	365	64	1158

V tem letu je kazen nastopilo 587 povratnikov (50,6 %), kar je minimalno zmanjšanje glede na prejšnje leto (51,4 %) in je razmerje med prvič kaznovanimi in povratniki praktično enako.

2.3.3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni

Tabela 8: Struktura obsojencev po vrsti odpusta in spolu

	skupno	moški	ženske	SKUPAJ
			984	65
odpuščeni	kazen prestali v celoti	382	20	402
	pogojno	243	13	256
	predčasno	312	29	341
	pomiloščeni	0	0	0
	v druge države	0	0	0
	umrli	5	0	5
	drugo	42	3	45
	premeščeni ali prerazporejeni v drug zavod	417	0	417
prekinitev kazni	11	3	14	
beg in daljše nevrnitve	14	5	19	
ostalo	153	21	174	
SKUPAJ	1579	94	1673	

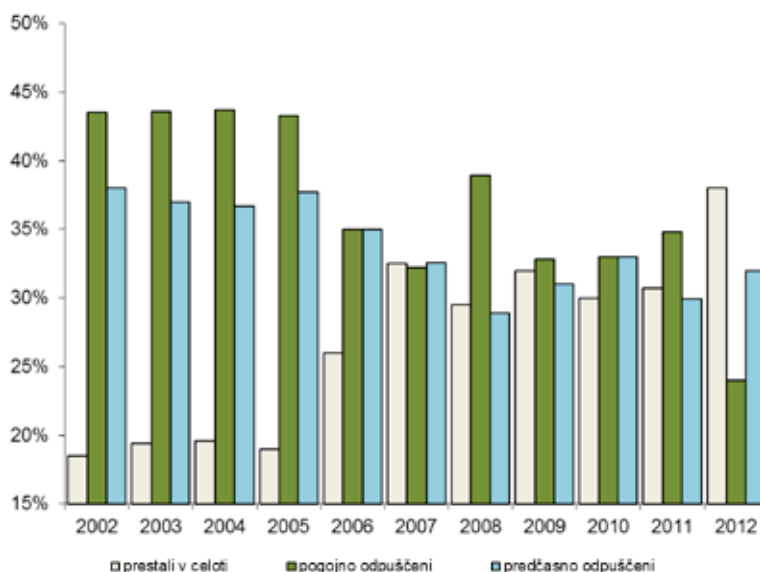
V tem letu je bilo odpuščenih 1.049 obsojencev. V celoti so kazen prestale 402 osebe ali 38,3 %, kar je za skoraj 8 % več kot prejšnje leto. Pogojno je bilo odpuščenih 256 oseb ali 24,4 %, kar pa je za 5,6% manj od prejšnjega leta. Predčasno je bilo odpuščenih 341 oseb, kar je na isti ravni kot prejšnje leto oziroma povečanje deleža za dobri dve odstotni točki.

Tabela 9: Struktura obsojencev po vrsti odpusta, predkaznovanosti in spolu

Vrsta odpusta		prestali v celoti	pogojni odpust	predčasni odpust	pomilostitev	drugo	SKUPAJ
MOŠKI	prvič kaznovani	98	184	150	0	16	448
	povratniki	284	59	162	0	31	536
	SKUPAJ	382	243	312	0	47	992
ŽENSKÉ	prvič kaznovane	16	12	23	0	3	54
	povratnice	4	1	6	0	0	11
	SKUPAJ	20	13	29	0	3	65
VSI	prvič kaznovani	114	196	173	0	19	502
	povratniki	288	60	168	0	31	547
SKUPAJ		402	256	341	0	50	1049

Zanimivost te tabele je v tem, da prikazuje kako večji del povratnikov prestane kazen v celoti, da pridobi pogojni odpust več prvič kaznovanih in da je to razmerje pri predčasnem odpustu poravnano. Enako razmerje je bilo tudi v prejšnjem letu.

Grafikon 8: Struktura obsojencev po vrsti odpusta v letih 2002–2012

2.3.4. Struktura obsojencev po vrsti storjenih kaznivih dejanj

Tabela 10: Kazniva dejanja obsojencev po posameznih poglavjih kazenskega zakonika¹

Kazniva dejanja zoper...	1.1.		na novo sprejeti		skupaj v letu	delež v %
	število	delež v %	število	delež v %		
življenje in telo	147	15,0	90	7,8	237	11,1
človekove pravice in svoboščine	3	0,3	16	1,4	19	0,9
volilno pravico in volitve	0	0,0	0	0,0	0	0,0
čast in dobro ime	0	0,0	0	0,0	0	0,0
spolno nedotakljivost	99	10,1	51	4,4	150	7,0
človekovo zdravje	162	16,5	166	14,3	328	15,3
zakonsko zvezo, družino in ml.	15	1,5	41	3,5	56	2,6
delovno razmerje in soc. varnost	1	0,1	4	0,3	5	0,2
premoženje	413	42,2	566	48,9	979	45,8
gospodarstvo	45	4,6	52	4,5	97	4,5
pravni promet	8	0,8	8	0,7	16	0,7
ur. dolžnost in javna pooblastila	4	0,4	3	0,3	7	0,3
vojaško dolžnost	0	0,0	0	0,0	0	0,0
pravosodje	5	0,5	4	0,3	9	0,4
javni red in mir	39	4,0	59	5,1	98	4,6
splošno varnost	11	1,1	9	0,8	20	0,9
varnost javnega prometa	26	2,7	45	3,9	71	3,3
okolje, prostor, naravne dobrine	0	0,0	0	0,0	0	0,0
varnost RS in ustavno ureditev	0	0,0	0	0,0	0	0,0
obrambno moč države	1	0,1	0	0,0	1	0,0
človečnost in mednarodno pravo	0	0,0	1	0,1	1	0,0
SKUPAJ	979	100,0	1158	100,0	2137	100
Denarna kazen - IZVRŠBA			36	3,1		

Struktura kaznivih dejanj je podobna strukturi v preteklih letih. Skoraj polovica je bilo premoženjskih deliktov, sledijo kazniva dejanja zoper človekovo zdravje, zoper življenje in telo ter zoper spolno nedotakljivost.

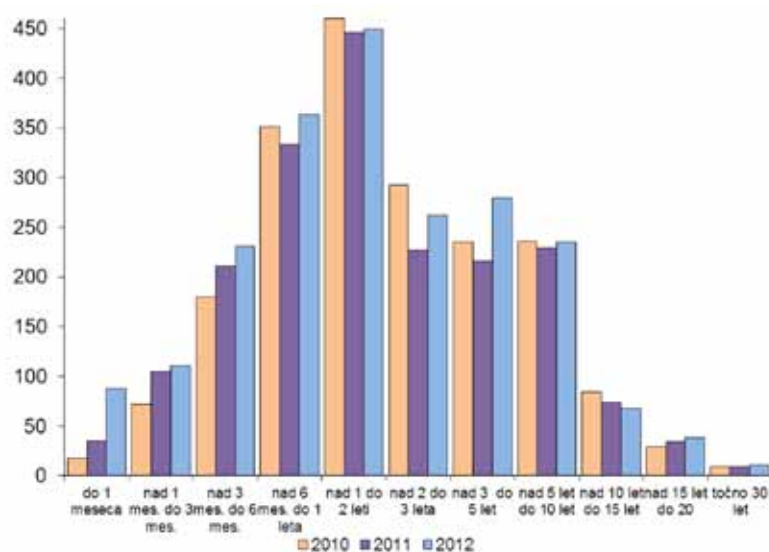
1 Upoštevano je kaznivo dejanje, zaradi katerega obsojenec ali obsojenka prestaja kazen. Če je kazen združena (več storjenih kaznivih dejanj), je upoštevano dejanje, ki ga je posameznik storil največkrat, če so kazniva dejanja različna, pa težje kaznivo dejanje.

2.3.5. Struktura obsojencev po dolžini kazni

Tabela 11: Struktura obsojencev po dolžini kazni in spolu

Dolžina kazni	1.1.			na novo sprejeti			skupaj	delež v %
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj		
do 1 meseca	3	0	3	75	10	85	88	4,1
več kot 1 do 3 mes.	14	0	14	92	5	97	111	5,2
več kot 3 do 6 mes.	46	5	51	168	12	180	231	10,8
več kot 6 mes. do 1 leta	93	6	99	252	13	265	364	17,0
več kot 1 do 2 leti	178	17	195	236	18	254	449	21,0
več kot 2 do 3 leta	149	5	154	101	7	108	262	12,3
več kot 3 do 5 let	156	8	164	112	4	116	280	13,1
več kot 5 do 10 let	189	4	193	40	2	42	235	11,0
več kot 10 do 15 let	62	2	64	4	0	4	68	3,2
več kot 15 do 20 let	33	1	34	4	0	4	38	1,8
30 let	8	0	8	3	0	3	11	0,5
SKUPAJ	931	48	979	1087	71	1158	2137	100

Grafikon 9: Primerjava obsojencev po dolžini kazni v letih 2010–2012

2.3.6. Struktura obsojencev po starosti

Tabela 12: Struktura obsojencev po starosti in spolu

starost	na dan 1.1.			na novo sprejeti			skupaj	delež v %
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj		
več kot 18 do 23 let	17	2	19	67	5	72	91	4,3
več kot 23 do 27 let	131	5	136	167	9	176	312	14,6
več kot 27 do 39 let	435	19	454	540	27	567	1021	47,8
več kot 39 do 49 let	182	9	191	200	14	214	405	19,0
več kot 49 do 59 let	122	4	126	85	14	99	225	10,5
več kot 59 do 69 let	34	7	41	26	2	28	69	3,2
več kot 69 let	10	2	12	2	0	2	14	0,7
SKUPAJ	931	48	979	1087	71	1158	2137	100

2.3.7. Stranske kazni in varnostni ukrepi

Tabela 13: Izrečene stranske kazni in varnostnimi ukrepi po spolu

Stanje na dan 1.1. Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	SKUPAJ
38. čl. - denarna kazen	79	5	84
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	9	0	9
40. čl. - izgon tujca iz države	4	0	4
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	2	0	2
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	5	0	5
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	7	0	7
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	3	0	3
68. čl. - odvzem voznškega dovoljenja	6	0	6
69. čl. - odvzem predmetov	113	2	115
SKUPAJ	228	7	235
Na novo sprejeti Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	SKUPAJ
38. čl. - denarna kazen	87	4	91
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	21	1	22
40. čl. - izgon tujca iz države	1	0	1
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	1	0	1
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	1	0	1
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	1	0	1
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	1	0	1
68. čl. - odvzem voznškega dovoljenja	5	0	5
69. čl. - odvzem predmetov	85	5	90
SKUPAJ	203	10	213
Skupaj v letu Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	SKUPAJ
38. čl. - denarna kazen	166	9	175
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	30	1	31
40. čl. - izgon tujca iz države	5	0	5
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	3	0	3
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	6	0	6
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	8	0	8
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	4	0	4
68. čl. - odvzem voznškega dovoljenja	11	0	11
69. čl. - odvzem predmetov	198	7	205
SKUPAJ	431	17	448

V tem letu so imele zaprte osebe izrečenih skupaj 448 stranskih kazni in varnostnih ukrepov, kar je za 64 več kot v prejšnjem letu oziroma povečanje za 16,7 %.

2.3.8. Prevzem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah

Po mednarodnih pogodbah je bilo v Slovenijo premeščenih 6 obsojencev in sicer po dva iz Nemčije, Španije, Srbije, Hrvaške in Italije.

V tem letu ni bil v tujino premeščen nobeden obsojenec.

2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR IN MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU

2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov

Tabela 14: Gibanje števila mladoletnikov po zavodih

Zavod	1.1.	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.	povprečno število
Celje	4	1	5	0	4	0	1	1,4
Ig	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Radeče	27	12	39	4	19	1	23	21,7
SKUPAJ	31	13	44	4	23	1	24	23,1

V tem letu je bilo na prestajanju mladoletniškega zapora in vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom skupaj 44 mladoletnikov, pri čemer v zavodu Ig ni bilo nobene mladoletnice.

Število mladoletnikov v prevzgojnem domu se je v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšalo za tri, na zadnji dan v letu pa je bilo stanje še za 4 nižje kot leto poprej – samo 23 mladoletnikov.

Število mladoletnih obsojencev je ostalo enako, prav tako tudi letos ni bilo nobene mladoletne obsojenke.

2. 4. 2. Priliv mladoletnih oseb v mladoletniški zapor in prevzgojni dom

Tabela 15: Struktura mladoletnih oseb po vrsti priliva, spolu in zavodih

Priliv mladoletnikov			Celje	Ig	Radeče			SKUPAJ
			m	ž	m	ž	skupaj	
na novo sprejeti	skupaj		1	0	12	0	12	13
	s prostosti	prišli sami	0	0	0	0	0	0
		privedeni	0	0	1	0	1	1
	iz pripora		1	0	6	0	6	7
	ponovni ukrep		0	0	5	0	5	5
iz ZPKZ ali PD		0	0	0	0	0	0	
premeščeni iz drugih zavodov		iz Slovenije	0	0	0	0	0	0
		iz drugih držav	0	0	0	0	0	0
vrnjeni z bega			0	0	4	0	4	4
drugo			0	0	0	0	0	0
SKUPAJ			1	0	16	0	16	17

V tem letu je bilo v zavode na novo sprejetih 13 mladoletnikov, kar je za štiri manj kot v letu poprej. Z bega so se med letom vrnili štirje mladoletniki (vsi iz prevzgojnega doma). Šest jih je nastopilo ukrep iz pripora, eden je bil priveden s prostosti.

2. 4. 3. Starostna struktura mladoletnikov

Tabela 16: Struktura mladoletnikov po starosti in zavodih

Starost	na dan 1.1.				na novo sprejeti				SKUPAJ
	Celje	Ig	Radeče	skupaj	Celje	Ig	Radeče	skupaj	
14 do 16 let	0	0	1	1	0	0	3	3	4
nad 16 do 18 let	0	0	3	3	1	0	8	9	12
nad 18 do 23 let	3	0	23	26	0	0	1	1	27
nad 23 let	1	0	0	1	0	0	0	0	1
SKUPAJ	4	0	27	31	1	0	12	13	44

V tem letu je bila večina mladoletnikov starih od 18 do 23 let. Samo 4 so bili mlajši od 16 let.

2. 4. 4. Struktura mladoletnikov po vrsti kaznivih dejanj

Tabela 17: Kazniva dejanja mladoletnikov po posameznih poglavjih kazenskega zakonika

Kazniva dejanja zoper...	1.1.	na novo sprejeti	skupaj v letu
življenje in telo	4	0	4
človekove pravice in svoboščine	1	0	1
spolno nedotakljivost	1	0	1
človekovo zdravje	2	1	3
zakonsko zvezo, družino in ml.	3	0	3
premoženje	19	12	31
gospodarstvo	0	0	0
javni red in mir	1	0	1
SKUPAJ	31	13	44

Iz gornje tabele je razviden podatek, da je več kot polovica mladoletnikov storilcev kaznivega dejanja zoper premoženje. Ostale vrste kaznivih dejanj so zastopane v manjšem obsegu.

2. 4. 5. Struktura mladoletnih obsojencev po dolžini kazni

Tabela 18: Struktura mladoletnih obsojencev po dolžini kazni

Dolžina kazni	na dan 1.1.	na novo sprejeti	skupaj
do 1 leta	1		1
od 1 vključno do 2 leti	2	1	3
od 2 vključno do 3 let			
od vključno 3 do 4 leta			
od 4 do 5 let			
točno 5 let			
od 6 do 10 let			
10 let	1		1
SKUPAJ	4	1	5

Od vseh 5 mladoletnikov je v tem letu eden prestajal daljšo zaporno kazen, preostali pa kazen do dveh let.

2. 4. 6. Odliv mladoletnih oseb iz mladoletniškega zapora in prevzgojnega doma

Tabela 19: Struktura mladoletnih oseb po vrsti odliva, spolu in zavodih

Odliv mladoletnikov		Celje	Ig	Radeče			skupaj
		m	ž	m	ž	skupaj	
odpuščeni	skupaj	4	0	19	0	19	23
	kazen/ukrep prestali v celoti	1	0	4	0	4	5
	pogojno	0	0	2	0	2	2
	predčasno	3	0	0	0	0	3
	nadomestni ukrep	0	0	7	0	7	7
	drugo	0	0	6	0	6	6
premeščeni	v drug zavod v Sloveniji	0	0	0	0	0	0
	v drugo državo	0	0	0	0	0	0
beg		0	0	1	0	1	1
umrli		0	0	0	0	0	0
drugo		0	0	0	0	0	0
SKUPAJ		4	0	20	0	20	24

V tem letu je bilo odpuščenih 23 mladoletnikov, štirje s prestajanja kazni mladoletniškega zapora in 19 s prestajanja vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom.

Tabela 20: Dolžina prestanelega vzgojnega ukrepa odpuščenih mladoletnikov iz prevzgojnega doma

Dolžina prestanelega ukrepa	število ml., ki so ukrep prestali v celoti
6 mesecev do 1 leta	5
1 do 2 leti	4
2 do 3 leta	5
3 leta	5
SKUPAJ	19

2. 5. OSEBE V UKLONILNEM ZAPORU

Tabela 21: Gibanje števila uklonilno zaprtih

Zavod	1.1.	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.	povprečno število
MOŠKI								
Celje	4	222	226	0	225	0	1	6,9
Koper	0	0	0	0	0	0	0	0,0
N. Gorica	2	278	280	0	276	0	4	6,1
Ljubljana	11	383	394	0	383	3	8	6,4
N. mesto	0	249	249	2	250	0	1	2,2
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Maribor	26	300	326	0	319	0	7	12,8
M. Sobota	2	90	92	0	91	0	1	3,0
OO Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj	45	1522	1567	2	1544	3	22	37,4
ŽENSKE								
Ig	0	98	98	0	98	0	0	1,2
Celje	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Koper	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Maribor	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj	0	98	98	0	98	0	0	1,2
SKUPAJ	45	1620	1665	2	1642	3	22	38,6

V tem letu je bilo v slovenskih zavodih 1.665 uklonilno zaprtih oseb. Število uklonilno zaprtih oseb se je v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšalo za 151 oziroma za 9 %.

Grafikon 10: Primerjava števila uklonilno zaprtih v letih 2002–2012

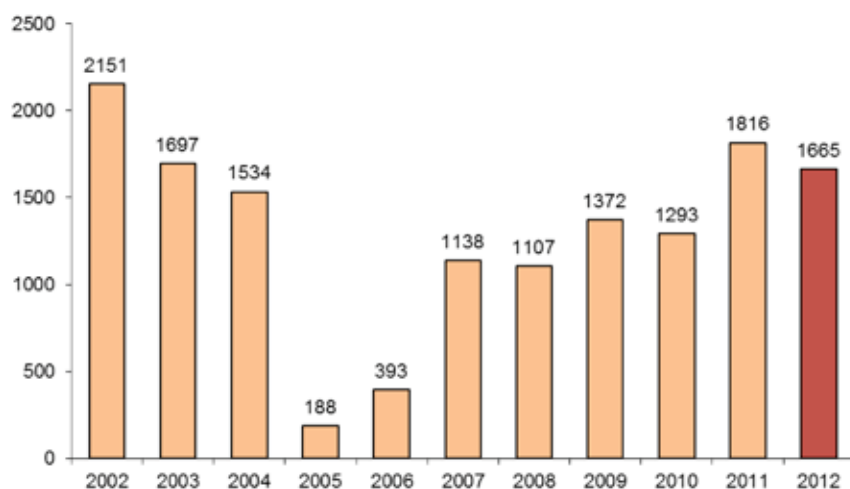

Tabela 22: Struktura uklonilno zaprtih glede na način nastopa in odpust

Uklonilno zaprti				moški	ženske	skupaj
številčno stanje na dan 1.1.				45	0	45
CELOTEN PRILIV	NASTOP	s prostosti	prišli sami	99	4	103
			privedeni	1413	94	1507
		ostalo	10	0	10	
	skupaj na novo sprejeti			1522	98	1620
	DRUGA POVEČANJA	premistitev		2	0	2
		ostalo		0	0	0
skupaj druga povečanja			2	0	2	
SKUPAJ CELOTEN PRILIV				1524	98	1622
CELOTNO ZMANJŠANJE	ODPUST	prestali v celoti		347	6	353
		plačali globo		849	58	907
		na predlog direktorja		279	34	313
		delo v splošno korist		52	0	52
		umrli		0	0	0
		ostalo		17	0	17
	skupaj odpuščeni			1544	98	1642
	DRUGA ZMANJŠANJA	premistitev		3	0	3
		beg		0	0	0
		ostalo		0	0	0
skupaj druga zmanjšanja			3	0	3	
SKUPAJ CELOTNO ZMANJŠANJE				1547	98	1645
številčno stanje 31.12.				22	0	22

Med osebami, ki so nastopile uklonilni zapor je bila večina privedenih (93 %). Med odpuščenimi jih je globo plačalo 55,2 %, kar je skoraj enako kot prejšnje leto. Na delo v splošno korist jih je iz zopora odšlo 3,2% (lani 14,4%). Na predlog direktorja jih je bilo odpuščenih 19,1 % (lani 14,1 %). Uklonilni zapor je v celoti (en mesec) prestalo 21,5 % (lani 14,4 %) oseb. Delež žensk med vsemi uklonilno zaprtimi je znašal 6,04 %.

Grafikon 11: Odpust uklonilno zaprtih

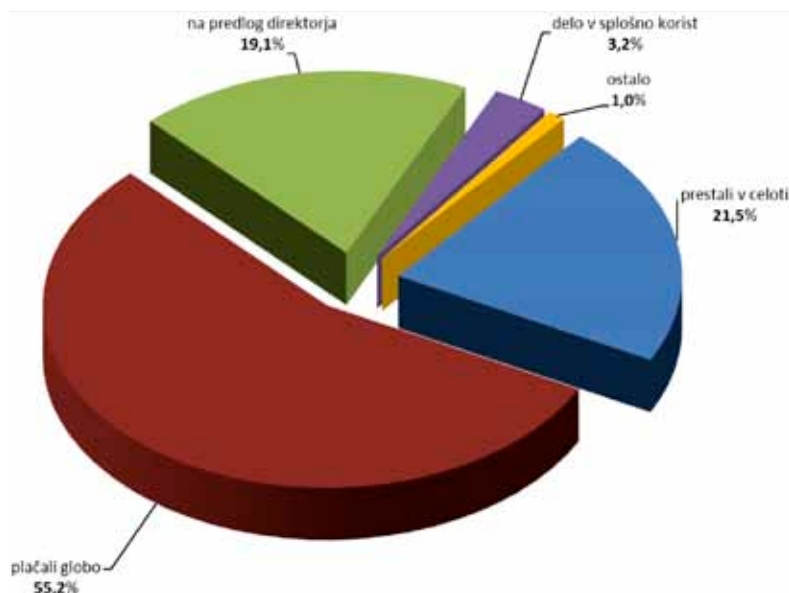

Tabela 23: Struktura uklonilno zaprtih po starosti in spolu

Starost	na dan 1.1.			na novo sprejeti			skupaj
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	
več kot 18 do 23 let	1	0	1	75	8	83	84
več kot 23 do 27 let	8	0	8	198	15	213	221
več kot 27 do 39 let	17	0	17	650	40	690	707
več kot 39 do 49 let	10	0	10	342	27	369	379
več kot 49 do 59 let	7	0	7	206	6	212	219
več kot 59 do 69 let	2	0	2	39	1	40	42
več kot 69 let	0	0	0	12	1	13	13
SKUPAJ	45	0	45	1522	98	1620	1665

2. 6. PRIPORNIKI

2. 6. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb

V tem letu je bilo v zavodih 1.194 priprtih oseb, kar je za enega pripornika več kot v prejšnjem letu. Povprečno število priprtih oseb se je v primerjavi s predhodnim letom povečalo za 8,5 osebe.

Tabela 24: Gibanje števila vseh priprtih oseb po zavodih

Zavod	1.1.	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31.12.	povprečno število
Ig	16	34	50	4	44	0	10	12,4
Celje	33	81	114	14	72	13	43	44,2
Koper	34	98	132	25	111	6	40	40,8
N. Gorica	16	19	35	13	34	0	14	11,7
Ljubljana	152	334	486	6	335	44	113	118,8
N. mesto	23	130	153	3	115	18	23	24,9
Maribor	36	130	166	8	137	14	23	44,5
M. Sobota	17	41	58	21	54	6	19	16,9
SKUPAJ	327	867	1194	94	902	101	285	314,2

Od 867 novo sprejetih pripornikov v tem letu je bilo 45 žensk. Skupno je bilo v tem letu priprtih 1.194 oseb, med njimi 70 žensk (5,86 %).

V tem letu je bilo od tega sprejetih tudi 13 mladoletnih pripornikov (Celje-2, Ljubljana-6, Novo mesto -4 in Murska Sobota-1), kar predstavlja 1,5 % vseh sprejetih pripornikov.

Tabela 25: Struktura pridržanih oseb

Zavod	pridržani	odpuščeni na prostost	odrejen pripor
Ig	4	1	3
Celje	74	18	56
Koper	2	2	0
N. Gorica	1	1	0
Ljubljana	52	12	40
N. mesto	25	5	20
Maribor	71	25	46
M. Sobota	1	0	1
SKUPAJ	230	64	166

V zavodih je bilo v tem letu sodno pridržanih 230 oseb, kar je za 49,4% več kot prejšnje leto (154). Od vseh pridržanih oseb je bil za 72,17 % odrejen pripor, medtem ko so bili ostali izpuščeni na prostost.

Tabela 26: Priliv in odliv iz pripora

Priporniki		moški	ženske	skupaj	
stanje 1.1.		302	25	327	
PRILIV	sprejeti	822	45	867	
	vrnjeni z bega	1	0	1	
	premeščeni iz drugega zavoda	87	4	91	
	drugo	2	0	2	
SKUPAJ		912	49	961	
ODLIV	odpuščeni na prostost	392	31	423	
	premeščeni v hišni pripor	30	3	33	
	nastopili kazen	pred pravnomoč. v ZPKZ	141	3	144
		po pravnomoč. v ZPKZ	198	17	215
		ukrep v prevz. domu	7	0	7
		drugo	2	0	2
	premeščeni v drug zavod	86	4	90	
	beg	1	0	1	
	umrli	2	0	2	
drugo	83	3	86		
SKUPAJ		942	61	1003	
stanje 31.12.		272	13	285	

V tem letu je bilo na prostost odpuščenih 423 pripornikov, kazen zapora je pred pravnomočnostjo nastopilo 144, po pravnomočnosti pa 215 oseb. Hišni pripor je bil odrejen 33 osebam, 7 pa jih je bilo napotenih na prestajanje vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom. Dva pripornika sta umrla, eden je pobegnil.

2.7. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI

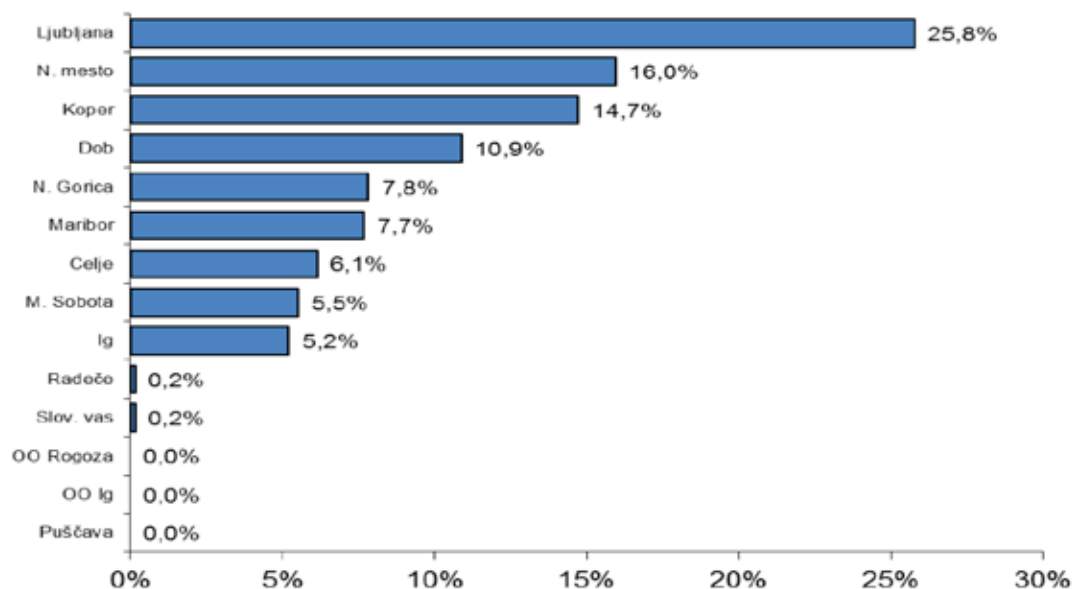
2.7.1. Število tujcev med zaprtimi osebami

Tabela 27: Število tujcev med zaprtimi osebami

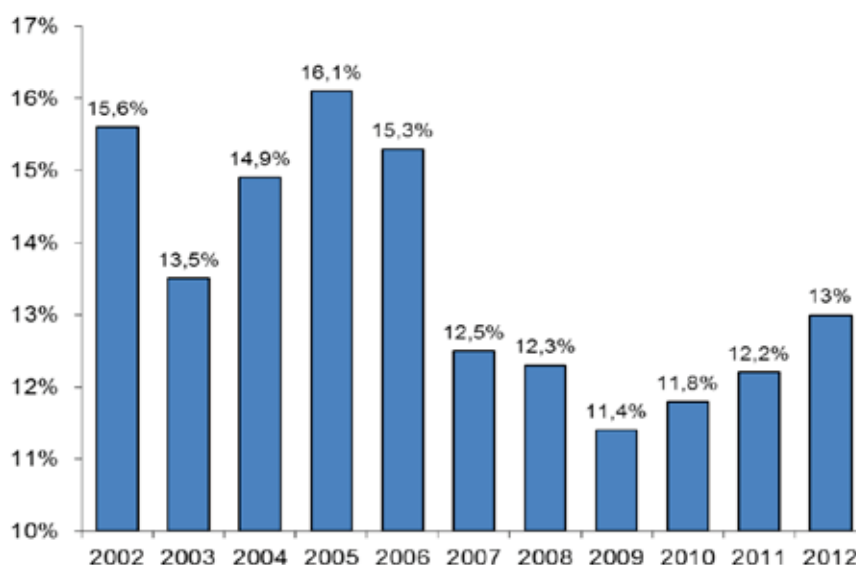
Zavod	obsojenci, mladoletniki	uklonilno zaprti	priporniki	skupaj
Dob	71	0	0	71
Slov. vas	1	0	0	1
Puščava	0	0	0	0
Ig	9	1	24	34
Celje	8	0	32	40
Koper	35	0	61	96
N. Gorica	6	32	13	51
Ljubljana	39	22	107	168
N. mesto	8	2	94	104
OO Ig	0	0	0	0
Maribor	15	0	35	50
M. Sobota	9	0	27	36
OO Rogoza	0	0	0	0
Radeče	1	0	0	1
SKUPAJ	202	57	393	652

V tem letu je bilo med zaprtimi osebami 652 tujcev, kar je 12,9 % zaprtih oseb – brez pridržanih oseb (glej Grafikon 13). Med njimi so bili večji del priporniki (60,3 %). Največ tujcev (25,8 %) je bilo v zavodu Ljubljana, veliko jih je bilo tudi v Novem mestu in Kopru (glej Grafikon 12). V primerjavi z letom poprej se je število priprtih tujcev povečalo za 7,59 %, od tega največ število obsojencev za 29,4%. Število tujcev v priporu in uklonilno kaznovanih je ostalo praktično isto.

Grafikon 12: Delež tujcev med zaprtimi v posameznih zavodih

Grafikon 13: Delež tujcev med zaprtimi osebami v letih 2002–2012

2. 7. 2. Obsojenci in mladoletniki – tujci

Med obsojenci in mladoletniki je bilo v tem letu 19,4 % tujcev. Tako kot v preteklih letih je bilo največ tujcev v zavodih Dob, Ljubljana in Koper, letos pa se je povečalo število tujcev v Mariboru. Skupno število tujcev je bilo v tem letu v primerjavi s prejšnjim letom večje za 29,4%.

Stransko kazen izгона tujca iz države so imele izrečeno 4 osebe, oziroma 1,9 % obsojenih tujcev.

Tabela 28: Število tujcev med obsojenci, obsojenkami in mladoletniki

Zavod	1.1.	na novo sprejeti	skupaj v letu	31.12.	izrečen izgon
Dob	43	28	71	47	4
Slov. vas	1	0	1	2	0
Puščava	0	0	0	0	0
Ig	2	7	9	0	0
Celje	1	7	8	5	0
Koper	10	25	35	15	0
N. Gorica	0	6	6	2	0
Ljubljana	3	36	39	12	0
N. mesto	0	8	8	0	0
OO Ig	0	0	0	1	0
Maribor	6	9	15	5	0
M. Sobota	3	6	9	1	0
OO Rogoza	0	0	0	0	0
Radeče	1	0	1	1	0
SKUPAJ	70	132	202	91	4

Tabela 29: Struktura tujcev med obsojenci in mladoletniki po spolu in po posameznih državah

Država	1.1.				na novo sprejeti				skupaj
	moški	ženske	ml.	skupaj	moški	ženske	ml.	skupaj	
Albanija					3			3	3
Alžirija					1			1	1
BiH	23			23	31	1		32	55
Bolgarija	3			3	9	2		11	14
Črna gora	3		1	4	3			3	7
Eritreja					1			1	1
Francija						1		1	1
Hrvaška	7	1		8	10			10	18
Iran	1			1	1			1	2
Italija	2			2	8			8	10
Kosovo					2			2	2
Madžarska					4	3		7	7
Makedonija	5	1		6	4			4	10
Moldavija					1			1	1
Neurejeno	4			4	5			5	9
Nizozemska					1			1	1
Poljska					3			3	3
Romunija	5			5	6			6	11
Rusija	1			1					1
Slovaška	1			1	1			1	2
Srbija	12			12	26			26	38
Sudan					3			3	3
Ukrajina					2			2	2
SKUPAJ	67	2	1	70	125	7		132	202

Dobra polovica tujcev (64,4 %) je državljanov držav nekdanjih jugoslovanskih republik. Sledijo jim Bolgari s 7 %. Devet oseb je bilo brez državljanstva.

2. 7. 3. Tujci med uklonilno zaprtimi

Tabela 30: Število tujcev med uklonilno zaprtimi

Zavod	1.1.	na novo sprejeti	skupaj	31.12.
Ig	0	1	1	0
Celje	0	0	0	0
Koper	0	0	0	0
N. Gorica	0	32	32	0
Ljubljana	0	22	22	0
N. mesto	0	2	2	0
Maribor	0	0	0	0
M. Sobota	0	0	0	0
SKUPAJ	0	57	57	0

Število uklonilno zaprtih tujcev je glede na spremenjeno zakonodajo in strukturo teh zaprtih oseb (storilci prekrškov, ki niso plačali globe) majhno. Delež tujcev med vsemi uklonilno zaprtimi v tem letu je tako znašal 3,4 %. Na dan 31.12. v zavodih ni bilo nobenega uklonilno zaprtega tujca.

Tabela 31: Število tujcev uklonilno zaprtimi po državljanstvu in spolu

Država	na novo sprejeti		
	moški	ženske	skupaj
BiH	21		21
Bolgarija	1		1
Črna Gora	1		1
Hrvaška	1		1
Italija		1	1
Italija	8		8
Kosovo	7		7
Makedonija	10		10
neurejeno	1		1
Romunija	1		1
Srbija	5		5
SKUPAJ	56	1	57

2. 7. 4. Tujci v priporu

Tabela 32: Število priprtih tujcev

Zavod	1.1.	na novo sprejeti	skupaj v letu	31.12.
Ig	5	19	24	6
Celje	9	23	32	4
Koper	8	53	61	15
N. Gorica	6	7	13	6
Ljubljana	31	76	107	21
N. mesto	7	87	94	12
Maribor	12	23	35	6
M. Sobota	3	24	27	6
SKUPAJ	81	312	393	76

V tem letu je bilo v Sloveniji med priporniki 32,9 % tujcev. Število tujcev med priporniki je v primerjavi s prejšnjim letom ostalo na isti ravni, enako tudi razmerje.

Tabela 33: Struktura priprtih tujcev po državljanstvu in spolu

Država	1.1.				na novo sprejeti				skupaj
	moški	ženske	ml.	skupaj	moški	ženske	ml.	skupaj	
Afganistan	1			1	2			2	3
Albanija	1			1	9			9	10
Alžirija					1			1	1
Avstrija					2			2	2
BiH	12	1		13	48			48	61
Bolgarija	6	7		13	12	3		15	28
Črna Gora	2			2	5			5	7
Eritreja					1			1	1
Francija	1			1				0	1
Gana					2			2	2
Hrvaška	8			8	38	3		41	49
Iran	1			1				0	1
Irska					1			1	1
Italija	5			5	5			5	10
Kitajska	1			1	4	1		5	6
Kosovo	2			2	14			14	16
Litva					1			1	1
Madžarska	1			1	5	5		10	11
Makedonija	3			3	7			7	10
Moldavija	1			1	1			1	2
Nemčija	1			1	5			5	6
Nigerija					2	1		3	3
Nizozemska	1			1	1			1	2
Norveška					1			1	1
Poljska	3			3	2	1		3	6
Romunija	2			2	36	3		39	41
Rusija					2	1		3	3
Sirija					4			4	4
Slovaška					2			2	2
Srbija	14			14	57	1		58	72
Sudan	1			1				0	1
Švedska					2	2		4	4
Tanzanija					2	1		3	3
Tunizija	1			1				0	1
Turčija	1			1	4			4	5
Ukrajina	2			2	6	1		7	9
Velika Britanija					2			2	2
Venezuela						1		1	1
neurejeno	2			2	2			2	4
SKUPAJ	73	8		81	288	24		312	393

Od vseh tujcev v priporu jih je bilo 54,7 % iz držav nekdanjih jugoslovanskih republik.

3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB

3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI

3. 1. 1. *Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih*

Strokovno delo v zavodih temelji na interdisciplinarnem pristopu, skupinskih in individualnih metodah dela v skladu s sodobnimi spoznanji penološke stroke. Usmerjeno je v sodelovanje z zunanjim okoljem v najširšem smislu. Izvajajo ga delavci različnih strokovnih profilov kot so: socialni pedagogi, pedagogi, socialni delavci, psihologi, zdravstveni delavci. Organizirani so v strokovne time, ki jih vodijo vodje vzgojnih služb. Člani strokovnih timov so tudi predstavniki pravosodnih policistov in inštruktorjev.

Vodje strokovnih timov, vodje drugih služb in direktorji v zavodih so se dnevno sestajali na kratkih posvetih o aktualnih dogodkih, tedensko pa so se odvijali sestanki strokovnih služb, kjer so obravnavali vsebine, povezane s sprejemi, prestajanjem kazni in z odpusti zaprtih oseb.

Delavci vzgojnih služb so se sestajali tudi na aktivih posameznih strokovnih področjih. Izvedeni so bili štirje aktivni vodij vzgojnih služb, dva aktivna za pedagoge, štirje aktivni za socialne delavce, štirje aktivni za strokovne delavce za obravnavo odvisnosti in dva aktivna za zdravstvene delavce, ki so jih vodili delavci vzgojne službe pri generalnem uradu.

Strokovna obravnava obsojencev in mladoletnikov je potekala po individualnih, skupinskih in skupnostnih programih, njen cilj pa je bil usposabljanje zaprtih oseb za življenje po odpustu in reintegracijo v družbo. Strokovna obravnava pripornikov in uklonilno zaprtih je potekala individualno.

Na podlagi podatkov in individualnih razgovorov članov strokovnega tima s posameznikom v sprejemnem obdobju so bili izdelani osebni načrti z opredeljenimi kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji obravnave, bivanje in dejavnosti zaprtih oseb v procesu prestajanja kazni in rehabilitacije. Osebni načrti za vsakega posameznika so se med letom dopolnjevali in spreminjali glede na potrebe, možnosti in spremenjene razmere. Osebni načrt, tudi njegove dopolnitve ali spremembe, se je zaprtim osebam ponudil v soglasje.

V osebni načrtu so v zavodih za vsako zaprto osebo opredelili namestitev v oddelek (režim), vrsto obravnave, delo, stike s svojci, stike s strokovnimi delavci zunanjih ustanov in prostovoljci, ugodnosti, izobraževanje in poklicno usposabljanje, način preživljanja prostega časa, odnos do kaznivega dejanja, načrtovali pa so tudi odpust s prestajanja kazni.

Programi skupinske obravnave so bili izvedeni v obliki malih skupin in velikih skupin (sestanki domske skupnosti).

V vseh zavodih in oddelkih so obravnave v obliki malih skupin potekale redno, to je enkrat tedensko. Vodili so jih strokovni delavci, po poklicu pedagogi, socialni delavci in psihologi z znanji s področja skupinske dinamike, uporabljali pa so tudi elemente realitetne terapije, transakcijske analize, družinske terapije, likovne terapije itd. Male skupine so bile sestavljene heterogeno in odprto, vanje so bile vključene zaprte osebe ne glede na starost, predkaznovanost, vrsto kaznivega dejanja, povratništvo, osebnostno strukturo in družbeni status. Cilji obravnave v malih skupinah so bili, da se preko interakcije z drugimi člani skupine posamezniku omogoči vpogled v lastno vedenje, spodbuja zeleno in preprečuje neželjeno vedenje, omogoči pridobivanje novih socialnih veščin, ponudi načine razreševanja konfliktov in težav ter obvešča člane skupine.

Sestanki domskih skupnosti so se odvijali enkrat tedensko do enkrat mesečno. Vodili so jih direktorji zavodov ali v njihovi odsotnosti vodje vzgojnih služb, v oddelkih pa vodje oddelkov ali pooblaščen strokovni delavci. Cilji sestanka domske skupnosti so bili usmerjeni v iskanje zamisli, pobud in izkušenj za reševanje problemov in konfliktov ter informiranje.

Na strokovnem področju smo skrbeli za izvajanje uveljavljenih strokovnih metod dela, posebno pozornost pa smo namenili programom izobraževanja zaprtih oseb, obravnave odvisnih od drog in alkohola, prepreče-

vanja samomorov in samopoškodb, obravnave storilcev spolnih deliktov in zdravstvenemu varstvu zaprtih oseb.

Veliko pozornosti smo namenili tudi iskanju novih možnosti za specifične programe dela z zaprtimi in povezovanju z zunanjimi organizacijami. Strokovni delavci oddelka za vzgojo pri generalnem uradu so izvedli več sestankov s strokovnimi skupinami v zavodih. Mesečno so potekale tudi supervizije o postopanju s samomorilno ogroženimi, obravnavi spolnih delinkventov, supervizije socialnih delavcev ter pedagogov in supervizije za strokovne delavce s področja obravnave odvisnosti. Supervizijska skupina, ki deluje na področju preprečevanja samomora in samopoškodb in jo sestavljajo delavci iz vseh lokacij je pregledala in dopolnila strategijo s tega področja. Strategija je potrjena s strani Slovenskega združenja za preprečevanje samomora.

Izvedli smo dva strokovna posveta. Namen prvega posveta z naslovom » Prenos dobrih praks«, ki je potekal v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob v mesecu marcu, je bil izmenjava različnih izkušenj na področju strokovnega dela. Na strokovno srečanje, ki je potekalo v mesecu novembru z naslovom » Sodelovati in se povezovati«, pa smo povabili vse organizacije in strokovnjake, s katerimi so zavodi za prestajanje kazni zapora z oddelki ter Prevzgojni dom v minulem obdobju uspeli vzpostaviti uspešno sodelovanje. Namen strokovnega srečanja je bil predvsem predstavitev sodelovanja tako institucij na eni, kot tudi zavodov na drugi strani, ter njihovo skupno povezovanje na področju obravnave zaprtih oseb.

Dne 13. 6. 2012 je v okviru 27. razširjenega kolegija generalnega direktorja potekal posvet o podeljevanju ugodnosti v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob. Pripravili smo zbornik, ki vsebuje predstavitev problematike in povzetke poročil dela po skupinah.

3. 1. 2. Nameščanje obsojencev in mladoletnikov v režime oziroma oddelke prestajanja kazni

V zavodih obstajajo trije režimi oz. oddelki prestajanja kazni: odprti, polodprti in zaprti. Med seboj se razlikujejo predvsem po stopnji omejevanja svobode. Med prestajanjem kazni se režim obsojencem in mladoletnikom spreminja glede na njihovo uresničevanje osebnega načrta in varnostni vidik.

Od 1010 obsojencev in mladoletnikov, ki so bili v zavodih na dan 1. 1. 2012, jih je 67,43 % prestajalo kazen v zaprtem režimu, 22,48 % jih je bilo nameščenih v polodprti režim in 10,10 % v odprti režim.

Tabela 34: Razporeditev obsojencev in mladoletnikov v režime na dan 1. 1. 2012

Zavod	odprti	polodprti	zaprti	skupaj
OBSOJENCI				
Dob			445	445
Slov. vas		54		54
Puščava	16			16
Celje	7	15	22	44
Koper	8	36	43	87
N. Gorica	5	8	6	19
Ljubljana		11	63	74
N. mesto	1	6	7	14
OO Ig	21			21
Maribor		55	58	113
M. Sobota	2	5	9	16
OO Rogoza	28			28
skupaj	88	190	653	931

OBSOJENKE				
Ig	9	15	24	48
skupaj	9	15	24	48
MLADOLETNIKI				
Celje		4		4
Radeče	5	18	4	27
skupaj	5	22	4	31
SKUPAJ	102	227	681	1010

V prostore s strožjim režimom (6. člen pravilnika o izvrševanju kazni zapora – PIKZ) je bilo v letu 2012 nameščenih 94 obsojencev oz. 4,4 %, kar je za 0,5 % več kot v letu poprej. Obsojenci so bili v prostore s strožjim režimom nameščeni zato, ker so s svojim vedenjem hudo motili druge (55), ker so se čutili ogrožene (30) ali so bili izrazito begosumni (9).

Tabela 35: Razporeditev obsojencev v prostore s strožjim režimom (6. člen PIKZ) po zavodih

Zavod	begosumnost	motenje drugih	ogroženost	skupaj
Dob	7	34	9	50
Ljubljana		1		1
Maribor	1	6	9	16
Koper		5	5	10
Celje	1	8	5	14
Ig		1	2	3
SKUPAJ	9	55	30	94

195. člen zakona določa, da se mladoletnika, ki se ni sposoben prilagajati delu in življenju po programu vzgojne skupine, v katero je bil napoten, lahko premesti v posebno vzgojno skupino z intenzivnejšim postopkom. V letu 2012 je bilo 13 mladoletnikov (od tega sta bila dva mladoletnika nameščena dvakrat) začasno nameščenih v posebno vzgojno skupino.

3. 1. 3. Prestajanje zaporne kazni ob vikendih, hišni zapor ter nadomestna kazen z opravljanjem dela v splošno korist (Izvajanje 12., 12. a in 13. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij)

Vikend kazen je skladno z 12. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij prestajalo 86 obsojencev. Na dan 1.1. 2012 je vikend kazen prestajalo 16 obsojencev, na dan 31.12.2012 pa 39 obsojencev. Vsi so bili redno zaposleni in niso prekinili delovnega razmerja, 2 obsojenca sta se izobraževala. Ohranjanje zaposlitve med prestajanjem kazni jim je tako omogočilo ohranjanje osnovne materialne eksistence in socialno varnost ali nadaljevanje začetega izobraževanja. Kazen zapora so v glavnem prestajali na odprtih oddelkih ali v regionalnih zavodih. Proste dneve (konec tedna, praznike, dopust) so preživljali v zavodu. Zabeležena je ena zloraba v ZPKZ Koper, kjer se je obsojenec v zavod vrnil pod vplivom alkohola, kljub temu, da je z zavodom bilo dogovorjeno, da bo vzdrževal abstinenco. Obsojencu je bila prekinjena možnost prestajanja kazni po 12. členu in spremenjena v zaporno kazen. Dvema obsojencema je prestajanje kazni po 12. členu zakona bilo prekinjeno – enemu je prenehalo delovno razmerje, medtem, ko je drugi dokončal študij.

Osmim obsojencem je pristojno sodišče odobrilo izvrševanje kazni po 12. a členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij – hišni zapor. Podatkov o prestani kazni ne beležimo.

V letu 2012 je bilo v skladu s 13. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij na nadomestno kazen dela v splošno korist napoteno 11 obsojencev.

V primerjavi z letom 2011 se je alternativno prestajanje kazni (12., 12. a in 13. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij) povečalo.

3. 2. IZOBRAŽEVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

Zviševanje ravni temeljnega znanja in usposobljenosti zaprtih oseb je pomemben dejavnik terciarne prevenije, zato je bila pozornost strokovnih delavcev namenjena spodbujanju zaprtih oseb k vključevanju v izobraževalne programe.

Izobrazbena struktura

Tabela 36: Šolska in poklicna izobrazba obsojencev in mladoletnikov na dan 1. 1. 2012 in na novo sprejetih

Šolska izobrazba	na dan 1.1.				na novo sprejeti				skupaj
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj	
ne znajo pisati, brati, računati	18	2	2	22	15	4	0	19	41
nedokončana OŠ	108	5	10	123	154	11	4	169	292
OŠ	209	6	1	216	228	21	2	251	467
nedokon. pokl., sred. ali gimnazija	93	8	15	116	52	3	6	61	177
nižja poklicna	87	5	2	94	85	2	1	88	182
srednja poklicna šola	272	9	1	282	346	9	0	355	637
srednja strok. šola ali gimnazija	158	8	0	166	126	17	0	143	309
nedok. višja, visoka oz. fakulteta	2	1	0	3	4	0	0	4	7
višja šola	13	1	0	14	19	3	0	22	36
visoka šola oz. fakulteta	18	3	0	21	11	1	0	12	33
SKUPAJ	978	48	31	1057	1040	71	13	1124	2181

Od skupno 2.181 obsojencev in mladoletnikov v letu 2012 jih je imelo 819 (37,5 %) nižjo oz. srednjo poklicno šolo, 467 (21,4%) osnovno šolo, 309 (14,2 %) srednjo strokovno šolo ali gimnazijo, 69 (3,2%) pa jih je imelo višjo, visoko šolo oz. fakulteto.

Med vsemi obsojenci oz. mladoletniki je bilo 177 (8,1 %) takih, ki so imeli nedokončano poklicno, srednjo šolo ali gimnazijo, ter 7 (0,4 %) takih, ki so imeli nedokončano višjo, visoko šolo ali fakulteto.

333 (15,2%) obsojencev oz. mladoletnikov je bilo brez šolske izobrazbe, med njimi 41 brez znanja pisanja, branja in poznavanja osnovnih računskih operacij.

Raven formalne izobrazbe zaprtih oseb je ugotovljena na osnovi njihovih izjav o doseženi stopnji izobrazbe ob nastopu kazni, dokazilo o izobrazbi so predložili le vključeni v izobraževanje.

Vključenost v izobraževalne programe

Po kategorijah zaprtih oseb so se v formalne oblike izobraževanja vključevali obsojenci in mladoletniki. Izobraževalne programe so obiskovali tako znotraj kot zunaj zavodov, izobraževali so se v izobraževalnih programih za odrasle kot tudi v programih za mladino.

Tabela 37: Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev in mladoletnikov

Izobraževalne oblike	vpisani				od teh								
					prekinili			končali			nadaljujejo		
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	m	ž	ml	m	ž	ml
opismenjevanje	10	0	2	12	4	0	0	2	0	1	3	0	2
osnovna šola	92	2	12	106	55	1	5	12	0	2	23	1	7
nižja poklicna šola	7	0	15	22	1	0	5	3	0	4	2	0	7
srednja poklicna šola	144	0	8	152	37	0	1	8	0	1	101	0	4
poklic. tečaj, mojstrski, del. izpit	244	0	0	244	43	0	0	130	0	0	71	0	0
srednja strok. šola, gimnazija	33	0	3	36	7	0	0	3	0	0	26	0	0
višja šola	8	0	0	8	3	0	0	0	0	0	5	0	0
visoka šola oz. fakulteta	12	0	1	13	2	0	0	0	0	0	11	0	0
SKUPAJ	550	2	41	593	152	1	11	158	0	8	242	1	20

V izobraževanje je bilo vključenih 27,2 % obsojencev in obsojenk in 93,2 % mladoletnikov. 152 obsojencev, ena obsojenka in 11 mladoletnikov so izobraževanje predčasno prekinili. Nimamo podatka o tem ali zaradi izteka kazni in ali so s šolanjem nadaljevali. Najpogostejši razlogi za prekinitvev so bili pomanjkanje motivacije, predvsem zaradi težav z odvisnostjo in specifičnih učnih težav.

Največ zaprtih oseb je obiskovalo program srednje poklicne oz. osnovne šole.

Tabela 38: Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev in mladoletnikov v zavodu in izven zavoda

Izobraževalne oblike	v zavodu				izven zavoda			
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj
opismenjevanje	10	0	2	12	0	0	0	0
osnovna šola	79	0	14	93	7	2	0	9
nižja poklicna šola	0	0	17	17	3	0	0	3
srednja poklicna šola	114	0	8	122	8	0	0	8
poklic. tečaj, mojstrski, del. izpit	241	0	0	241	2	0	0	2
srednja strok. šola, gimnazija	38	0	0	38	5	0	0	5
višja šola	9	0	0	9	2	0	0	2
visoka šola oz. fakulteta	21	0	0	21	11	0	0	11
SKUPAJ	512	0	41	553	38	2	0	40

a) Oblike izobraževanj v zavodih

93,2 % vključenih v izobraževanje je obiskovalo programe formalnega izobraževanja v zavodih. V letu 2012 so zaprti obiskovali programe za pridobitev izobrazbe v zavodih Dob (412), Celje (26), Koper in Nova Gorica (8), Maribor (17), oddelki Novo mesto (30), Slovenska vas in Puščava (31), ter v Prevezgojnem domu Radeče (39).

V ZPKZ Dob so obsojenci obiskovali program osnovne šole od 1.-4. razreda (opismenjevanje) in program osnovne šole od 5.-9. razreda. Izobraževanje izvaja CIK Trebnje. Gre za stalno obliko sodelovanja. V tem letu se je predavanj opismenjevanja in osnovne šole udeleževalo skupaj 38 obsojencev. Programe srednjega poklicnega izobraževanja – gostinska dela (za poklic kuhar-natakar) in gastronom-hotelir, izvaja Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar iz Ljubljane. Predavanj se je udeleževalo 114 obsojencev. Cene Štupar je izvajal tudi program gastronomija. Štirje (4) obsojenci z Doba so bili vpisani na Višjo strokovno šolo v sodelovanju z Izobraževalnim zavodom HERA iz Ljubljane. V polodprtem oddelku Slovenska vas in odprtem oddelku Puščava so obsojenci obiskovali osnovno šolo (1), srednje poklicne šole (15) ter srednje strokovne šole ali gimnazije (7).

Poleg verificiranega izobraževanja je bilo v zavodih mogoče pridobivati tudi funkcionalna znanja. V ZPKZ Dob so potekali izobraževalni programi –Tečaj računalniškega opismenjevanja, programi učenja za življenjsko uspešnost – UŽU (Izzivi podeželja, Jaz in moje delovno mesto, Moj korak, Most do izobrazb,..) , večino programov izvaja Center za permanentno izobraževanje Cene Štupar z zunanjimi izvajalci. Prav tako je program Nacionalna poklicna kvalifikacija (dietni kuhar, maser, pomočnik čistilca,) izvajal Cene Štupar z zunanjimi sodelavci. Zanimivi so programi neformalnega izobraževanja kot so; »Angleščina skozi želodec«, »Italija, dežela polnih okusov«, »Bivam in delam v Sloveniji«, ipd. V navedene programe skupaj je bilo vključenih 190 obsojencev in 31 obsojencev iz PO Slovenska vas in OO Puščava. V vse oblike izobraževanj pa je bilo skupaj 408 vpisov, 42 obsojencev nekaterih oblik izobraževanj ni zaključilo, nekaj pa se jih je vključilo v več oblik izobraževanj.

V ZPKZ Koper so obsojenci obiskovali program osnovne šole (4). V zavodu sta bila preko dopisne oblike izobraževanja v formalni izobraževalni program vključena 2 obsojenca. Eden preko Zasavske Ljudske Univerze (program zdravstvena nega), drugi pa preko Univerze na Primorskem, Fakulteta za management Koper. Neformalne oblike izobraževanja so izvajali zunanji sodelavci. Preko Ljudske univerze Koper, se je v program »Točka vseživljenjskega učenja« vključilo 5 obsojencev. Program se je v tem letu zaključil. Skupaj je bilo v vse oblike (formalne, neformalne) izobraževanj, vključenih 11 obsojencev. V oddelku Nova Gorica je potekalo formalno izobraževanje za dokončanje osnovne šole. Vključeni so bili trije obsojenci.

V ženskem zavodu IG so imele obsojenke možnost vključitve v neformalne oblike izobraževanja in sicer v tečaj računalništva, pod vodstvom Mateje Brank, v sodelovanju s Centrom za poslovno usposabljanje (CPU). Druge oblike izobraževanja pa so bile; splošno naravnano izobraževanje »Most do izobrazbe«, LUR – motivacijska delavnica v zvezi z načrtovanjem izobraževanja za obsojenke, ki jo je izvajal CDI Univerzum, UŽU-Moje delovno mesto, projekt E-seaP (European Sustainable Energy Award for Prisons) – izobraževalne delavnice za obsojenke in pripornice o učinkoviti rabi energije.

V ZPKZ Ljubljana so prav tako potekale že ustaljene oblike izobraževanj, poleg tega se je izvajal nov program, družinska zakonodaja in družinska vzgoja. Izvaja jih izobraževalna organizacija Cene Štupar. V povprečju je bilo v te programe vključenih 8-15 obsojencev.

V oddelku Novo mesto so zaprti obiskovali program osnovne šole (27). Tudi v tem letu je bila organizirana neformalna oblika izobraževanja »Vseživljenjsko učenje-Most do izobrazbe« v katerega je bila vključenih večina obsojencev. Program je izvajal Razvojno izobraževalni center Novo mesto. Izvedena so bila različna predavanja, učenje računalništva in izpeljane različne delavnice (izdelovanje različnih izdelkov iz odpadnih materialov, izdelovanje izdelkov iz plastičnih mas, novoletnih voščilnic in okraskov, izdelovanje različnih plakatov, ogledi dokumentarnih filmov, športne aktivnosti, ogledi znamenitosti, itd). Izvedena sta bila programa »Knjige so zame« in »Pomoč pri socializaciji Romov«. Nadaljeval se je projekt »Ekologija«.

V Prevezgojnem domu Radeče se je 39 mladoletnikov, vključevalo v različne formalne izobraževalne programe: obdelovalec lesa, pomočnik v tehnoloških procesih, ličar, kuhar, mizar, zidar, trgovec, instalater strojnih instalacij, natakhar, avtoserviser, slikopleskar, gradbinec, bolničar-negovalec, gastronom-hotelir, turistični tehnik, pomočnik v biotehničnih procesih, mehatronik operater, osnovna šola za odrasle, OŠ s prilagojenim programom, NPK- varilec, NPK – izvajalec zidanja in ometavanja, NPK-pomočnik kuharja. Sodelovali so z več izobraževalnimi inštitucijami in zavodi: Srednja lesarska šola Škofja Loka, Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje, SŠ za gostinstvo in turizem Celje, Živilska šola Maribor, Srednja gradbena šola Maribor, Srednja strojna in poslovna šola Maribor, Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad, LU Krško, Srednja lesarska šola Maribor, OŠ Glazija, LU Trbovlje, LU Kočevje, LU Celje, Srednja zdravstvena šola Maribor, ŠC Celje, Srednja zdravstvena šola Celje, Zasavska ljudska univerza, ŠC Velenje, ŠC Slovenske Konjice, Srednja šola Zagorje, SŠ za prehrano in živilstvo, PET Ljubljana, SŠ Domžale, tehniški šolski center Maribor.

V ZPKZ Maribor so obsojenci obiskovali program osnovne šole (11). Kot oblika neformalnega izobraževanja celotno leto delovalo Svetovalno središče, ki sta ga izvajali dve zunanji sodelavki iz AZ Maribor in je bil vključen v Center vse življenjskega učenja. Vključenih je bilo preko 30 obsojencev. Zunanja strokovna sodelavka je izvajala tudi skupinsko svetovanje za pridobivanje temeljnih družbenih znanj in socialnih veščin. Organizirani so bili programi »UŽU-most do izobrazbe«, 19 udeležencev, izvajalec je bil AZ Maribor.

b) Oblike izobraževanj izven zavodov

Največ obsojencev, ki so se izobraževali v formalnih programih zunaj zavodov, je obiskovalo srednje poklicne šole in srednje strokovne šole (13), 11 jih je obiskovalo visoko šolo oz. fakulteto, 9 jih je obiskovalo osnovno šolo, 2 sta obiskovala poklicni tečaj oz. mojstrski oz. delovodski izpit.

V zunanjih izobraževalnih institucijah se je izobraževalo največ obsojencev in mladoletnikov iz zavoda Celje (20). V tem zavodu izjemno veliko pozornosti namenjajo motivaciji za vključitev in vztrajanje v učnem procesu – študijski dopusti, skrajšan delovni čas, status učenca, učna pomoč, izposoja učbenikov, finančna pomoč.

ZPMZKZ Celje ima utečeno sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami: Ljudska univerza Celje, srednja šola za gostinstvo in turizem Celje, Poslovno-komercialna šola Celje, Šolski center Celje in Srednja ekonomska šola Celje. Sodelovali so še s Centrom za permanentno izobraževanje Cene Štupar ter Zasavsko Ljudsko univerzo.

Zunaj zavoda so se izobraževali tudi obsojenci iz vseh ostalih zavodov. Srednje strokovne šole, Euro šola, CPI-Cene Štupar, smer trgovec, kuhar-natakhar, Andragoški zavod, Ljudske univerze, itd. Udeleževali so se tudi najrazličnejših tečajnih oblik – TGM, varno delo s traktorjem, poklicni tečaji (mizar, keramičar), voznik motornih vozil, tečaj za viličarista, avtomehanik, jezikovni tečaji, računalništvo, itd.

Financiranje izobraževanja

Približno 80% obsojencev in mladoletnikov, ki so se izobraževali, je imelo izobraževalne programe plačane, bodisi iz državnega proračuna ali sredstev ESS. Brezplačno šolanje je bilo tako omogočeno vsem, ki so se vključili v osnovnošolsko izobraževanje, v programe rednega izobraževanja, v programe srednjega poklicnega izobraževanja na Dobu (za programe srednje poklicne ter program srednje strokovne šole sredstva zagotavlja zavod, obsojenci so plačali le simbolično vpisnino v višini 44,62 eur). V Zavodu Celje imajo vsi obsojenci, ki so vključeni v izobraževanje na LU Celje, izobraževanje brezplačno (opismenjevanje, OŠ), v ostalih programih, v nekaterih primerih, delno krije stroške CSD, delno zavod, ostali pa so samoplačniki. Za mladoletnike v prevzgojnem domu je bilo izobraževanje v celoti brezplačno in so za udeležbo nagrajeni. Sredstva so zagotavljali; Prevzgojni dom, JGZ in Ministrstvo za šolstvo in šport, za osnovno šolo s prilagojenim programom za romsko populacijo.

Petina obsojencev (20 %) je izobraževanje plačala sama oz. so jim ga plačali svojci.

Uspehi

Poglavitni uspeh je vedno večji interes med obsojenci za vključevanje v različne oblike izobraževanj v zavodu. V primerjavi z letom 2011, ko je bilo v izobraževanje vključenih 450 obsojencev, kar je predstavljalo 20 % delež, se je v letu 2012 število vključenih povečalo za 143 in predstavlja 27,2 % skupni delež vseh vključenih v različne oblike izobraževanj.

Podatki kažejo da se zavodi trudijo, dvigujejo trende in sistemsko stremijo k nadaljnjemu razvoju, motivaciji in vzpodbujanju izobraževalne dejavnosti, saj gre za področje, kjer pozitivni trendi vedno pomenijo še kvalitetnejše prestajanje zaporne kazni, ter lajšanje vključevalnih procesov v življenje po prestani kazni. Zavodi so kljub temu izpostavili še veliko predlogov in idej, saj različnih izobraževalnih programov nikoli ni dovolj in število vanje vključenih, nikoli preveč.

Spodbujanje zaprtih oseb k vključevanju v izobraževalne programe se je tudi v letu 2012 pričelo že ob nastopu kazni. Strokovni delavci so skupaj z zaprto osebo sestavili načrt izobraževanja, spodbujali so jih, da so vztrajali v izobraževalnem procesu, v nekaterih primerih so jim nudili učno pomoč, poseben prostor za učenje, zaposlenim pa so skrajšali oz. prilagodili delovni čas.

Posebna skrb na področju izobraževanja je bila namenjena mladoletnikom. Tako so se vsi mladoletniki v prevzgojnim domu vključevali v neko obliko izobraževanja. Veliko spodbud in pomoči na tem področju so bili deležni tudi mladoletniki in obsojenci v zavodu Celje. V Prevzgojnim domu Radeče in v zavodu Celje so bile ustanovljene računalniške učilnice z možnostjo omejene uporabe interneta za zaprte osebe.

Velik uspeh na področju izobraževanja pomeni povečanje ponudbe brezplačnih programov, ki se izvajajo v zavodih. Mednje sodijo tudi delavnice, ki so jih v zavodih izvajali študentje. Tako program Most do izobrazbe kot študijski krožki, ki smo jih v zavodih začeli izvajati v letu 2005, se kažejo za zelo ustrezno in potrebno obliko izobraževanja, zato stremimo k nadaljevanju tudi v prihodnje. Velik uspeh pomeni tudi vse večji interes obsojencev za vključitev v izobraževalne programe in tudi dokončanje le teh.

Sodelovanje z izobraževalnimi inštitucijami je uspešno in se iz leta v leto utrjuje, uvajajo se prenovljeni programi, uveljavlja se sodelovanje pri projektih.

3.3. PEDAGOŠKO DELO, PROSTOČASNE DEJAVNOSTI OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

3.3.1. Delo pedagogov

Strokovni delavci – pedagogi, pripravijo celoten načrt prestajanja kazni za vsako zaprto osebo ter usmerjajo zaprto osebo v tisto obliko obravnave, ki jo posamezna zaprta oseba potrebuje. Sodelujejo v strokovnem timu, ki odloča o obravnavi vsake zaprte osebe posebej. Pedagog oblikuje osebni načrt obravnave, ga spremlja, po potrebi dopolnjuje, evalvira in koordinira obsojenčevo prestajanje kazni. Pedagog piše vso potrebno dokumentacijo kot so odločbe, ki se izdajajo zaprtim osebam, poročila in mnenja za sodišča in druge organe, redno vodi zapise o vseh opravljenih razgovorih (uvodni, informativni, razbremenilni, svetovalni,...), redno vodi vse potrebne evidence (obiski, telefoniranje, dopisovanje, ...), z ostalimi strokovnimi delavci piše redno letno poročilo, piše zapisnike sestankov strokovnih skupin, vodi strokovni spis za obsojence, koordinira sodelovanje z ostalimi strokovnimi delavci za vsako zaprto osebo posebej, definira potrebe in cilje prestajanja kazni, ipd. Pri svojem delu uporablja individualne in skupinske metode dela. Skupinsko delo naj bi potekalo v malih skupinah (8-12 oseb po strokovnih standardih).

Razbremenilni razgovori, ki jih strokovni delavci izvajajo, bistveno prispevajo k ugodnejši klimi v zavodu in preprečujejo morebitne ekscese. Pedagogi izvajajo razbremenilne razgovore predvsem glede stisk v zvezi s kaznivim dejanjem in prestajanjem kazni.

Tabela 38 a: Vrste aktivnosti/skupinske

Število seans	obsojeniške			mladoletniške			skupaj
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	
sestanki malih skupin.	38	1251	1289		940	940	2229
sestanki oddelčnih/domskih skupnosti	12	130	142		0	0	142
ostale oblike	0	339	339		172	172	511
SKUPAJ	50	1720	1770		1112	1112	2882

Pedagogi so v vseh zavodih in prevzgojnem domu, opravili skupno 2882 skupinskih aktivnosti. Največ je bilo sestankov malih skupin 2229 (77,3%), 142 (4,9%) je bilo sestankov oddelčnih oziroma domskih skupnosti, veliko pa je bilo tudi ostalih oblik skupinskega dela, 511 (17,7%).

Sestanki malih skupin na vseh lokacijah potekajo praviloma enkrat tedensko, vsak pedagog vodi skupine med 10 in 12 obsojencev, sestanki oddelčnih /domskih skupnosti pa se odvijajo enkrat mesečno, kjer so poleg pedagogov prisotni še drugi strokovni delavci, vodstvo zavoda ali oddelka, ter predstavniki oddelka za varnost. Ostale oblike skupinskega dela, ki ga izvajajo pedagogi, pa predstavljajo razne skupinske dogodke, ki pa nimajo vedno značaj kontinuiranega dela in se kaže v oblikah prostočasnih dejavnosti (predavanja, tečaji, ustvarjalne delavnice, razni športni, kulturni dogodki, itd).

Tabela 38 b: Število aktivnosti/individualne

Število seans	priporniki			obsojenci			UZ			madoletniki			skupaj
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	
uvodni razgovori	0	692	692	16	1574	1590	30	546	576		0	0	2858
svetovalni razgovori	34	514	548	98	9071	9169	0	104	104		0	0	9821
informativni razgovori	12	1010	1022	38	16281	16319	35	108	143		0	0	17484
intervence/ razbremenilni razgovori	15	532	547	18	2071	2089	0	45	45			0	2681
učna pomoč	0	17	17	0	173	173	0	0	0			0	190
ostalo	0	0	0	0	590	590	0	0	0		50	50	640
SKUPAJ	61	2765	2826	170	29760	29930	65	803	868		0	0	33674

Individualno obliko obravnave, za pedagoga, v največji meri predstavljajo različne oblike razgovorov, intervencij in ostalih pomoči. Zaprte osebe se lahko na razgovore prijavljajo pisno preko prigrasnic, ustno, neposredno pri pedagogu, prav tako se individualne oblike obravnav izvajajo tudi na pobudo pedagoga. Zaradi narave dela pedagogov je zelo težko točno številčno in vsebinsko ovrednotiti vse aktivnosti, vendarle pa so v tabeli zabeleženi tisti dogodki, ki so imeli pomemben vpliv na nadaljnje usmerjanje in način prestajanja kazni posameznika.

Pedagogi so skupaj opravili 33674 zabeleženih seans, od tega 29930 z obsojenci. Daleč največ je bilo svetovalnih in informativnih razgovorov, 26317(78%), intervenc ali razbremenilnih razgovorov, ki se izvajajo večinoma ob raznih izrednih dogodkih ali stiskah zaprtih oseb je bilo 2681 (8 %), uvodnih razgovorov s pedagogom,

ki so jih deležne vse zaprte osebe ob nastopu kazni pa je bilo vseh skupaj 2858 (8,5%). Pedagogi v nekaterih zavodih nudijo tudi učno pomoč, te je bilo 190 (0,6%), 640 (2%) pa je bilo ostalih, neopredeljenih srečanj.

V prevzgojnem domu, zaradi narave dela, saj so pedagogi v svojem procesu vseskozi prisotni v bivalnih enotah, pri izobraževanju in pri prostočasnih dejavnostih, tovrstne evidence niso vodili, zato podatki za mladoltnike v tabeli niso navedene, bi bile pa številke v nasprotnem primeru še višje.

Tabela 38 c: Število razgovorov s svojci in sodelovanje z zunanjimi inštitucijami

Število	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	
svojci/ostali	2	62	64	15	1012	1027	0	118	118	0	10	10	1219
zun. inštitucije	3	181	184	19	1094	1113	26	47	73	0	10	10	1380
ostalo	4	0	4	3	165	168	0	0	0	0	0	0	172
SKUPAJ	9	243	252	37	2271	2308	26	165	191	0	20	20	2771

Sodelovanje s svojci in zunanjimi institucijami je potekalo zaradi urejanja skrbništva oziroma varstva za mladoletne obsojence, priprave osebnega načrta, načrtovanja ugodnosti, posredovanja in pridobivanja informacij za kvalitetno pripravo na pogojni odpust ter priprave na življenje po prestani kazni,...

Tudi tu je bilo zaradi številčnosti in potreb največ aktivnosti namenjenih obsojencem. Od vseh 2771 dogodkov, je bilo največ sodelovanja, 1380 (49,8%), z zunanjimi inštitucijami, le nekoliko manj pa s svojci in sicer 1219 (44 %). Pomembno je, da pedagogi usklajujejo tovrstne aktivnosti tudi z drugimi strokovnimi delavci. Z zunanjimi institucijami se sodeluje osebno ob obiskih v zavodih, preko pisne dokumentacije, preko telefonskih pogovorov ali preko elektronske pošte. Zelo pogosto se sodeluje s Centri za socialno delo, z zavodi za zaposlovanje, upravnimi enotami, sodišči, zdravstvenimi institucijami, izobraževalnimi institucijami, agencijami, različnimi društvi, nevladnimi organizacijami, itd.

Tabela 38 d: priprava zahtevnih besedil

vrsta dokumenta	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	
Osebni načrt, / dopolnitve ON	0	0	0	170	9131	9301	0	0	0	0	360	360	9661
poročila/ mnenja	15	120	135	32	3117	3149	0	262	262	0	89	89	3635
odločbe/ sklepi	1	3	4	16	1144	1160	0	0	0	0	24	24	1188
ostalo	0	5	5	0	4009	4009	26	0	26	0	65	65	4105
SKUPAJ	16	128	144	218	17401	17619	26	262	288	0	538	538	18589

Delovno mesto pedagoga je hkrati tudi uradniško delovno mesto, zato so procesi prestajanja kazni zapora podvrženi velikemu številu priprav zahtevnejših besedil. Poslovanje mora potekati po ZUPU ter ostalih zakonskih in podzakonskih predpisih.

Vsem obsojencem, novo sprejetim in premeščnim, pedagog pripravi osebni načrt obravnave. Med samim prestajanjem kazni se obsojence spremlja, dogodki in napredovanja pa se obravnavajo na spremljevalnih konferencah, katere vplivajo na spremembe osebnih načrtov. Teh dokumentov je bilo v minulem letu 9661. 3635 je bilo pripravljenih poročil za pogojni odpust, predčasni odpust, zaključnih poročil, poročil sodiščem,

mnenj za omilitev kazni, za pomilostitve, premestitve, prekinitve, mnenj za VČP in ostalim državnim inštitucijam, poročila na pritožbe, itd. Poleg pripravljanja odločb in sklepov, teh je bilo 1188, pedagogi pripravljajo še ostala besedila in dokumentacijo v obliki raznih zapisnikov, pisanja dovolilnic za proste izhode, priprave seznamov za obiskovalce in dopisovalce, odredbe o koriščenju letnega počitka, uradni zaznamki, dnevniki o vodenju malih skupin, razne poizvedbe, itd. Teh dokumentov je bilo 4105.

Skupno število pripravljenih dokumentov in zahtevnih besedil, 18589, kaže na dejstvo, da je pedagoško delo v zaporih zelo obremenjeno z birokratskimi postopki, kar oddaljuje osnovno poslanstvo tega področja in zmanjšuje možnost bolj intenzivnega izvajanja neposrednih aktivnosti z zaprtimi osebami. Zato mora biti cilj, da se v prihodnosti skozi regulacijo in spremembo zakonodaje, predpisov pa tudi s spremembo organizacije dela v nekaterih zavodih, posvetimo zmanjševanju v tabeli predstavljenih števil. V primerjavi s prejšnjim letom, je bilo tovrstnih dokumentov bistveno več, kar pomeni, da se še bolj oddaljujemo od načrtanega.

3. 3. 2. Prostočasne dejavnosti obsojencev in mladoletnikov

Obsojenci in mladoletniki so preživljali prosti čas v najrazličnejših organiziranih dejavnostih, ki so jih vodili zavodski delavci. V vseh zavodih in oddelkih so prevladovale športno-rekreativne dejavnosti in sicer nogomet, košarka, odbojka, tenis, balinanje, namizni tenis, badminton, pikado, šah, fitnes, joga in aerobika. V okviru teh dejavnosti so bili organizirani tudi turnirji (med obsojenci in s strokovnimi delavci) in med zavodska srečanja. V zavodu Celje imajo zaprte osebe na razpolago dobro opremljeno fitnes sobo, poleg vrsto turnirjev in tekmovanj v športnih igrah, pa so organizirali tudi nekaj tematskih rekreacijskih pohodov izven zavoda. Zavod Dob je vključen v lokalno ligo v malem nogometu, v Trebnjem. Tekači so se organizirano udeleževali maratonov, kar nekaj je bilo organiziranih pohodov. Z zunanjim šahovskim društvom, ki ga je vodil g. Lojze Peterle, je bil organiziran šahovski turnir. Tudi v Kopru organizirajo vrsto športnih aktivnosti. Gostili so ekipi za mali nogomet Bruhoti ter Black & White iz Kopa, že nekaj let zapovrstjo pa jih obiskuje nogometna ekipa »kralji ulice« iz Ljubljane. V ženskem zavodu Ig, so obsojenke poleg koriščenja športne sobe in dvorišča, kjer lahko igrajo odbojko in košarko, bile vključene tudi v vadbo joge in brazilske plesno borilne vadbe Capoeire. Obsojenke so v celoti renovirale telovadni prostor, kar jim omogoča prijetnejšo in bolj kakovostno vadbo.

Med prostočasnimi dejavnostmi so imele pomembno vlogo ustvarjalne delavnice – slikanje, poslikava stekla, modelarstvo, vezenje, vlivanje mavca, oblikovanje iz gline, pirografiranje, izdelava voščilnic, okraskov, sveč, šivanje gobelinov, kvačkanje, izdelava cvetnih venčkov, mozaikov, nakita, pletenje košar, tkanje, šivanje, aranžiranje, poslikava panjskih končnic, svile, izdelovanje keramike, maket, belokranjskih pisanic itn. Izdelke so v nekaterih zavodih uporabili kot domiselna darila za zunanje obiskovalce.

V zavodu Ljubljana so nadaljevali z izvajanjem kiparskih delavnic, ki so jih vzpostavili leto poprej. Pod vodstvom režiserke Saške Rakef in dramaturginje Klavdije Zupan, se je odvijala dramska delavnica, na kateri so se učili tekst in pripravljali na vloge po zgodbi Slawomirja Mrożka » Na odprtem morju«. Potekal je tudi začetni tečaj arhitekturnega risanja, pod vodstvom arhitekta Marjana Kreblja. Nadaljeval se je projekt Vrt na Povšetovi, v sodelovanju z Zavodom Voluntariat. Na odprtem oddelku Ig je Društvo za opazovanje in proučevanje ptic izvajalo delavnice, kjer so obsojenci spoznavali ptice, izdelovali pa so tudi gnezdilnice za duplarje, ki so jih namestili po drevesih v okolici oddelka. V oddelku Novo mesto so izvajali različne delavnice strokovni delavci Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto. Potekale so tudi diskusijske delavnice za obsojence in pripornike na teme odvisnosti, medosebnih odnosov, nasilja. Vodili so jih predstavniki Lokalne akcijske skupine Novo mesto, društva Projekt človek in Društva za nenasilno komunikacijo.

V zavodu Celje so imeli več ustvarjalnih delavnic, izpostaviti velja fotografsko, kjer obsojenci fotografirajo s fotografskimi aparati za enkratno uporabo. Izvedli so dopolnitev digitalnega fotografiranja zavoda in dejavnosti, ki jih imajo na voljo obsojenci. Fotografije so uporabili za predstavitev ob 1. Informativnem dnevu za predstavitev zavoda zunanjim sodelujočim izobraževalnim inštitucijam ter 2. Informativnem dnevu za starše. Gostili so vrsto gledaliških predstav, potopisnih predavanj, koncertov, recitalov itd.

Tudi v ženskem zavodu Ig, je bilo organiziranih vrsta dogodkov, kot so koncerti popularnih glasbenikov, gledališke in druge predstave, predavanja, pogovori, razstave, modne revije,... Zanimive so bile delavnice pletenja, kjer so obsojenke in pripornice ustvarjale unikatne pletenine. Ta delavnica se je zaključila z modno revijo »Plete se mi«. Študenti Pedagoške fakultete so v okviru lutkovne delavnice, z obsojenkami izdelovali lutke, pripravljali scenarij ter izdelovali scensko podobo. Zaključila se je s predstavo » Big baba te gleda«.

V zavodu Dob deluje glasbena skupina, obsojenci pa imajo lahko tudi individualne glasbene vaje. Aktivni so bili pri sodelovanju z zunanjimi kulturnimi inštitucijami in izvajalci. Organizirali so vrsto koncertov znanih slovenskih glasbenih estradnikov, gledaliških in drugih predstav, recitalov, predavanj, potopisov, pogovorov, itd. Ponovno je zaživela filmska delavnica, utečeno se izvajajo dejavnosti kot so slikanje, risanje, modelarstvo, modeliranje z glino, fino maso, mavcem, pa tudi enostavna dela, čiščenje okolice, urejanje gredic, itd.

V prevzgojnem domu so se mladoletniki vključevali še v planinski, vrtnarsko-sadjarski, naravoslovni in novinarski krožek, kuharsko ter likovno – kreativno delavnico. Pripravili so tradicionalni »Dan odprtih vrat«, ki je bil tokrat organiziran drugače kot običajno, saj je potekal hkrati s slovesnostjo ob Dnevu Parka Dvor. Organizirali so tudi več pohodov, izletov, ogledov in poletni tabor. Vsak mladoletnik je bil vključen v vsaj eno aktivnost, saj se tako učijo aktivnega preživljanja prostega časa, hkrati pa se jim na ta način razvija pozitivna samopodoba.

V zavodu Koper so s predstavnico društva Anbot iz Pirana, organizirali delavnice upogibanja ladjic »Po poteh piranske dediščine« in zgibanke »Porton«. Pri tem so obsojenci in priporniki spoznavali idejo prostovoljstva in nudili prostovoljno pomoč pri izdelavi alternativne oblike promocijskega materiala. Pri delavnici »Blagg«, ki jo je v minulem letu vodil Ronald Matthijssen, gost iz Nizozemske, gre za povezavo med dramo in kognitivno psihologijo, ko obsojenci zavestno razmišljajo o posledicah kaznivih dejanj in različnih možnostih ravnanja. Ponovno so jih obiskali glasbeniki skupine Ethno Hist(e)ria, ki so se tokrat predstavili z nekoliko drugačnim konceptom. Izvajali so lutkovne, plesne in glasbene točke, brez neposredne animacije. Sprehajanje psov v Obalnem zavetišču za zavržene živali Sv. Anton, je v zavodu Koper že utečena praksa.

Med vrsto zanimivimi prostočasnimi dejavnostmi (delavnice, koncerti, predavanja, pogovori, razstave, turnirji), ki jih organizirajo v zavodu Maribor, velja izpostaviti filmske, glasbene in fotografske delavnice.

V vseh zavodih je bilo opaziti veliko skrb za aktivnosti na področju prostočasnih dejavnosti. Športnih, kulturno umetniških, glasbenih, gledaliških in drugih dogodkov je bilo toliko, da jih je težko vse naštet v tem poročilu. Vse to kaže na krepitev vezi in sodelovanja zavodov z okoljem in s tem v zvezi je potrebno pohvaliti strokovne delavce, saj so pokazali veliko mero sposobnosti za organizacijo in požrtvovalnost pri svojem delu, predvsem z vidika dejstva, da jim to v večini zavodov, poleg osnovnih delovnih nalog, predstavlja dodatno delo, ki ga izvajajo večinoma prostovoljno.

Zavodske knjižnice

V vseh zavodskih knjižnicah je potekala redna izposoja knjig, tudi tujejezičnih, ponekod je bila omogočena tudi izposoja v lokalnih in potujočih knjižnicah. Zavodske knjižnice so obogatile svoje zbirke s knjigami, ki so jim jih podarile lokalne knjižnice in izobraževalne ustanove. Izposoja so vodili tako strokovni delavci kot zaprte osebe, ki so pomagale tudi pri vpisovanju in urejanju knjižnih enot. Še vedno je največja težava zavodskih knjižnic pomanjkanje in težava pri zagotavljanju novejših knjižnih enot.

Zavodski časopisi

V zavodu Maribor so pripravili eno številko časopisa Ob fontani. Ljudska univerza Koper je v zavodu Koper, v sklopu neformalnega izobraževanja, v letu 2010 izvedla program »Naš časopis«-skozi časopis do boljše slovenščine. Dejavnost se nadaljuje, v letu 2012 so obsojenci izdali 2 številki. V oddelku Nova Gorica so pripravili zavodski časopis v okviru neformalnega izobraževalnega programa UŽU. V prevzgojnem domu izhaja glasilo Grajske novice, v minulem letu sta izšle dve številki. Na oddelku Novo mesto, so v sodelovanju z razvojno izobraževalnim centrom Novo mesto izdali številko biltena z naslovom »Šola ob Krki«. V ženskem zavodu Ig, so

izdajali časopis Žarek. V Ljubljani so v preteklem letu pripravili dve številki zavodskega glasila Člen, prav tako so v zavodu Celje, ob Slovenskem kulturnem prazniku pripravili jubilejni izvod zavodskega časopisa.

Uredniške odbore so sestavljali strokovni delavci in zaprte osebe. Namen časopisov je bil predstaviti aktivnosti in življenje v posameznem zavodu kot ga vidijo in doživljajo zaprti. V letu 2012 je izdajanje nekaterih zavodskih glasil ponovno zaživel, nekateri pa so začasno »obstali«. Razlogi so v pomanjkanju zainteresiranosti pisanja prispevkov pri obsojencih, pomanjkanju idej, pomanjkanju časa za organizacijo ter pomanjkanju strokovnih delavcev.

3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST

Delo psihologov v zavodih je bilo vsebinsko raznoliko in prilagojeno obravnavani populaciji. Vsi zavodski psihologi so s sprejetimi zaprtimi osebami opravljali uvodne razgovore. Ponekod so jih opravili z vsemi, večinoma pa so se usmerjali na vedenjsko zahtevnejšo populacijo. Na uvodnih razgovorih so zaprte osebe seznanjali z zavodskim življenjem. Predstavili so jim psihološke storitve in druge oblike zavodskih dejavnosti ter jih usmerjali in spodbujali k funkcionalnemu vedenju. Zaznavali so morebitno osebno problematiko, kot so prilagoditvene težave, odvisnost, samomorilno ogroženost in psihične težave, ter izpeljali potrebne ukrepe za obravnavo in rešitev problema. Uvodna diagnostika je bila bolj poglobljena v zavodih z manjšim prilivom zaprtih oseb. Psihodiagnostične ugotovitve so bile v pomoč pri izdelavi okvirnih individualnih programov dela z obsojenci. V nadaljnjem svetovalno-terapevtskem delu z zaprtimi osebami so psihologi te ugotovitve dopolnjevali v smislu procesne diagnostike.

Tabela 39: Vrste psiholoških obravnav po kategorijah zaprtih oseb in po spolu

Vrsta obravnave	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
uvodni razgovori	24	262	286	43	499	542	19	22	41	0	9	9	86	792	878
kontinuirane obravnave	0	103	103	112	1114	1226	0	0	0	0	125	125	112	1342	1454
krizne intervence	1	45	46	7	76	83	0	3	3	0	17	17	8	141	149
razbrem.. razgovori	9	309	318	56	484	540	0	1	1	0	92	92	65	886	951
informativ. razgovori	18	409	427	120	277	397	0	8	8	0	28	28	138	722	860
SKUPAJ	52	1128	1180	338	2450	2788	19	34	53	0	271	271	409	3883	4292

Psihologi so opravili 878 uvodnih razgovorov, od tega 286 (32,6 %) s priporniki, 542 (61,7 %) z obsojenci, 41 (4,7 %) s prekrškariji ter 9 (1 %) z mladoletniki. Število vseh opravljenih uvodnih razgovorov je za 17,2 % večje od lanskega.

Psihologi so skupaj opravili 4.292 seans, kar je 28 % več kot v letu 2011. V 149 primerih je šlo za psihološko posredovanje, ki se izvaja ob akutnih osebnih stiskah, kot so samomorilne težnje in samopoškodbe, depresivna stanja in akutne čustvene napetosti. V 951 primerih je bil opravljen razbremenilni razgovor.

254 zaprtih oseb je bilo kontinuirano obravnavanih. Z njimi je bilo opravljenih 1.454 razgovorov, kar je za 43 % več razgovorov kot v letu poprej. Na število seans poleg posameznikove psihološke problematike vpliva

tudi časovni dejavnik (koliko časa je zaprta oseba v določeni ustanovi). Najdaljše kontinuirane obravnave tako potekajo v zavodu Dob, kjer obsojenci prestajajo najdaljše kazni.

Poleg obravnav, povezanih s psihološko problematiko zaprtih oseb, so psihologi opravili tudi 860 informativnih razgovorov, kar je za 7,6 % več kot v letu poprej.

Tabela 40: Število psihološko obravnavanih oseb po kategorijah in po spolu

Število oseb	priporniki			obsojenci			UZ			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
obrnave	0	27	27	37	184	221	0	0	0	0	6	6	37	217	254
intervence	1	38	39	8	61	69	0	3	3	0	14	14	9	116	125
razgovori	37	380	417	86	825	911	19	25	44	0	40	40	142	1270	1412
SKUPAJ	38	445	483	131	1070	1201	19	28	47	0	44	44	188	1587	1775

V različne oblike psihološke obravnave je bilo vključenih 1.775 zaprtih oseb, kar je za 25,2 % več kot v letu 2011. Od tega jih je imelo 483 oseb status pripornika (27,2 %), 1201 je bilo obsojencev (67,7 %), 47 uklonilno zaprtih (2,6 %) in 44 mladoletnikov (2,5 %). Kontinuirano je bilo obravnavanih 254 oseb, med njimi 27 pripornikov, 221 obsojencev in 6 mladoletnikov. Praviloma so bile obravnave pripornikov krajše, vendar mnoge med njimi strokovno nič manj zahtevne, še zlasti ob kriznih posredovanjih. Tovrstne pomoči je bilo deležnih 125 oseb, med njimi 14 mladoletnih.

Število zaprtih oseb s katerimi so psihologi opravili različne vrste razgovorov se je povečalo za 25 %. Povečalo se je število opravljenih uvodnih razgovorov in sicer za 17,2 %. Število informativnih razgovorov se je povečalo za 7,6 %, število razbremenilnih razgovorov pa se je povečalo za 32,8 %. Razlog povečanj je boljša kadrovska zasedenost, ki se nanaša predvsem na PD Radeče.

Število kriznih posredovanj se je povečalo za 78,6 %. Število oseb, ki so bile kontinuirano obravnavane se je povečalo za 36.

V tem letu je prišlo v stik s psihologom 357 več zaprtih oseb kot leto poprej. Z njimi je bilo opravljeno skupno 938 več seans. Porast se kaže pri vseh kategorijah in je izraz boljše kadrovske zasedenosti v obravnavanem letu.

Vrsto in vsebino obravnav so določale tako posameznikova problematika, motivacija in sposobnost za spremembo, kot tudi strokovna izhodišča posameznih psihologov. Ta so pokrivala različna področja – od učenja spretnosti komuniciranja in socialnih veščin do razvojno-analitičnega in kognitivno-vedenjskega pristopa.

Tudi v tem letu je kontinuirano delovala edukativna skupina za obsojence s kaznivimi dejanji zoper spolno nedotakljivost. Udeleženci vsake skupine so se dobili na 15. seansah v trajanju ene ure, ki so potekala enkrat tedensko. V to obliko dela pa je bilo, tako kot leto poprej, vključenih skupaj 32 obsojencev. Supervizija psihologov, ki obravnavajo te storilce je potekala redno. Psihologi so se v letu 2012 vključevali tudi v obravnavo odvisnosti zaprtih oseb in v kadrovsko selekcijo. Slednjega je bilo zaradi omejevanja zaposlovanja manj kot v preteklih letih.

3. 5. SOCIALNO DELO IN POSTPENALNA DEJAVNOST

3. 5. 1. Socialna obravnava pripornikov

Strokovni delavci so nudili pomoč s socialnega področja pri 63,4 % na novo sprejetih pripornikov in pripornic v sedmih zavodih, kjer se izvršuje pripor (zavod Ljubljana, Oddelek Novo mesto, Celje, Maribor, Oddelek Murska Sobota, Koper, Oddelek Nova Gorica in zavod Ig).

Med izvrševanjem pripora je bil v 209 primerih (24,1%) vzpostavljen stik s pristojnimi centri za socialno delo oziroma z ostalimi nosilci socialne varnosti. Poleg centrov za socialno delo je bil zaradi reševanja težav vzpostavljen kontakt tudi z Zavodom za zdravstveno zavarovanje, z izobraževalnimi institucijami, Upravnimi enotami ter humanitarnimi in drugimi organizacijami. Priporniki so se v zavodih vključevali tudi v raznovrstna izobraževanja in delavnice, ki so jih organizirale zunanje izobraževalne ustanove in nevladne organizacije.

Socialno strokovno delo v priporu je usmerjeno predvsem v razreševanje kriznih situacij - urejevanje in vzdrževanje stikov s svojci, sodelovanja s pristojnimi centri za socialno delo in delovnimi organizacijami ipd. Pomoč zajemajo tudi raznovrstna svetovanja za razreševanje osebnostnih stisk z informativnimi in razbremenilnimi razgovori ter motivacijski razgovori za pripornike, ki so bili v zavodu ocenjeni kot samomorilno ogroženi.

Najpogostejša ovira pri reševanju akutnih socialnih težav pripornikov predstavlja odobritev obiska pristojnega centra za socialno delo s strani sodišča in s tem povezano čakanje.

3.5.2. Socialna obravnava oseb na prestajanju uklonilnega zapora

V zavodih je prestajalo 1665 oseb kaznovanih z uklonilnim zaporom, od tega je bilo 833 (51,4 %) vseh socialno obravnavanih. Zaradi prisotnosti problematike odvisnosti od alkohola ali nedovoljenih drog, družinskih problemov, osebnostne neurejenosti, neurejenega stanovanjskega in zaposlitvenega vprašanja ter neurejenega zdravstvenega zavarovanja je večina potrebovala obravnavo, vodenje in pomoč skozi celo kazen. Vsebina dela se je tako nanašala predvsem na razreševanje najaktualnejših kriznih situacij, tako v ožjem okolju kot tudi v zavodu ter svetovanja v smislu poravnave globe, informacij o možnosti obročnega plačila globe in podajanja predlogov za neizvršitev uklonilnega zapora okrajnim sodiščem na podlagi 202. člena v zvezi 245. členom Zakona o prekrških. Osebe na prestajanju uklonilnega zapora so pogosto potrebovale tudi pomoč v obliki oblačil in pripomočkov za osebno higieno ter osnovno zdravstveno oskrbo. Za 16,5 % populacije uklonilno kaznovanih je bil vzpostavljen stik s pristojnim centrom za socialno delo, predvsem zaradi urejanja denarne socialne pomoči in urejanja problematike s področja stika s svojci.

Na podlagi 202. člena v zvezi z členom 245 Zakona o prekrških je bilo s strani direktorjev zavodov podanih 413 predlogov sodišču, da kazen uklonilnega zapora ni v skladu z njegovim namenom. Predlogi so bili vezani predvsem na slabo zdravstveno stanje ali šibke socialne razmere posameznika, ki je bil priveden na prestajanje kazni uklonilnega zapora. Sodišče je 100 predlogov zavrnilo.

3. 5. 3. Socialna obravnava obsojencev in mladoletnikov

3. 5. 3. 1. Socialno delo ob sprejemu in v času prestajanja kazni

Strokovni delavci so ugotavljali potrebe s socialnega področja pri 98,2 % na novo sprejetih obsojencih in mladoletnikih. Pri 26,8 % obsojencev in mladoletnikov so ugotovili kompleksno socialno problematiko in potrebe po intenzivnejši socialni pomoči.

Načrt socialnega vključevanja po odpustu z opredeljenimi cilji in potrebami so v zavodih kot del osebnega načrta izdelali za 83,6 % obsojencev in mladoletnikov. Za tujce z izgonom je bil izdelan v omejenem obsegu, za obsojence, ki pomoči na socialnem področju niso potrebovali ali želeli, načrtov niso izdelali.

Sestavni del opredeljevanja potreb in postpenalnega programa so tudi poročila centrov za socialno delo, ki so jih zavodi prejeli za 70 % obsojencev in mladoletnikov. Zavodi socialnih poročil centrov niso prejeli za obsojence tujce, za tiste, ki jih centri pred nastopom kazni niso obravnavali, za tiste s kratkimi kaznimi ter za tiste, ki sodelovanja in pomoči centra za socialno delo niso potrebovali ali želeli (10,9 %). Za 72 ali 6,1 % obsojencev in mladoletnikov (kjer je bilo to potrebno in je bila izražena želja udeleženi) so zavodi v sprejemnem obdobju sklicali tudi time s strokovnimi delavci centrov za socialno delo. 83 ali 7 % obsojencev je zaradi nastopa kazni izgubilo zaposlitev.

Vsebine dela so bile prilagojene posameznikovim potrebam in specifičnim življenjskim situacijam. Najpogostejše vsebine so bile razreševanje aktualne socialne problematike, razbremenilni razgovori, socialno svetovanje po načrtu in dogovoru, razreševanje socialne problematike v domačem okolju in delo z družino, pomoč pri zaposlovanju med prestajanjem kazni in po odpustu, zagotavljanje materialne varnosti obsojenca med prestajanjem kazni in po odpustu, reševanje nastanitvene problematike, ugotavljanje zmožnosti za delo in invalidnosti, sodelovanje pri obravnavi odvisnosti ter urejanje in financiranje nekaterih oblik izobraževanja.

Pomembno vlogo pri delu z mrežami in reševanju težav posameznika ima socialno delo na terenu. Delež terenskega dela v primerjavi z letom prej se je znižal. Socialni delavci so opravili skupno 158 obiskov na terenu (71 obiskov na centrih za socialno delo, 15 obiskov na domu obsojencev oz. mladoletnikov, 21 na zavodih za zaposlovanje ter 51 različnih obiskov v drugih ustanovah – upravne enote, občine, zdravstvene in humanitarne organizacije, delovne organizacije, izobraževalne organizacije, stanovanjske skupnosti, društva, nevladne organizacije, sodišča, zavetišča za brezdomce, samski domovi, delodajalci, ipd.). Največ terenskega dela so opravili v zavodu Ljubljana, Oddelku Novo mesto (51) ter v zavodu Maribor, oddelku Murska Sobota (36).

Med prestajanjem kazni oz. vzgojnega ukrepa je socialno obravnavo potrebovalo 1625 obsojencev in mladoletnikov. Med njimi jih je 413 potrebovalo pomoč pri urejanju stikov z družino in 831 pri reševanju materialne stiske.

3. 5. 3. 2. Sodelovanje z zunanjimi izvajalci socialnega varstva in drugimi ustanovami

Izvajanje socialnega načrta in reševanje večine socialnih težav posameznika nista mogoči brez povezovanja zavodske socialne službe z zunanjimi ustanovami. Pogosta večplastnost problemov zahteva tudi sodelovanje drugih ustanov.

Tabela 41: Sodelovanje zavodov z zunanjimi ustanovami

Naziv/vrsta ustanove	število stikov
centri za socialno delo	2331
zavodi za zaposlovanje	273
delovne organizacije	142
Rdeči križ in Karitas	243
zdravstvene ustanove	187
izobraževalne ustanove	490
stanovanjske organizacije	134
ZPIZ	44
domovi za starejše občane	35
samski domovi	48
drugo	406
SKUPAJ	4333

Zavodi so pri izvajanju osebnih načrtov največ sodelovali s centri za socialno delo (53,7 %). Sodelovanje je večina zavodov ocenila kot ustrezno, od centrov so občasno pričakovali hitrejšo odzivnost ter več socialnih poročil z konkretnjšimi predlogi. Po številu vzpostavljenih stikov v letu 2012 sledijo druge vladne organizaci-

je in društva ter izobraževalne in humanitarne organizacije (31,6 %). Zavodi so z vsemi vladnimi in nevladnimi organizacijami v letu 2012 povečali stike, največ z izobraževalnimi institucijami (za 4,1 %).

Pristojni centri za socialno delo so zaradi uresničevanja načrta socialnega vključevanja obsojencev po odpustu obiskali tudi obsojence v zavodih. Beležimo 344 obiskov centrov za socialno delo in 160 obiskov drugih organizacij in društev, ki vsak na svojem področju nudijo pomoč obsojencem (Društvo Prelomi, Lokalne akcijske skupine, Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo Srečanje, Zaporniški vikariat, Reintegracijski center, Društvo Up, delodajalci in drugi). Obiski centrov za socialno delo v primerjavi z lanskim letom ostajajo na enaki ravni, medtem ko se je število obiskov drugih organizacij in društev povečalo za 2 %.

3. 5. 3. 3. Priprava na odpust

V času pred odpustom je celotna obravnava osredotočena na konkretne priprave na odpust: zaposlitev, nastanitev, urejanje materialnih razmer in pripravo ožjega domačega okolja na vrnitev obsojenca ali mladoletnika. Pogosto želje in pričakovanja obsojencev in mladoletnikov niso v skladu z možnostmi, postopke pa večkrat otežuje tudi njihov protisloven odnos do prostosti, posebno pri daljših kaznih. Od skupno 1072 odpuščenih je za 18,4 % obsojencev ob odpustu bila urejena enkratna denarna pomoč v zavodih, saj se s centri za socialno delo ni bilo moč dogovoriti za denarno socialno pomoč ob odpustu. Po odpustu je bilo po nadaljnjo pomoč na centre za socialno delo napotenih 553 (51,5 %) odpuščenih obsojencev.

V zavodih so pripravo na odpust izvajali v sklopu individualne in skupinske obravnave. V zavodih so opravili 261 postpenalnih koordinacij s pristojnimi centri za socialno delo, zavodi za zaposlovanje, stanovanjski skladi, ipd.). Za priprave pogojnega odpusta z varstvenim nadzorom je bilo opravljenih 31 koordinacij s pristojnimi centri za socialno delo, ki so nato v času pogojnega odpusta obsojencev izvajali varstveni nadzor.

182 oziroma 16,9 % obsojencev ali mladoletnikov se je skladno z 99. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij šest mesecev pred odpustom prijavilo v evidenco brezposelnih oseb na Zavodu za zaposlovanje in se vključilo v programe aktivnega iskanja zaposlitve pri Zavodu za zaposlovanje. Štirje obsojenci iz zavoda Ljubljana, Odprtega oddelka Ig so uspeli najti zaposlitev in pred odpustom sklenili delovno razmerje. Drugi so si zaposlitev aktivno iskali po prestani kazni. Največ prijav na Zavod za zaposlovanje je bilo izvedenih v zavodu Maribor (42), Celje (40), Odprti Oddelek Ig (25) in v zavodu Koper (18).

Zaključno poročilo je bilo izdelano za veliko večino (862 ali 80,4 %) vseh odpuščenih obsojencev in mladoletnikov, med njimi je bilo centrom za socialno delo posredovanih 502 ali 46,8 % poročil. Posredovali so jih takrat, kadar je obsojenec to želel in je bilo to potrebno zaradi nadaljnje pomoči v domačem okolju. Zaključnih poročil zavodi niso pripravljali za tujce, ki so po prestani kazni zapustili Slovenijo in za tiste, ki so nastopili novo kazen, ipd.

Predlogov o konkretnih oblikah pomoči, ki so jih obsojenci potrebovali po odpustu s prestajanja kazni je bilo izdelano za 200 obsojencev ali mladoletnikov (18,6 %). Predlogi so bili posredovani na pristojne centre za socialno delo zaradi nadaljnje obravnave in pomoči.

Zaposlitev

Prenapolnjenost trga delovne sile, nižja izobrazbena raven obsojencev in želja delodajalcev po zanesljivejših in z delovnimi navadami opremljenih delavcih, otežujejo zagotavljanje zaposlitve obsojencem po prestani kazni. Delež obsojencev in mladoletnikov, ki so imeli po odpustu urejeno zaposlitev, je dosegal 26,2 %, kar ustreza lanskeoletni ravni. Visoka brezposelnost v državi se odraža tudi pri zaposlovanju obsojencev. Od 182 obsojencev ali mladoletnikov so se preko Zavoda za zaposlovanje uspeli zaposliti štirje obsojenci v obdobju 6 mesecev pred odpustom. Več težav pri zagotavljanju zaposlitve je bilo pri tistih obsojencih, ki že pred nastopom kazni niso imeli urejene zaposlitve. Največ oseb z neurejeno zaposlitvijo je bilo odpuščenih iz zavoda Celje, kjer je imel urejeno zaposlitev 1 obsojenec od 46 odpuščenih, v zavodu Ljubljana, kjer jih je od 143 odpuščenih imelo urejeno zaposlitev pet obsojencev. Sledijo zavod Murska Sobota, Ig in Dob. Največ obsojencev z urejeno zaposlitvijo je bilo v Polodprtem Oddelku Slovenska vas (75 %) ter v Oddelku Novo mesto (69,8 %).

Tabela 42: Število obsojencev in mladoletnikov z urejeno zaposlitvijo ob odpustu

Zavod	urejena zaposlitev	delež (v %)
Dob	19	16,1
Slov. vas	21	75
OO Puščava	5	50
Ig	9	13,8
Celje	1	2,1
Koper	44	26,5
N. Gorica	9	16,9
Ljubljana	5	3,4
N. mesto	74	69,8
OO Ig	15	22
Maribor	37	24,1
M. Sobota	4	7,6
Rogoza	30	34,8
Radeče	8	42,1
Skupno	281	26,2

Tabela 43: Razlogi za neurejeno zaposlitev ob odpustu

Razlogi	delež med nezaposlenimi v %
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti, prijava na RZZ	35,5
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti, brez prijave na RZZ	34
tujci	8,8
zdravstveni razlogi	5,6
vklučeni v postopek ugotavljanja delazmožnosti	0,8
zavrnitev pomoči pri iskanju zaposlitve	2,2
upokojenci	0,8
vklučeni v redno izobraževanje	5,6
drugo	6,7

Delež odpuščenih (73,8 %), ki jim zaposlitve ob odpustu ni bilo mogoče zagotoviti je podoben v primerjavi z letom poprej. Več težav pri iskanju zaposlitve je pri tistih, ki so bili nezaposleni že pred nastopom kazni. Zaradi nastopa kazni je zaposlitev izgubilo 152 obsojencev.

Nastanitev

Med odpuščenimi jih je med prestajanjem kazni oz. vzgojnega ukrepa nastanitev izgubilo 70 obsojencev in mladoletnikov, v času odpusta neurejenih nastanitev v letu 2012 ni bilo. Pomoč pri urejanju nastanitve je potrebovalo 62 obsojencev.

73,4 % obsojencev in mladoletnikov se je ob odpustu vrnilo domov, drugi so si urejali nastanitev na novo (ob pomoči socialne službe v zavodu, centrov za socialno delo in neformalne socialne mreže). Razmere na področju nastanitve obsojencev in mladoletnikov po odpustu so v primerjavi s predhodnim letom podobne.

Perspektivno gledano je potrebno omeniti, da stanovanjska politika za zaprte osebe še vedno nima izdelane vizije, obsojene osebe s svojim socialnim statusom tako nimajo večjih možnosti lastnega razreševanja nastanitvenega problema. Razpisi za neprofitna stanovanja so redki, stanovanj je malo, tudi za dodelitev bivalne enote so dolge čakalne vrste. Oteženo je predvsem urejanje nastanitve za obsojence, ki nimajo prijavljenega stalnega prebivališča. Za obsojence, ki so potrebovali pomoč pri urejanju nastanitve, so si zavodi pomagali tudi z zavetišči za brezdomce, s podnajemniškimi sobami in s samskimi domovi.

Tabela 44: Nastanitev obsojencev ob odpustu

Nastanitev	delež v %
v lastnem domu	73,4 %
pri sorodnikih	6,5 %
v podnajemniški sobi	6,8 %
v samskem domu	1,9 %
v dodeljeni sobi ali stanovanju	1,4 %
v prehodnem domu za tujce	0,4 %
v domu za starejše občane	0,9 %
neurejena nastanitev	0 %
drugo	8,7 %

Materialna pomoč

Obsojenci in mladoletniki so bili v večini zavodov deležni pomoči v obleki in obutvi (267 primerov), in sicer s strani zavoda, Karitasa ali Rdečega križa. 198 (18,4 %) obsojencev je ob odpustu prejelo denarno pomoč zavoda. Večina obsojencev si privarčuje določen znesek na blokiranem delu depozita, kjer se hrani določeni delež pridobljene nagrade za delo. Glede nato, da se obsojenci ob odpustu pogosto soočajo z dodatnimi finančnimi obremenitvami, je prihranek pogosto prenizek. Za 12 (1,1 %) odpuščenih obsojencev so se v zavodu Murska Sobota že pred odpustom dogovorili za denarno socialno pomoč centra za socialno delo. 553 ali 51,5 % odpuščenih obsojencev je bilo ob odpustu napotenih na center za socialno delo, kjer so si po prestani kazni sami urejali denarno socialno pomoč.

Delež obsojencev, ki so ob odpustu prejeli denarno pomoč zavoda se je v primerjavi z lanskim letom povečal za 5,5 %, medtem ko se je delež obsojencev, za katere je bila že v zavodu dogovorjena denarna socialna pomoč s strani pristojnih centrov za socialno delo, zmanjšal. Centri za socialno delo so upoštevajoč obstoječo zakonodajo po navodilu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve močno zmanjšali oziroma ukiniteli dodeljevanje enkratnih denarnih pomoči ob odpustu.

Izredno denarno ali materialno pomoč med prestajanjem kazni je iz različnih virov prejelo 17 obsojencev, in sicer za plačilo urejanja osebnih dokumentov, izobraževanja, stanarine, za kritje stroškov zobne protetike, nabavo očal, ipd.

3. 5. 3. 4. Svetovanje v postpenalni obravnavi

Svetovanje je ena od posebnosti slovenske postpenalne obravnave, ki se vedno težje ohranja v praksi. Na nekaterih centrih za socialno delo to obliko svetovanja izvajajo strokovni delavci centrov sami, ponekod – predvsem tam, kjer imajo že dolgoletno tradicijo in pozitivne izkušnje – pa za to obliko dela imenujejo prostovoljce, večinoma študente družboslovnih fakultet. Prostovoljne svetovalce je imelo 25 obsojencev. Prostovoljni svetovalci svoje delo opravljajo pod okriljem centrov za socialno delo, verskih organizacij in nevladnih organizacij.

V primerjavi z letom poprej se je število svetovanj ponovno zmanjšalo. Na novo je bilo uvedenih 8 svetovanj,

predvsem preko verske organizacije - Zaporniškega vikariata. Največ svetovanj je bilo v zavodu Dob in Ljubljana. Zavodi so centrom za socialno delo podali še 26 predlogov za imenovanje svetovalca obsojencev, vendar jih centri za socialno delo kljub zakonskim predpisom niso odobrili. Težavo predstavlja predvsem neurejeno financiranje svetovalcev s strani Centrov za socialno delo in s tem upad svetovalcev, saj svetovanje temelji na volonterski osnovi. Nihče od obsojencev se ni pritožil na negativno rešene vloge.

3. 6. ZDRAVSTVENO VARSTVO

Zdravstveno oskrbo zaprtim osebam v zavodih za prestajanje kazni zapora zagotavljajo zdravstveni domovi, na območjih, na katerih deluje zavod in na podlagi dogovora, sklenjenega med zavodom in zdravstvenim domom. S podpisanim Protokolom za izvajanje nalog, ki izhajajo iz 22. točke prvega odstavka 15. člena in nalog iz 24. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju je bil s 1. 1. 2009 uveden status zavarovancev v obveznem zdravstvenem zavarovanju in sicer:

- pripornikom, ki niso zavarovanci iz drugega naslova do trenutka nastopa pripora oz. jim zavarovanje preneha v času pripora,
- obsojencem na prestajanju kazni zapora, mladoletniškega zapora, mladoletnikom na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom, osebam, ki jim je izrečen varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ter obvezno zdravljenje odvisnosti od alkohola in drog.

Zavezanec za plačilo prispevkov za OZZ za zavarovance iz 22. točke prvega odstavka 15. člena ZZVZZ je Uprava. Za kritje razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev iz 2. do 6. točke 23. člena ZZVZZ pa sredstva zagotovi Ministrstvo za zdravje.

Zaprte osebe so bile tudi deležne zdravstvene oskrbe v zavodskih ambulantah, zunanjih specialističnih ambulantah in bolnišnicah. V zavodih za prestajanje kazni zapora zdravstveni domovi zagotavljajo ustrezen ordinacijski čas zdravnikov in ostalega zdravstvenega kadra v splošnih ambulantah, zdravnikov specialistov in ostalega zdravstvenega kadra v specialistični ambulanti psihiatrije, zdravnikov v ambulanti centra za odvisnosti od prepovedanih drog, zobozdravnika za odrasle in zdravnika v ginekološki ambulanti. Zdravstveno osebje je na področju obravnave odvisnosti zagotavljalo zaprtim osebam pomoč pri abstinenčnih krizah, izvajalo substitucijsko terapijo in urinske teste za ugotavljanje prisotnosti drog v telesu, svetovanje in izobraževanje o nevarnosti okužb z virusi HIV in hepatitisa ter jih spodbujalo k testiranju, cepljenju proti hepatitisu B in zdravljenju.

3. 6. 1. Enota za forenzično psihiatrijo

V tem letu smo pomembno izboljšali obravnavanje zaprtih oseb z duševnimi motnjami, ki potrebujejo bolnišnično oskrbo, saj je z 4.6.2012 začela delovati Enota za forenzično psihiatrijo v okviru Univerzitetnega kliničnega centra Maribor.

Gre za skupen projekt ministrstev, pristojnih za zdravje in pravosodje, s katerim se sistematično ureja desetletja nerešeno vprašanje forenzične psihiatrije v naši državi.

Enota sprejema tako tiste paciente, ki imajo izrečen ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varovanja, kot tudi osebe, ki prestajajo kazen zapora in imajo odrejen pripor in je za njih indicirano hospitalno zdravljenje. Z odprtjem tega oddelka smo področje zagotavljanja psihiatrične oskrbe zapornikom pomembno uredili, zato ocenjujemo, da smo z delovanjem te Enote pripomogli k izboljšanju razmer zaprtih oseb, ki so duševno bolni. V tej fazi Enota razpolaga s 30 postelji, naknadno bo v nadaljevanju odprt še drugi del enote s 36 posteljami.

Zdravstveni del oskrbe, vključno z zdravniškim osebjem zagotavlja Enota, varovanje na Enoti pa Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij. Pred samim začetkom delovanja je bil organiziran sestanek z vsemi psihiatri iz

vseh zavodov skupaj z vodstvom Enote, ki je bil namenjen psihiatrični obravnavi zaprtih oseb med prestajanjem kazni zapora in pripora ter sprejetju nekaterih ključnih dogovorov povezanih z napotitvami zaprtih oseb v Enoto. V nadaljevanju je vodstvo Enote skupaj z psihiatri, ki delajo znotraj zavodov za prestajanje kazni oblikovalo tudi protokol komuniciranja za to ciljno skupino.

3. 6. 2. Zdravstveni pregledi zaprtih oseb v zavodskih ambulantah

V zavodskih ambulantah je bilo opravljenih 40.441 pregledov zaprtih oseb. Med njimi je bilo 29.192 splošnih, 6.244 psihiatričnih, 3.925 zobozdravstvenih, 805 laboratorijskih in 275 drugih pregledov. V primerjavi z letom 2011 je bilo splošnih pregledov manj za 8,9%.

3. 6. 3. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda

V zunanjih specialističnih ambulantah je bilo opravljenih skupaj 5.800 pregledov kar znaša 13% manj kot predhodno leto. Zaprte moške so specialisti pregledali 5.528-krat, zaprte ženske so opravile 195 specialističnih pregledov in mladoletniki 77 specialističnih pregledov.

3. 6. 4. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja

Hospitaliziranih je bilo 259 oseb, kar je 5,7% več kot v letu 2011. 123 oseb je bilo v času hospitalizacije varovanih, 136 hospitalizacij pa je potekalo brez varovanja. Med hospitaliziranimi je bila večina moških (248), in sicer 119 z varovanjem in 129 brez. Hospitaliziranih žensk je bilo 6, med njimi štiri varovane in 2 brez varovanja. Pet mladoletnikov je bilo hospitaliziranih brez varovanja.

Največ je bilo hospitalizacij v splošnih bolnišnicah (105), na UKC Ljubljana (78), sledijo hospitalizacije v psihiatričnih bolnišnicah (73), itd.

3. 6. 5. Bolezni zaprtih oseb

Po razpoložljivih podatkih o rezultatih testiranj, ki so bili pridobljeni v ambulantah, organiziranih v okviru pristojnih regionalnih zdravstvenih domov, je bila ena oseba okužena z virusom HIV. Hepatitis A je bil potrjen pri eni zaprti osebi, hepatitis B pri petih zaprtih osebah, hepatitis C pa pri dvajsetih zaprtih osebah. Nobena oseba ni bila okužena s tuberkulozo. Tudi v tem letu so zavodi izvajali preventivne dejavnosti za preprečevanje obolevnosti za omenjenimi boleznimi.

Tabela 45: Rezultati prostovoljnih in zaupnih testiranj na hepatitis in HIV v letih 2004–2012

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
število testiranih na HIV in hepatitis	448	608	564	675	561	473	481	326	222
HIV	0	0	2	1	1	2	1	0	1
hepatitis A	3	2	1	2	0	0	0	0	1
hepatitis B	10	7	12	15	7	13	11	15	5
hepatitis C	90	85	87	97	75	47	60	55	20
SKUPAJ	103	94	102	115	83	62	72	70	27

Za testiranje na HIV in hepatitis se je odločilo 222 oseb. Bolniki so iskali pomoč in svetovanje tudi v ambulantah za AIDS. Zdravstveno osebje zavodov je dosledno izvajalo priporočila medicinske stroke glede pravočasnega odkrivanja bolnikov ter zdravljenja in nege po navodilih zdravnikov specialistov.

3. 6. 6. Substitucijska terapija

Substitucijsko terapijo izvajamo v ambulantah centra za odvisnosti od prepovedanih drog, ki so organizirane v zavodih, v okviru pristojnega regionalnega zdravstvenega doma.

V sodelovanju s koordinacijo centrov za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog so bila izdelana Strokovna navodila za obravnavo zaprtih oseb, odvisnih od prepovedanih drog, ki vsebujejo enotno doktrino zdravljenja z nadomestnimi zdravili v zavodih.

Med 1.076 zaprtimi osebami, ki so bile odvisne od prepovedanih drog ali so imele težave zaradi uživanja drog, je prejelo substitucijsko terapijo 645 ali 59,9% vseh odvisnih zaprtih oseb. Največ je bilo vzdrževalne terapije. V primerjavi z letom 2011 se je število vseh zaprtih oseb na substitucijski terapiji povečalo za 1,9 %.

Med 919 novosprejetimi osebami s težavami s prepovedano drogo je bilo 405 ali 44,1 % oseb z že predpisano substitucijsko terapijo.

Tabela 47: Število zaprtih oseb na substitucijski terapiji po kategorijah v letih 2006–2012

Kategorija	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
priporniki	242	234	196	219	219	182	190
obsojenci	290	352	346	328	319	378	366
SKUPAJ	532	586	542	547	538	560	556

Substitucijsko terapijo je prejelo 89 oseb, ki so bili ukлонilno zaprti.

3. 6. 7. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov

Imunokemijsko urinsko testirane so bile zaprte osebe, ki so se vključile v program obravnave odvisnosti od prepovedanih drog in so s ciljem samopotrjevanja in nadzora abstinence pisno potrdile terapevtski dogovor z izvajalci programov obravnave. Testi so bili uporabljeni predvsem za ugotavljanje prisotnosti opiatov, kanabisa in benzodiazepinov. Z urinskimi testi so bile preverjane tudi vse zaprte osebe na substitucijski terapiji.

V tem letu je bilo uporabljenih 4.084 urinskih testov.

3. 6. 8. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah

V tem letu je bilo skupaj 4005 ležalnih dni, od tega 1540 v zavodskih bolniških sobah in 2465 dni v bolnišnicah.

3. 6. 9. Poškodbe zaprtih oseb

Skupno število poškodb zaprtih oseb je znašalo 570, kar je za 0,3% manj kot v letu 2011. Gre za poškodbe pri delu, športu, v prostem času, med prostim izhodom, pred nastopom kazni in v zavodu po tretji osebi. Vse poškodbe so bile obravnavane v zavodskih ambulantah. Največ poškodb je bilo med moškimi (493), med ženskami jih je bilo 13, med mladoletniki pa 64.

3. 6. 10. Samopoškodbe in poskusi samomorov

Beležimo 68 samopoškodb in poskusov samomorov zaprtih oseb, kar je enako kot v letu poprej. 41-krat so se samopoškodovali obsojenci, 19-krat priporniki, enkrat uklonilno zaprta oseba in 7-krat mladoletniki iz prevzgojnega doma. Najpogostejši načini so bile ureznine, obešenje, udarci, zaužitje predmetov in zastrupitve z zdravili. Vse osebe so bile oskrbljene s strani delavcev zavodov. Nadaljnja zdravniška oskrba v ustreznih zunanjih zdravstvenih ustanovah je bila nudena v 41 primerih. Enajst oseb je bilo hospitaliziranih, od tega osem v psihiatričnih bolnišnicah.

Med vsemi, samopoškodbami je bilo petnajst resnih poskusov samomora. Osem samomorilnih poskusov je bilo izvedenih z obešenjem. Pet oseb je skušalo končati življenje s predoziranje s tabletami ali kemikalijami, dve sta se močno porezali. Pravočasni strokovni intervenciji zaposlenih gre zasluga, da so dejanja ostala samo pri poskusu.

Storjena sta bila dva samomora z obešenjem in eden z rezanjem. Ena oseba je imela status pripornika, drugi dve obsojenca.

Po navedbah zaprtih oseb so razlogi avtoagresivnega vedenja zlasti občutki obupa, nemoči in brezizhodnosti zaradi odvzema svobode, poslabšanje odnosov s svojci in medsebojni konflikti pa tudi abstinenčne krize (predvsem pri alkoholikih) in bolezenska stanja.

V skladu s strategijo preprečevanja samomorov, ki smo jo vzpostavili v letu 2003, so v zavodih ocenili samomorilno ogroženost vsake na novo sprejete osebe.

Zaprtim osebam v stiski so nudili pomoč zavodski strokovni delavci (psihologi, pedagogi, socialni delavci in zdravstveno osebje), ki so poskušali v kritičnih trenutkih usmerjati posameznika k rešitvi problema. Strokovni delavci so se povezovali tudi z zunanjimi strokovnjaki (psihiatrji in kliničnimi psihologi), ki so zaprte osebe pregledali ali opazovali.

V okviru strategije preprečevanja samomorov v zaporih se je tudi v letu 2012 nadaljevalo sistematično izobraževanje delavcev za prepoznavanje samomorilne ogroženosti zaprtih oseb. Supervizijska skupina, ki jo sestavljajo predstavniki iz vseh lokacij je obravnavala vse pomembnejše izredne dogodke s tega področja. Pripravila, oziroma dopolnila je Strategijo preprečevanja samomora in samopoškodb, ki je bila verificirana s strani Slovenskega združenja za preprečevanje samomora. Supervizijska skupina se je sestajala enkrat mesečno.

3. 6. 11. Smrti

V tem letu je umrlo šest oseb. En obsojenec in en pripornik sta storila samomor z obešenjem. En obsojenec se je porezal v dimljah in izkrvavel. En pripornik je umrl v bolnišnici. Dva obsojenca sta umrla v zavodu Dob.

3. 6. 12. Gladovne stavke

Z gladovnimi stavkami so zaprte osebe opozarjale na osebne stiske in nezadovoljstva. Beležimo 31 primerov gladovnih stavk, kar je za tretjino več kot v letu 2011, s tem, da je nekaj oseb stavkalo večkrat. Priporniki (8) so z odklanjanjem hrane želeli doseči odpravo pripora ter pospešitev postopkov na sodiščih, obsojenci (21) pa so na ta način izražali predvsem nezadovoljstvo nad odločitvami zavodskih strokovnih služb. Z gladovanjem sta izražala protest tudi dva uklonilno zaprta. Odklanjanja hrane mladoletnikov iz PD Radeče nismo beležili. Vsi stavkajoči so bili obravnavani v skladu z mednarodnimi konvencijami o gladovnih stavkah. Odklanjanje hrane ni pustilo posledic na zdravju stavkajočih.

3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA

3. 7. 1. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola

Obravnavo zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola v zavodih izvajajo zavodski strokovni delavci v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki. Namen obravnave je pomoč zaprti osebi pri vzpostavitvi abstinence in spremembi življenjskega stila ter morebitni pripravi posameznika na zdravljenje v zdravstveni ustanovi. Obravnavo zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola pogosto spremljajo različne oblike agresije, družinsko in spolno nasilje. Doseganje namena obravnave so tudi v preteklem letu ovirali nizka stopnja motiviranosti za spremembo, zanikanje težav, obrambni mehanizmi, nepripravljenost svojcev za sodelovanje v obravnavi ipd.

Tabela 47: Število in delež zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja ali s težavami zaradi alkohola po kategorijah zaprtih oseb v letu 2012

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi alkoholizma	delež v %
obsojenci	2.137	287	13,4
UZ	1.665	112	6,7
priporniki	1.194	100	8,4
mladoletniki	44	15	34
SKUPAJ	5.040	514	10,2

Med skupaj 5.040 zaprtimi osebami je bilo 514 oseb ali 10,2 % oseb s težavami zaradi alkohola. V primerjavi z letom 2011 smo zabeležili večje število zaprtih oseb, zato je narasel tudi delež oseb s težavami zaradi alkohola za 0,3%.

Tabela 48: Število zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja alkoholizma in s težavami z alkoholom po spolu in zavodih

Zavod	66. člen				ugotovljeno, da imajo težave						skupaj
	m	ž	ml	skupaj	P	m	ž	ml	UZ	skupaj	
Dob	3			3		116				116	119
Slov. vas						6				6	6
Puščava	1			1		11				11	12
Ig						0	4		2	6	6
Celje					9	7			16	32	32
Koper					5	24				29	29
N. Gorica						0				0	0
Ljubljana					55	39			31	125	125
N. mesto					15	9			47	71	71
OO Ig						3				3	3
Maribor						30				30	30
M. Sobota	2			2	16	12			16	44	46
Rogoza						20				20	20
Radeče								15		15	15
SKUPAJ	6			6	100	277	4	15	112	508	514

Med skupaj 2.181 obsojenci in mladoletniki v letu 2012 je bil šestim izrečen ukrep obveznega zdravljenja alkoholizma. Zavodi so izvajali ukrepe z vključevanjem zaprtih oseb s težavami z alkoholom v psihosocialne programe obravnave v zavodih, v sodelovanju z zdravstvenimi ustanovami in drugimi organizacijami, ki se ukvarjajo s tovrstnimi obravnavami.

V primerih abstinenčne krize posreduje zdravstvena služba, zdravnik in psihiater, z ustrezno medikamentozno terapijo. V kolikor se izkaže potreba, pa se nudi tudi psihosocialna intervencija strokovnih delavcev zavoda. 199 oseb je imelo abstinenčno krizo zaradi alkohola. V hospitalno zdravljenje med prestajanjem kazni sta bila vključena 2 obsojenca.

Tabela 49: Število oseb s težavami zaradi odvisnosti od alkohola glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2004–2012

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
število vseh zaprtih oseb	4,344	3.097	3.572	4.311	4.383	4.730	4.592	4.975	5.040
število oseb s težavami zaradi alkohola	722	421	513	714	684	549	413	492	514
delež v %	16,6	13,6	14,4	16,6	15,6	11,6	9,0	9,9	10,2

Tabela 50: Število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave po zavodih

Zavod	program izobraževanja			program motivacije			abstinenca in aktivno življenje		
	0	UZ	ml	0	UZ	ml	0	UZ	ml
Dob	19			84			15		
Slov. vas	6			3			2		
Puščava	4			7					
Ig	3			4			4		
Celje	2			5	16				
Koper	9			24			1		
N. Gorica									
Ljubljana	10			14					
N. mesto	6	4		9	47				
OO Ig	3								
Maribor	13			17					
M. Sobota	3			12			2		
Rogoza	2			24			24		
Radeče			39			39			39
SKUPAJ	80	4	39	203	63	39	48		39

Zaprte osebe s težavami zaradi alkohola so se lahko vključevale v programe motivacije in izobraževanja v zavodih. Pomoč zaprtim osebam je bila usmerjena v vzpostavljanje občutka za osebno nego in telesno kondicijo, odgovornost za opravljanje dnevnih dejavnosti, pridobivanje delovnih navad, aktivno preživljanje prostega časa, vzpostavljanje in vzdrževanje stikov s svojci ter v postopno vračanje v družbo.

Vključitev v našete programe pomoči je bila prostovoljna. Velik poudarek je bil namenjen motiviranju zaprtih

oseb kjer je bilo vključenih 305 oseb. Za vključitev v programe izobraževanja se je odločilo 123 zaprtih oseb, aktivni življenjski stil pa je uspelo vzpostaviti 87 zaprtim osebam.

Osebam, ki so v zavodih uspešno abstinirale in izrazile željo po nadgradnji obravnave, smo med prestajanjem kazni omogočili tudi obravnavo v zunanjih zdravstvenih ustanovah in v programih nevladnih organizacij (v psihiatričnih klinikah, v območnih ambulantah za alkoholike, v klubih zdravljenih alkoholikov, Anonimnih alkoholikov, skupinah za samopomoč). Za takšno obravnavo se je odločilo 63 zaprtih oseb. Po prestani kazni je z obravnavo v zunanjih ustanovah nadaljevalo 11 oseb.

3. 7. 2. Odvisnost od prepovedanih drog

Obravnava odvisnih od prepovedanih drog se v zavodih izvaja v skladu z izdelano strategijo zdravljenja in obravnave odvisnosti od drog, ki obsega medicinski del pomoči, motivacijski proces, programe edukacije ter nadgradnjo v visokopražne programe. V okviru obravnave se nudi zaprti osebi podporo in ustrezno strokovno pomoč, z namenom vzpostavitve in vzdrževanja abstinence ter motivacijo za izvedbo spremembe življenjskega sloga brez drog. Strokovni delavci v zavodu motivirajo osebe za zdravljenja odvisnosti tudi zunaj zavoda v času prestajanja kazni in spodbujajo za nadaljevanje zdravljenja po prestani kazni.

Obravnavo so spremljale težave kot so nizka motiviranost zaprtih oseb za vključitev v visokopražne programe obravnave, spreminjanje življenjskega stila, zanikanje recidiva in odgovornost zanj, manipuliranje ipd.

Tabela 51: Število in delež zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja ali s težavami zaradi odvisnosti od prepovedanih drog po kategorijah zaprtih oseb

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi odvisnosti od drog	delež v %
obsojenci	2.137	633	29,6
UZ	1.665	158	9,5
priporniki	1.194	263	22
mladoletniki	44	22	50
SKUPAJ	5.040	1.076	21,3

Prepoznanih je bilo 1.076 zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja prepovedanih drog. V primerjavi z letom poprej se je njihovo število zmanjšalo iz 21,6% na 21,3% vseh zaprtih oseb.

Tabela 52: Število zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog in s težavami zaradi odvisnosti po zavodih

Zavod	66. člen				ugotovljeno, da imajo težave						skupaj
	m	ž	ml	skupaj	P	m	ž	ml	UZ	skupaj	
Dob	7			7		126				126	133
Slov. vas						2				2	2
Puščava											
Ig					15		33		13	61	61
Celje					34	20		1	20	75	75
Koper	1			1	35	123				158	159
N. Gorica					15	26			28	69	69
Ljubljana					111	119			42	272	272
N. mesto					5	16			25	46	46
OO Ig						2				2	2
Maribor					27	133			22	182	182
M. Sobota					21	24			8	53	53
Rogoza						1				1	1
Radeče								21		21	21
SKUPAJ	8			8	263	592	33	22	158	1068	1076

Prepoznanih je bilo 1076 zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja prepovedanih drog. Med njimi je bilo osem oseb z izrečenim ukrepom obveznega zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog. Abstinenčno krizo je imelo 146 oseb. Tako kot pri abstinenčni krizi zaradi alkohola tudi v teh primerih ukrepa zdravstvena služba, zdravnik in psihiater, z ustrezno medikamentozno terapijo. Strokovni delavci zavoda (pedagogi, psihologi, socialni delavci), pa se po potrebi vključijo s psihosocialno intervencijo.

Tabela 53: Število oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2004 – 2012

Leto	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
število vseh zaprtih oseb	4.344	3.097	3.572	4.311	4.383	4.730	4.592	4.975	5.040
osebe s težavami zaradi droge	944	868	948	1.090	1.210	1.209	1.215	1.073	1.076
delež v %	21,7	28,0	26,5	25,3	27,6	25,6	26,5	21,6	21,3

Tabela 54: Število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave po kategorijah in zavodih

Zavod	nizkopražni programi				višjepražni programi				visokopražni programi			
	0	UZ	ml	skupaj	0	UZ	ml	skupaj	0	UZ	ml	skupaj
Dob	137			137	39			39	34			34
Slov. vas	1			1								
Puščava												
Ig	17	3		20	11			11	5			5
Celje	13		1	14	1			1				
Koper	63			63	47			47	13			13
N. Gorica	8	23		31	14	5		19	19			19
Ljubljana	60	34		94	37	18		55	2			2
N. mesto	13			13	1			1	1			1
OO Ig												
Maribor	61	18		79	15			15	7			7
M. Sobota	9			9	3			3	3			3
Rogoza												
Radeče			39	39			39	39			39	39
SKUPAJ	382	78	40	500	168	23	39	230	84		39	123

V primerjavi z letom 2011 smo v lanskem letu zabeležili večje število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave. Ključnega pomena za večje število oseb v nizkopražnih in visokopražnih programih je timski interdisciplinarni pristop, ki poleg strokovnih delavcev v zavodu vključuje tudi zdravstveni tim zavoda in druge zunanje strokovnjake. Hkrati je obravnava del širšega svetovalnega dela, ki motivira osebe tudi k vključevanju v vsakodnevne aktivnosti, ki potekajo v zavodu. To pomeni, da se jih spodbuja k vzpostavljanju dnevnega ritma z delom, izobraževanjem in aktivnim preživljanjem prostega časa. Za osebe, ki se v času prestajanja kazni vključujejo v različne programe obravnave, se v zavodih omogoča individualna in skupinska obravnava. Zaprtim osebam je omogočena tudi obravnava v zunanjih zdravstvenih ustanovah ter v programih nevladnih organizacij (psihiatrične bolnišnice, Center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Ljubljani, centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti, Društvo Up, Skupnost Srečanje, Karitas – Zavod Pelikan, Zavod Vir, Društvo Projekt Človek, Društvo Stigma, Društvo Križišče,.. itd). Za tovrstno obliko se je v letu 2012 odločilo 96 zaprtih oseb. Po prestani kazni je z obravnavo v zunanjih ustanovah nadaljevalo 58 zaprtih oseb.

3. 7. 3 Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov

Osamitev obsojenca po 98. členu zakona

V tem letu ne beležimo primerov osamitve po 98. členu ZIKS.

Namestitvev v posebej varovani oddelek na podlagi 206. člena zakona

V posebej varovani oddelek je bilo v letu 2012 nameščenih 21 nevarnih obsojencev. V zavodu Dob (15), Ljubljana (1) in Celje (5). Poglavitni razlogi teh namestitev so bili fizični napad, grožnje soobsojencem in izsiljevanje.

3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev

V slovenskih zavodih je prestajalo kazen 652 tujcev, med katerimi sta bila 202 obsojenca, 57 ukлонilno zaprtih in 393 pripornikov.

Posebnih jezikovnih težav pri delu s tujci ni bilo, delavci zavodov so se z njimi sporazumevali v enem od svetovnih jezikov. Nekaj obsojencev iz manjših držav je obvladalo le materni jezik in so se na lastno željo začeli učiti slovenščine. Želje po uradnem prevajalcu ni izrazil nihče.

Tujci, ki slovenskega jezika niso razumeli, so bili obravnavani individualno, drugi pa so se udeleževali skupinskih oblik dela, kjer so jim pri sporazumevanju pomagali tudi drugi obsojenci.

Tujejezična literatura, vključujoč zakonske in podzakonske akte, je dostopna v tujih jezikih v zavodskih knjižnicah. Tujci so se z želeno literaturo večinoma oskrbovali sami ali pa preko diplomatskih predstavnikov.

Obsojeni tujci so izrabili pravico do obiskov konzularnih predstavnikov, obiski svojcev pa so bili odvisni predvsem od njihove oddaljenosti, materialnega stanja, pa tudi od kakovosti njihovih stikov pred nastopom kazni. Večina jih je za ohranitev stikov s svojci uporabljala dopisovanje, telefonskih razgovorov so se zaradi visokih stroškov posluževali nekoliko redkeje. Tujcem je bila glede na njihova verska načela in druga prepričanja zagotovljena ustrezna prehrana.

Obravnava tujcev v zavodih je bila enaka obravnavi slovenskih državljanov. Tujci z izrečenim izgonom iz države zunajzavodskih ugodnosti niso bili deležni. Tisti tujci, ki jim stranska kazen izgona iz države ni bila izrečena, so bili za pridobitev zunajzavodskih ugodnosti izenačeni s obsojenci slovenskimi državljanji. Praviloma so bivali v zaprtih oddelkih zavodov.

3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb

Zaprtih je 83 oseb v starosti nad 59 let, med njimi jih je bilo 14 starejših od 69 let. Predvidene dejavnosti in njihovo namestitve so v zavodih prilagodili njihovim letom in zdravstvenemu stanju. Najstarejša obsojenka je bila stara 78 let in je kazen prestajala v ZPKZ Ig, najstarejši obsojenec je bil star 82 let in je kazen prestajal v ZPKZ Dob - Oddelek Slovenska vas. V enem primeru je bilo ugotovljeno, da obsojenec ni več sposoben prestajati kazni. Najprej mu je bila odobrena prekinitev prestajanja kazni, kasneje je bil pogojno odpuščen. Na prestajanju kazni so bili tudi štiri obsojenci z zelo slabo zdravstveno prognozo in dva težja invalida.

3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost

Na novo sprejetih je bilo 51 obsojencev, storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost. Na novo je bilo sprejetih sedem obsojencev, storilcev spolnih kaznivih dejanj več kot v letu poprej. Njihov skupni delež je znašal 4,4 % obsojeniške populacije, kar je enako kot v letu poprej.

V zavodih so obravnavali skupaj 150 tovrstnih obsojencev – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kar je 9 oseb manj kot v letu poprej. Kazen so prestajali skoraj na vseh lokacijah. Predstavljali so 7 % delež obsojeniške populacije, kar je za 1,3 % manj kot leto poprej.

Obravnava te kategorije obsojencev se načeloma ni bistveno razlikovala od ostalih, pri podeljevanju zunajzavodskih ugodnosti pa je zahtevala še posebno previdnost. Obsojenci so se vključevali tako v individualne kot v skupinske oblike obravnave ter v ostale oblike zavodskega življenja. V nekaj primerih je bilo posameznike potrebno zaščititi pred nasilnimi soobsojenci. V teh primerih smo jih praviloma obravnavali le individualno.

Storilci spolnih kaznivih dejanj, ki so izrazili interes, so bili vključeni v psihološko obravnavo, ki je bila usmerjena predvsem v vzpostavljanje uvida v storjeno dejanje in motiviranje za spremembo. Vsi psihologi, ki obravnavajo storilce kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, so se udeleževali ustrezne supervizijske skupine, ki se je redno mesečno sestajala. V letu 2012 so v zavodu Dob izvajali edukacijsko skupinsko obravnavo te kategorije obsojencev. Izvajajo jo zavodski psihologi. Program zajema 15 srečanj, na vnaprej pripravljene teme. Vseh skupin se je udeležilo skupaj 32 obsojencev. V individualno psihološko obravnavo je bilo na vseh lokacijah vključenih 78 oseb, kar je 5,13 % več kot v letu poprej.

Zavodi so se po pomoč in znanje glede obravnave te kategorije obsojencev obračali tudi na posamezne zunanje strokovnjake, predvsem psihiatre. Nekateri bolj motivirani obsojenci so bili deležni tudi obravnave zunaj zavoda.

Ob pripravi obsojencev na zunanje ugodnosti in odpust so se v zavodih posvetovali z različnimi službami (npr. s centri za socialno delo, šolami, z zdravstvenimi službami, s policijo itd.) in okolje pripravljali na njihovo postopno vračanje v družbo. Ugodnosti izven zavoda so bili deležni tisti obsojenci, ki so v obravnavi dokazali zahtevani napredek in izpolnjevali vsa potrebna merila.

3. 7. 7. Obravnava žensk

Prestajanje zaporne kazni žensk je tesno povezano s kulturnimi in družbenimi pričakovanji glede njihove vloge v družini, še posebno vloge matere. Ženske so prestajanje kazni in oddaljenost od doma velikokrat doživljale kot hudo stisko s stopnjevanimi občutki tesnobe, nemira, krivde in samoobtoževanja. Težave so bile še večje ob hkratni odsotnosti drugega roditelja (npr. zaradi sočasnega prestajanja kazni itd.), kar je zahtevalo ukrepe za reševanje stiske otrok. Posebne težave, povezane z obravnavo žensk, so se nanašale na obsojenke, pri katerih stiki z družino in otroki niso bili možni (velika oddaljenost od doma, tujke ipd.).

Razen v centralnem ženskem zavodu Ig so se pripornice in pridržane nahajale še v zavodu Celje. V zavodu Radeče niso obravnavali nobene mladoletnice.

3. 7. 8. Obravnava mladoletnikov

V zavodu Celje je prestajalo kazen 5 mladoletnikov, v prevzgojnem domu pa so obravnavali 39 mladoletnih oseb.

Pri delu z mladoletniki je največji poudarek namenjen izobraževanju in pridobivanju delovnih navad ter obravnavi odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola.

3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI

3. 8. 1. Podeljene ugodnosti

Postopek za podeljevanje ugodnosti obsojencem in mladoletnikom je v zavodih bolj ali manj enoten, saj predloge za podelitev ugodnosti pripravijo nosilci primera – pedagogi ter ga timsko konzultirajo na oddelčnih strokovnih skupinah. Odločitev nato sprejme direktor zavoda oziroma vodja dislociranega oddelka. Načeloma veljavni predpisi s področja izvrševanja kazni zapora omogočajo in dopuščajo dovolj sistematičen in primerljiv pristop pri odločitvah o podeljevanju posameznih ugodnosti konkretnim obsojencem in mladoletnikom. Kljub temu pa je v praksi čutiti pomanjkljivost v tem, da osebni načrt še zdaleč ne vsebuje vseh kriterijev, ki so pomembni za odločitev o podelitvi ugodnosti obsojencu, zato zavodi pri odločanju o tem upoštevajo še številne druge kriterije, ki jih je izoblikovala praksa. Zavodi upoštevajo zlasti osebnostne in vedenjske lastnosti obsojencev, oceno zanesljivosti, spoštovanje sprejetih dogovorov, odnos do kaznivega dejanja, delavcev in soobsojencev. Obsojencem, ki brez opravičenih razlogov niso pripravljene redno delati, zavodi zunajzavodskih ugodnosti praviloma niso podeljevali. Podobno zavodi tudi niso podeljevali teh ugodnosti obsojencem – odvisnikom, ki se niso bili pripravljene vključiti v program obravnave ali če so prekršili dogovor o tovrstni obravnavi.

Podatki kažejo, da zavodi pri podeljevanju ugodnosti veliko pozornosti posvečajo določenim kategorijam obsojencev glede na vrsto storjenega kaznivega dejanja in njihovim osebnim lastnostim. V primerih ko gre za obsojene zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kaznivih dejanj proizvodnje in prometa z mamili ali kaznivih dejanj z elementi hujšega nasilja in obsojence, odvisne od prepovedanih drog ali alkohola, je priprava na podelitev zunajzavodskih ugodnosti še bolj temeljita in poglobljena. Pri obsojencih, pri katerih je zaznati pro-

blematiko odvisnosti od prepovedanih drog ali alkohola, še posebej pa pri obsojencih, obsojenih zaradi kaznivega dejanja spolnega nasilja, se režim podeljevanja ugodnosti doreče v skladu z obsojenčevo pripravljenostjo reševanja omenjene problematike ter vključitve v psihološko obravnavo, po uspešnem dokazovanju abstinence oziroma napredku pri psihološki obravnavi za določeno obdobje. Pri psihološki obravnavi obsojencev, ki so obsojeni zaradi kaznivega dejanja spolnega nasilja, pa je v praksi prisotna težava, ker kriteriji za tovrstno obravnavo, po oceni nekaterih zavodov, še niso natančno izdelani pa tudi rezultati so težko merljivi.

Tabela 55: Število podeljenih ugodnosti po vrstah

Vrste ugodnosti		Število ugodnosti
zunajzavodske ugodnosti	popolna izraba letnega počitka na prostosti	940
	delna izraba letnega počitka na prostosti	478
	dodatni letni počitek	186
	prost izhod iz zavoda	7392
	nenadzorovani obisk zunaj zavoda	2937
	prost izhod iz zavoda, razen v kraj storitve k.d	178
	izhod iz zavoda v spremstvu pravosodnega policista	30
	skupaj	12141
ugodnosti v okviru zavoda	podaljšan in nenadzorovan obisk	22213
	prost obisk v garsonjeri	2715
	skupaj	24928
SKUPAJ		37069

V letu 2012 je bilo obsojencem in mladoletnikom podeljenih 37.069 zavodskih in zunajzavodskih ugodnosti, kar je za 0,01 % manj kot v letu 2011.

Na obsojenca oziroma mladoletnika je bilo v povprečju podeljenih 17 ugodnosti, kar je nekoliko manj kot v letu poprej (18,9 ugodnosti na osebo).

Upoštevajoč priliv, torej premestitve med zavodi, si zunajzavodskih ugodnosti ni pridobilo 61,7 % obsojencev in mladoletnikov.

Iz tega sledi, da se je delež obsojencev, ki so si uspeli pridobiti vsaj eno zunajzavodsko ugodnost, povečal za 3,7%. Skupno število podeljenih zunajzavodskih ugodnosti se je povečalo za 16,5%. Najbolj se je povečalo število podeljenih prostih izhodov iz zavoda. Med razloge povečanja je potrebno upoštevati tudi večje število obsojencev in mladoletnikov ter njihovo večjo fluktuacijo.

Osebam, za katere je sodišče odredilo uklonilni zapor, zunajzavodskih ugodnosti nismo podeljevali.

Zavodske ugodnosti

Zavodskih ugodnosti je bilo deležnih 1.394 ali 63,9 % obsojencev in mladoletnikov. Skupaj je bilo podeljeno 24928 zavodskih ugodnosti.

V primerjavi z letom 2011 se je njihovo število zmanjšalo in sicer za 7,2 %. Število prostih obiskov v garsonjeri se je zmanjšal za 1,5 %. V letu 2012 so bili obsojenci in mladoletniki deležni 11,4 zavodskih ugodnosti na osebo, v letu poprej pa 13,6. Ker zavodi obsojencem in mladoletnikom skoraj praviloma hkrati podeljujejo ugodnost nenadzorovanega in podaljšanega obiska, torej dve različni zavodski ugodnosti, je realno število teh ugodnosti na obsojenca dvakrat večje, kot ga izkazuje statistika o podeljenih tovrstnih ugodnostih.

3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti

Obsojenci in mladoletniki so zlorabili zunajzavodske ugodnosti v 58 primerih, kar predstavlja 0,5 % vseh podeljenih zunajzavodskih ugodnosti. Število zlorab ugodnosti v letu 2012 je v primerjavi z letom poprej ostalo enako. Največ zlorab ugodnosti je bilo v Prevezgojnem domu Radeče in sicer 43,1 odstotkov.

Obsojenci in mladoletniki so zunajzavodske ugodnosti zlorabili tako, da se jih je 27 vrnilo v zavod z zamudo, 26 jih je bilo privedenih, 5 jih je ostalo na begu. 9 jih je bilo utemeljeno osumljenih, da so na prostosti storili novo kaznivo dejanje. Po številu je bilo največ zlorab v Prevezgojnem domu (25), zavodu Ig (10), zavodu Maribor (7) zavodu Koper (4). Po tri zlorabe so bile zabeležene na Dobu in Odprtem oddelku Ig, dve v Murski soboti. Na ostalih lokacijah beležimo po eno zlorabo. V Odprtem oddelku Rogoza in Odprtem oddelku Puščava zlorab ni bilo.

3. 8. 3. Problematika obravnavanja in podeljevanja ugodnosti

V okviru problematike obravnave in podeljevanja ugodnosti obsojencem in mladoletnikom ni mogoče prezreti dejstva, da so ugodnosti za obsojence najpomembnejši cilj v času prestajanja kazni zapora in hkrati pomemben motivacijski dejavnik. S tega razloga se je pri podeljevanju ugodnosti potrebno zavedati, da te niso samo nagrada za prizadevnost pri izvajanju osebne načrta in dobrega obnašanja, temveč so ugodnosti pomembne tudi za ohranjanje stikov z družino in okoljem ter imajo pomembno vlogo v procesu uspešne priprave za vključitev v življenje na prostosti po prestani kazni. Po drugi strani pa je v praksi prisotna problematika, da se obsojenci vključitvi v obravnavo spolnega nasilja nad mladoletnikom ali odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola največkrat upirajo, nemalokrat pa tudi pritožujejo, češ da jih zavodi prisiljujejo, da se morajo vključiti v tovrstno obravnavo, ker sicer ne bodo deležni zunajzavodskih ugodnosti. Pri obsojencih je v praksi pri podeljevanju ugodnosti občutljivost zelo velika, hkrati pa tudi nekritičnost v primerjanju, saj obsojenci največkrat menijo, da so upravičeni do ugodnosti, če so prestali določen delež kazni, ki jim to omogoča, pozabljajo pa na vse ostale elemente, na osnovi katerih direktor zavoda lahko podeli ugodnosti. Dodatne težave zavodom povzročajo odprti in nedokončani kazenski postopki, saj gre v nekaterih primerih za težja kazniva dejanja, ki lahko znatno zvišajo kazen. Pri odločanju o podeljevanju, zlasti zunajzavodskih ugodnosti, so zavodi pozorni tudi na grožnje iz okolja in na grožnje oškodovancem.

3. 8. 4. Namenski izhodi

Tabela 56: Namenski izhodi

Namenski izhodi	brez spremstva	v spremstvu paznika	s strok. delavcem	skupaj	število zlorab
državni organi (brez odredbe)	427	127	34	588	0
zdravstvene ustanove	1177	67	5	1249	5
obravnavo v drugih ustanovah	476	149	27	652	1
izobraževanje	689	1	104	794	2
poroka	1	1	0	2	1
rojstvo otroka	2	0	0	2	0
neničrtovani (smrt, ipd.)	231	83	128	442	0
SKUPAJ	3003	428	298	3729	9

Delež namenskih izhodov se je v primerjavi z letom 2011 povečal za 7,9 %. Najbolj se je povečalo število izhodov v zdravstvene ustanove. Po drugi strani se je zmanjšalo število izhodov zaradi izobraževanja.

Število izhodov brez spremstva se je povečalo za 138. Število izhodov v spremstvu s pravosodnimi policisti se je povečalo za 23 s strokovnimi delavci pa za 111 primerov. Število nenačrtovanih namenskih izhodov (smrt v družini) se je zmanjšalo za 35.

3. 9. DISCIPLINSKO OBRAVNAVANJE IN KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

3. 9. 1. Vodenje disciplinskih postopkov

Nekateri zavodi opozarjajo, da je vodenje disciplinskih postopkov glede na trenutno veljavne predpise v praksi težko izvedljiva in strokovno zahtevna naloga, zato se vsaj nekateri izogibajo formalnemu vodenju disciplinskih postopkov. Alternativno iščejo tako, da kršitelje obravnavajo brez formalne disciplinske obravnave z opozarjanjem na spoštovanje hišnega reda ter s tretmanskimi pristopi, največkrat z nepodelitvijo ugodnosti za določen čas. Takšna praksa pa uvaja nevarnost za arbitrarno odločanje v okviru podeljevanja ugodnosti in neenako obravnavo obsojencev, na kar opozarja tudi Varuh človekovih pravic. Formalni disciplinski postopki se vodijo v glavnem le v nekaterih zavodih in v primerih, ko gre za hujše disciplinske prestopke. Praviloma bi bilo v primeru suma storitve hujšega disciplinskega prestopka obsojenca, disciplinski postopek potrebno izpeljati s tem, da se ta obveza stopnjuje s težo disciplinskega prestopka, še posebej v primerih, ko gre na primer za fizično nasilje in so posledično sprejeti ukrepi namestitve obsojencev v strožji režim prestajanja zaporne kazni (posebej varovan oddelek). Praksa sklicevanja oziroma predpostavljjanja dejstva, da je disciplinski prestopok dejansko storil, ne da bi bila obsojencu odgovornost dokazana v disciplinskem postopku, v katerem ima možnost izjasniti se o očitkih in podati svoj zagovor, ter zoper odločbo o izrečeni disciplinski kazni vložiti pritožbo, je nedopustna.

3. 9. 2. Učinkovitost disciplinskih kazni

Nekateri zavodi ocenjujejo, da izrečene disciplinske kazni obsojencem in mladoletnikom niso najbolj učinkovite, saj ne dosegajo pričakovanega namena, poleg tega pa disciplinski kazni oddaje v samico zaradi zdravstvenih razlogov na strani obsojenca ostaneta pogosto neizvršeni. Kljub temu pa vsaj posamezni zavodi ocenjujejo, da so v določenih primerih disciplinske kazni vsekakor potrebne, saj do neke mere učinkujejo tudi v smislu generalne prevencije.

3. 9. 3. Pregled izrečenih disciplinskih kazni

Tabela 57: Izrečene disciplinskih kazni po vrsti in trajanju

Vrsta disciplinske kazni	štev.	oddaja v samico					izvršitev pogojno odložena
		do 7 dni	7 do 14 dni	15 do 21 dni	21 dni	30 dni	
javni opomin	7	0	0	0	0	0	0
razporeditev na drugo delo	0	0	0	0	0	0	0
omejitev ugodnosti	3	0	0	0	0	0	0
samica s pravico do dela	58	32	26	0	0	0	13
samica brez pravice do dela	9	3	6	0	0	0	6
SKUPAJ	77	35	32	0	0	0	19

Obsojencem in mladoletnikom je bilo izrečenih 110 disciplinskih kazni, kar je manj kot v preteklem letu (123). Disciplinsko je bilo kaznovanih 16 mladoletnikov v prevzgojnem domu in 84 obsojencev. Število izrečenih disciplinskih kazni se je pri obsojencih in mladoletnikih zmanjšalo za 3. Trend zmanjšanja števila izrečenih disciplinskih kazni je posledica dejstva, da nekateri zavodi klasično disciplinsko kaznovanje nadomeščajo s tretmanskim ukrepanjem in odrejanjem strožjega režima prestajanja kazni zapora, kar ni ustrezna praksa.

V Polodprtem oddelku Slovenska vas, Odrprtem oddelku Puščava, Oddelku Nova Gorica, Odrprtem oddelku Ig, Oddelku Novo mesto in v Odrprtem oddelku Rogoza ni bil uveden noben disciplinski postopek. To za dislocirane oddelke, zlasti za polodprte in odrpote oddelke ni presenetljivo, saj v teh oddelkih kazni zapora prestaja številčno manjša in osebno bolj urejena obsojeniška populacija.

Neizvršenih je ostalo 6 odločb o izrečenih disciplinskih kaznih, med njimi v zavodu Maribor (4) in v zavodu Celje (2).

Disciplinsko obravnavanje mladoletnikov

Tabela 58: Struktura izrečenih disciplinskih kazni mladoletnikom v prevzgojnem domu po vrsti in trajanju v letu 2012

Vrsta disciplinske kazni	štev.	oddaja v poseben prostor					izvršitev pogojno odložena
		do 2 dni	do 4 dni	5 dni	6 dni	7 dni	
opomin	0	0	0	0	0	0	0
prepoved izhoda do treh mesecev	32	0	0	0	0	0	0
posebni prostor v prostem času	0	0	0	0	0	0	0
posebni prostor brez pravice do dela	1	0	0	0	0	1	0
SKUPAJ	33	0	0	0	0	1	0

V prevzgojnem domu je bilo v 33 disciplinskih postopkih obravnavanih 16 mladoletnikov. Šest mladoletnikov je bilo obravnavanih enkrat, dvakrat je bilo prav tako obravnavanih šest mladoletnikov, dva mladoletnika sta bila obravnavana trikrat, štirikrat je bil obravnavan en mladoletnik. En mladoletnik je bil disciplinsko obravnavan petkrat. V disciplinskih postopkih je bilo izrečenih 32 disciplinskih kazni prepovedi izhoda iz doma in ena disciplinska kazen oddaje v posebni prostor brez pravice do dela. V primerjavi s preteklim letom se je število izrečenih disciplinskih kazni zmanjšalo za tri.

3. 9. 4. Pritožbe na disciplinske kazni

Zoper odločbo o izrečenih disciplinskih kazni je na Ministrstvo za pravosodje in javno upravo, ki je v teh zadevah pritožbeni organ, pritožbo vložilo 17 obsojencev (v preteklem letu 15). Pritožbe so vložili obsojenci iz zavoda Dob (eden), Celje (šest), Koper (dva), Ljubljana (trije) in Maribor (pet). V pritožbenem postopku so bile tri pritožbe zavržene, enajst pritožb je bilo kot neutemeljenih zavrnjenih, dvema pritožbama je bilo ugodeno in zadeva vrnjena organu prve stopnje v ponovno odločanje. V enem primeru se pritožbeni postopek v letu 2012 še ni zaključil.

3. 10. POGOJNI ODPUST OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV TER POMILOSTITVE

3. 10. 1. Pogojni in predčasni odpust

Tako pogojni kot predčasni odpust s prestajanja zaporne kazni stimulatивно delujeta na obsojenčevo vedenje med prestajanjem kazni.

Pogojni odpust je z zakonom predvidena možnost, da se lahko obsojenca pogojno odpusti z nadaljnega prestajanja kazni, če je že prestal predpisan del kazni in če se da na podlagi njegovega vedenja v zavodu in drugih okoliščin utemeljeno pričakovati, da ne bo ponavljal kaznivih dejanj, o čemer odloča Komisija za pogojni odpust, ki redno zaseda vsake tri mesece. Obsojencem se omogoči, da so na seji komisije prisotni, v kolikor to želijo.

Obsojenci so z mnenjem zavoda, ki ga poda k vlogi za pogojni odpust, praviloma seznanjeni, saj je to sestavni del osebnega načrta. Komisija za pogojni odpust je tudi v letu 2012 v pretežni meri sledila predlogom zavodov za pogojni odpust.

3. 10. 1. 1. Pogojni odpust po Komisiji za pogojne odpuste

Tabela 59: Pogojno odpuščeni obsojenci po spolu in trajanje pogojnega odpusta

Kategorija obsojenih oseb	trajanje pogojnega odpusta								skupaj
	do 30 dni	nad 1 do 3 mes.	nad 3 do 6 mes.	nad 6 mes. do 1 leta	nad 1 do 2 leti	nad 2 do 3 leta	nad 3 do 5 let	nad 5 let	
<i>Obsojenci</i>									
prvič kaznovani	4	47	43	37	33	12	8	0	184
povratniki	2	8	20	18	6	4	1	0	59
Skupaj	6	55	63	55	39	16	9	0	243
<i>Obsojenke</i>									
prvič kaznovane	0	3	1	4	3	1	0	0	12
povratnice				1					1
Skupaj	0	3	1	5	3	1	0	0	13
<i>Mladoletni obsojenci</i>									
prvič kaznovani	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	6	58	64	60	42	17	9	0	256
delež v %	2,3	22,7	25,0	23,4	16,4	6,6	3,5	0,0	100

Pogojno odpuščenih je bilo 256 obsojencev, kar je za 9,2 % manj kot v letu prej. Od vseh pogojno odpuščenih je bilo z varstvenim nadzorom odpuščenih 25 obsojencev, od tega 3 obsojenke.

3. 10. 1. 2. Predčasni odpust po direktorju zavoda

Tabela 60: Predčasno odpuščen obsojenci po spolu in trajanju predčasnega odpusta

Kategorija obsojenih oseb	trajanje predčasnega odpusta						skupaj
	do 10 dni	10 do 20 dni	20 dni do 1 mesec	1 mesec	nad 1 mesec do 2 meseca	nad 2 meseca	
<i>Obsojenci</i>							
prvič kaznovani	15	27	16	15	33	44	150
povratniki	22	30	19	19	37	35	162
Skupaj	37	57	35	34	70	79	312
<i>Obsojenke</i>							
prvič kaznovane	1	4	4	0	10	4	23
povratnice	1	1	3			1	6
Skupaj	2	5	7	0	10	5	29
<i>Mladoletni obsojenci</i>							
prvič kaznovani	3	0	0	0	0	0	3
SKUPAJ	42	62	42	34	80	84	344
delež v %	12,2	18,0	12,2	10	23	24	100

Predčasno je bilo odpuščenih 344 obsojencev, kar je za 4,8 % več kot v letu prej.

3. 11. IZVAJANJE PRAVIC IN PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB

3. 11. 1. Pravica do veroizpovedi

Področje koordinacije duhovne oskrbe je v sistemu izvrševanja kazenskih sankcij postavljeno z namenom zagotavljanja ene osnovnih človekovih pravic¹. S tem namenom je bil koordinator za duhovno oskrbo v tem letu redno navzoč na posameznih lokacijah zavodov in opravljal razgovore z zaprtimi osebami glede na izkazan interes za duhovno oskrbo. Glede na zaznane in prejete potrebe je bila vzpostavljena povezanost z verskimi skupnostmi.

Katoliško cerkev je bila zastopana s strani koordinatorja za duhovno oskrbo. Usklajeno je teklo sodelovanje na različnih ravneh, preko programov, ki jih ponuja Župniški vikariat Rimskokatoliške Cerkve:

- mesečno so bila izvajana bogoslužja na vseh dogovorjenih lokacijah. V okviru praznikov: velike noči in božiča, so se še posebej izvajale zakramentalne priprave in praznične svete maše v vseh zavodih, kjer je bil izkazan interes,
- glede na potrebe posameznih zavodov po oskrbi z oblačili in obutvijo za zaprte osebe je bila povezanost s slovensko Karitas, ter drugimi škofijskimi oz. župnijskimi Karitas in na ta način tudi oskrba posameznih lokacij,

1 18. člen, Splošna deklaracija o človekovih pravicah, Generalna skupščina Združenih narodov, 10. decembra 1948 z resolucijo št. 217 A (III): »Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi; ta pravica vključuje svobodo spreminjati prepričanje ali vero, kakor tudi njuno svobodno, javno ali zasebno izražanje, bodisi posamezno ali v skupnosti z drugimi, s poučevanjem, z izpolnjevanjem verskih dolžnosti, z bogoslužjem in opravljanjem obredov.«

- v okviru programa KPDVZ (Krščanska prostovoljna dejavnost v zaporu), kjer so prostovoljci/svetovalci v obliki spremljanja posameznih zaprtih oseb obiskovali zavode Dob, Ljubljana in Koper,
- znotraj katoliške Cerkve – je bil v Sloveniji izpeljan mednarodni Teden zaporov, ki je potekal od 18.–24. novembra 2012, pod naslovom »Na poti življenja«. Župnijska katoliška občestva, katoliške skupnosti in Zavode za prestajanje kazni zapora je k povezanosti, dejavnostim in molitvi vabil poseben plakat, ki so ga prejeli v več izvodih. Teden zaporov je bil tudi medijsko podprt. Radio Slovenija je ob zaključku Tedna zaporov prenašal sveto mašo iz ZPKZ Ljubljana.

V ZPKZ Celje lokalni duhovnik redno tedensko opravlja sveto mašo v zavodu.

Koordinacija je tekla z Islamsko skupnostjo in Srbsko pravoslavno Cerkvijo. Stiki so omejeni na lokalne nivoje, ker se je interes posameznih zaprtih oseb pokazal samo v določenih zavodih.

Z islamsko skupnostjo so bile na lokalni ravni priprave v mesecu Ramazanu, kjer so vsi zavodi dobili časovni raspored molitev in jih posredovali interesentom. Posameznikom so v tem času, na njihovo željo omogočili tudi prehrano v skladu z njihovimi verskimi zahtevami. Redna oblika duhovne oskrbe se je s strani Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji nadaljevala skozi vse leto z obiski v ZPKZ Dob dvakrat mesečno. Nekaj obiskov je bilo s strani Islamske skupnosti realiziranih tudi v ZPKZ Koper.

V okviru Srbske pravoslavne Cerkve je bila pokrita pastoralna oskrba ob velikih praznikih (božič in velika noč), opravljenih pa je bilo tudi nekaj razgovorov s strani parohov srbske pravoslavne cerkve na željo zaprtih oseb. Redno obliko duhovne oskrbe beležijo v dveh zavodih ZPKZ Ig in ZPKZ Ljubljana in sicer dvakrat mesečno.

En obisk s strani paroha Srbske pravoslavne Cerkve je bil realiziran tudi v ZPMKZ Celje.

Verska skupnost Jehovovih prič je v nekatere zavode redno dostavljale svoja časopisa – vendar zanimanja s strani zaprtih oseb ni bilo, razen v ZPKZ Dob, ZPKZ Celje in ZPKZ Maribor, kjer so redno beležili njihove obiske in s tem zagotavljanje duhovne oskrbe.

Nekatere verske skupnosti so preko društev in posameznih članov izvajale aktivnosti in predstavitve v okviru prostočasnih aktivnosti na posameznih lokacijah Zavodov.

Zaprtim osebam so bili na voljo tudi izvodi Svetega pisma in druge literature, več interesa za Sveta pisma se je pokazalo s strani priprtih in zaprtih oseb, ki so tuji državljani.

Koordinator za duhovno oskrbo je pri svojih tedenskih obiskih na razpolago za pogovor tudi zaposlenim v zaporih.

Žal tudi za obdobje minulega leta koordinator za duhovno oskrbo po vseh lokacijah in zavodih ugotavlja, da se na strani nekaterih zaposlenih v zavodih za prestajanje kazni zapora kaže izredno nizka občutljivost do področja duhovne oskrbe in večkrat tudi v ciničnih in ne primernih pripombah glede pravice do duhovne oskrbe.

3. 11. 2. Druge pravice in pritožbe

Generalnemu direktorju, ki je pristojen za reševanje pritožb obsojencev in mladoletnikov v zvezi s kršitvami pravic, za katere ni zagotovljeno sodno varstvo, je bilo v letu 2012 posredovanih 110 pritožb, kar je 9 manj kot v preteklem letu. Med njimi so bile tudi pritožbe, ki so jih zaprte osebe ali skupine zaprtih oseb poslale Uradu predsednika Republike Slovenije, Kabinetu predsednika Vlade Republike Slovenije, Komisiji za peticije ter človekove pravice in enake možnosti pri Državnem zboru Republike Slovenije, Ministrstvu za zdravje, Ministrstvu za pravosodje in javno upravo ter Veleposlaništvu Republike Srbije.

Najpogosteje so se zaprte osebe pritožile zaradi domnevno neustreznega postopanja in ravnanja osebja zavoda, zoper vsebino osebnega načrta, nepodelitve ugodnosti in namenskih izhodov iz zavoda, domnevno grdega ravnanje pravosodnih policistov, zaradi domnevne deprivilegiranosti v primerjavi z ostalimi zaprtimi osebami, domnevnega nezagotavljanja pravice do zdravstvenega varstva in neustreznega zdravljenja, do-

mnevno neustreznih pogojev bivanja in nastanitve, odvzema in omejitve uporabe računalnika in drugih tehničnih sredstev, domnevno neustreznega postopanja pri odvzemu urina, ogroženosti s strani drugih zaprtih oseb, domnevnega omejevanja pravice do pritožbe, zadrževanja pisemskih pošilk in kršitev pravic do tajnosti teh pošilk, zaradi očitka, da se v zavodih preprodaja prepovedano drogo, onemogočanja udeležbe na seji Komisije za pogojni odpust, onemogočanja obiskov s strani pooblaščenca, domnevnega izsiljevanja priznanja kaznivega dejanja, onemogočanje uporabe fitnesa, izvajanja pregleda bivalnih prostorov brez prisotnosti obsojenca, onemogočanja dviga sredstev z depozita, neizplačila regresa za letni dopust in zaradi domnevno slabe prehrane.

Pritožbi dveh obsojencev sta bili v celoti utemeljeni, tri pa delno, pri čemer ni šlo za grobe kršitve pravic zaprtih oseb, temveč za pomanjkljivo izvajanje veljavnih predpisov s strani delavcev zavoda. Utemeljene oziroma delno utemeljene pritožbe so se nanašale na kršitev pravic v zvezi s prisotnostjo pravosodnega policista pri obiskih, neustreznega vodenja postopkov pri izvajanju obiskov, neizplačila regresa za letni dopust, neizročitev osebnega računalnika v posest in uporabo ter zaračunavanje stroškov pregleda osebnega računalnika.

Zoper odločitev generalnega direktorja je v pritožbenem postopku na Ministrstvo za pravosodje in javno upravo, vložilo vlogo 13 obsojencev. Vse pritožbe so bile kot neutemeljene zavrnjene, kar kaže na korektno, natančno in objektivno vodenje pritožbenih postopkov.

Varuhu človekovih pravic je bilo v letu 2012 posredovanih 67 poročil o pobudah zaprtih oseb za začetek postopka za varstvo človekovih pravic (dve več kot v preteklem letu). Nekaj zaprtih oseb je pobude za varstvo človekovih pravic vložilo večkrat, med pobudniki pa je bilo tudi nekaj takih, ki so (za isto zadevo) sočasno s pobudo za varstvo človekovih pravic vložili tudi pritožbo ali obratno.

Dve pobudi sta bili v celoti utemeljeni, tri pa delno. Pri utemeljenih in delno utemeljenih pobudah je šlo za neustrezno premestitev obsojenca (zavod ni izdal predpisane odločbe) oziroma namestitev v strožji režim prestajanja kazni zapora brez ustrezne odločbe, neustrezno ravnanje zavoda pri odreditvi ponovnega pregleda računalnika, odreditev obiska v posebnem prostoru, ki je pregrajen s stekleno pregrado, namestitev v strožji režim prestajanja kazni zapora, kršitev pravice do bivanja na prostem v forenzični enoti v UKC Maribor in kršitve pravice do zasebnosti med obiskom.

V istem obdobju so bila glede ugotovitev Varuha človekovih pravic ob nadzoru v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, Polodprti oddelek Slovenska vas, Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor, Odprti oddelek Rogoza, Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor, Oddelek Murska Sobota, Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana, Oddelek Novo mesto, Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana, Odprti oddelek Ig, Zavodu za prestajanje kazni zapora Koper in Zavodu za prestajanje kazni zapora Koper, Oddelek Nova Gorica pripravljena odzivna poročila in posredovana Varuhu človekovih pravic.

3. 11. 3. Pomilostitve obsojencev

Predsednik Republike Slovenije ni pomilostil nobenega obsojenca na prestajanju zaporne kazni, prav tako ni bil pomiloščen noben obsojenec ob dnevu osamosvojitve Republike Slovenije. Po zbranih podatkih je Ministrstvo za pravosodje in javno upravo na Urad predsednika Republike Slovenije sicer posredovalo 66 poročil glede prošenj za pomilostitev.

3. 11. 4. Upravno odločanje

Upravnem postopku na prvi stopnji je bilo na prošnjo upravičencev (obsojencev, mladoletnikov oziroma njihovih ožjih družinskih članov) ali po uradni dolžnosti rešenih 6265 zadev, kar je za 6,9 % manj kot v lanskem letu.

Na Generalnem uradu je bilo obravnavanih 169 prošenj oziroma predlogov za premestitev obsojencev iz

enega v drug zavod ali oddelek zavoda. Od tega je bilo ugodeno 75 prošnjam oziroma predlogom, 92 pa jih je bilo kot neutemeljenih zavrženih. V dveh primerih je bila prošnja zavržena. Število prošenj oziroma predlogov za premestitev se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšalo za 18,3 %.

V upravnem postopku na drugi stopnji je bilo izdanih 92 odločb o pritožbah obsojencev in mladoletnikov. Od tega je bilo 80 pritožb kot neutemeljenih zavrženih, osmim pritožbam je bilo ugodeno in zadeva vrnjena organu prve stopnje v ponovni postopek, v enem primeru je bila odločba prvostopenjskega organa odpravljena in rešena z odločbo organa druge stopnje, v treh primerih pa je bil pritožbeni postopek ustavljen. Število upravnih zadev na drugi stopnji se je v primerjavi z lanskim letom povečalo za 29,6 %.

3. 12. VARNOST IN ZAVAROVANJE ZAVODOV IN ZAPRTIH OSEB

3. 12. 1. Splošne varnostne razmere

Splošne varnostne razmere v zavodih v tem letu odražajo naslednja dejstva:

- Nismo imeli pobega iz zaprtih delov zavodov, kar se je v preteklosti dogodilo le še leta 2006 in 2009, vendar pa se nam je povečalo število pobegov med spremstvom, ki jih lani nismo beležili. Zmanjšalo se nam je število pobegov iz bolnic brez varovanja in pa število nevrnitev s prekinitve kazni.
- Prevezli smo varovanje Enote za forenzično psihiatrijo
- Manj napadov in groženj zoper osebe
- Zmanjšanje števila poskusov pobegov in odkritih priprav nanje
- Zmanjšanje števila ur varovanja v bolnišnicah
- Upad uporabe ukrepa odstranitve v posebni prostor za skoraj polovico
- Rahel upad uporabe prisilnih sredstev
- Rahel upad števila ugotovljenih konfliktov med zaprtimi osebami
- Povečano število vseh najdb droge in opojnih substanc ter drugih prepovedanih predmetov (predvsem telefonov), hkrati pa podobno razmerje med najdbami pri vstopu v zavod in v zavodu.
- Konstantno precej zahtevnih varovanj zaprtih oseb zlasti iz razloga varovanja večjih skupin pripornikov v zahtevnejših pripornih zadevah.
- Postopno izboljševanje slabih materialnih pogojev za varovanje z nakupom sodobnejših video sistemov ter osebne varovalne opreme za pravosodne policiste.

Obremenitve pravosodnih policistov z rednimi nalogami varovanja in spremstvi so bile prisotne na vseh lokacijah brez izjeme. Odpovedi spremstev letos ne beležimo, medtem ko jih je bilo v lanskem letu 6.

3. 12. 2. Pobegi zaprtih oseb

Na osnovi rezultatov analize pobegov v preteklih letih smo v tem letu za preprečevanje pobegov:

- nadzorovali organizacijo in izvajanje sistema varovanja
- povečali aktivnosti na področju permanentnega usposabljanja pravosodnih policistov
- opozarjali na varnostno kulturo, profesionalnost dela pravosodnih policistov ter osebno odgovornost zaposlenih

Tabela 61: Struktura pobegov po vrsti pobega in zavodih

Zavod	iz zaprtega dela	iz pol- in odprtih oddelkov	med spremstvom	iz bolnišnic	pobeg z zunanjega delovišča brez varovanja	pobegi skupaj	pobegi pripornikov	pobegi uklonilnih	stev. nevrnitev	skupaj	število prijatih	ostalo na begu
Dob	0	0	0	1	0	1	0	0	1	2	2	0
Slo. Vas	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1
Pučava	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0
Ig	0	3	0	0	0	3	0	0	2	5	5	0
Celje	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	0
Koper	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0
Ljubljana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N. mesto	0	1	1	0	0	2	1	0	1	3	1	2
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	0
Maribor	0	0	0	1	0	1	0	0	7	8	7	1
M. Sobota	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	0	4	1	2	1	8	1	0	17	26	22	4
Radeče	0	1	1	0	0	2	0	0	15	17	16	1
SKUPAJ	0	5	2	2	1	10	1	0	33	43	38	5

Vsekakor ima dosedanje delo preteklih let pri uvajanju tehničnih posodobitev, usposabljanju pravosodnih policistov in izvajanju nadzora dela na področju varovanja pozitiven vpliv na stanje pobegov, predvsem kadar govorimo o pobegih iz zaprtih delov zavodov in pobegih med spremstvi.

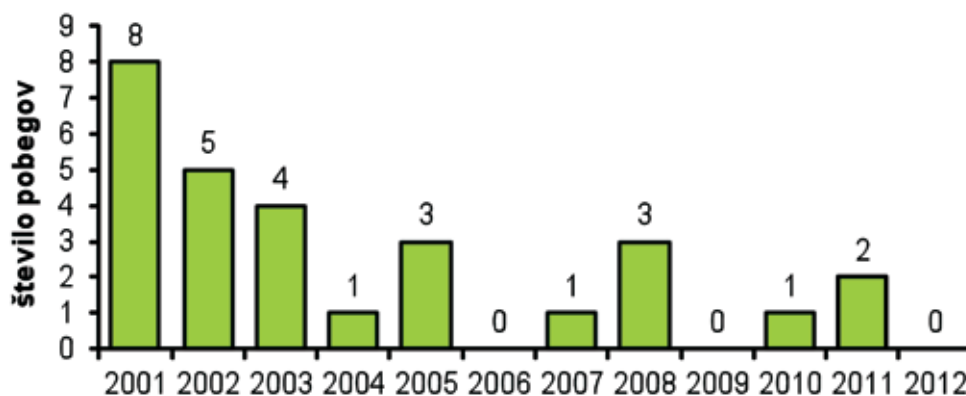
V letošnjem letu nismo zabeležili pobega iz zaprtega dela zavoda, kar se je zgodilo le še leta 2006 in leta 2009, kar kaže na profesionalno delo pravosodnih policistov in ustrezno kvaliteto dela kljub zaostrenim kadrovskim razmeram. V lanskem letu nismo beležili pobegov med spremstvom, medtem ko sta se letos zgodila dva in sicer je v prvem primeru pobegnili pripornik, ki je pripor prestajal v Oddelku Novo mesto, vendar pa so ga v času pobega iz Psihiatrične bolnice Ljubljana – Polje, varovali pravosodni policisti iz matičnega zavoda. Ugotovljeno je bilo, da se je pobeg zgodil zaradi pomanjkljivega dela pravosodnega policista, ki je v trenutku pobega izvajal varovanje pripornika. Pripornik je bil kasneje prijat in vrnjen v pripor. Drugi beg se je zgodil med spremstvom mladoletnika in sicer se je le ta pri sestopanju iz večjega vozila sunkovito pognal v beg. Tudi ta mladoletnik je bil kasneje prijat in vrnjen na prestajanje kazni. Opozoriti je potrebno, da so vodstva zavodov še vedno prisiljena zniževati varnostne standarde glede števila potrebnih pravosodnih policistov. Velikokrat se namreč zgodi, da spremstvo opravlja eden sam pravosodni policist, kar pa je v nasprotju z vsemi varnostnimi zahtevami. Hkrati pa se je na račun premajhnega števila pravosodnih policistov oslabilo notranje varovanje, kar zopet poslabša varnostne pogoje v smislu manjšega nadzora in predvsem manjše osebne varnosti pravosodnih policistov na eni strani in večjih možnosti skritih in prepovedanih dejavnosti zaprtih oseb ter povzročanja konfliktov med zaprtimi osebami.

V primerjavi s prejšnjim letom, ko smo beležili 1 pobeg iz odprtih zavodov, letos beležimo 4 takšne primere (če ne upoštevamo PD Radeče). Upad od leta 2009, ko smo beležili 36 takšnih pobegov je velik, kar pripisujemo spremembi Navodila o razporejanju in pošiljanju obsojencev na prestajanje kazni zapora v zavode za prestajanje kazni zapora, ki je v drugi polovici leta 2009 določil, da se uklonilno zaprte osebe ne namešča

več v odprte oddelke zavodov. V primerjavi z letom 2011 beležimo zmanjšano število pobegov iz bolnišnic brez varovanja in sicer smo imeli letos 2 takšna primera, medtem ko jih je bilo lani 7.

Grafikon 14: Pobegi iz zaprtih delov zavodov v letih 2001–2012

V tem letu smo odkrili in preprečili 3 poskuse pobega, kar je manj kot lani (11). V enem primeru je zaprta oseba skušala prežagati rešetke, enkrat je poskušala pobegniti med spremstvom, prav tako pa so enkrat zaprte osebe poskušale zbežati na kakšen drug način (plezanje, skrivanje, vlom itd.).

Povečano varovanje v smislu preprečevanja pobega je bilo organizirano v več primerih, v glavnem je šlo za varovanje nekaterih posameznikov pred ekstradicijo ali pa nekaterih, ki so vključeni v organizirane kriminalne združbe. Nasploh velja poudariti, da zelo uspešno sodelujemo s policijo na več področjih, med drugim tudi pri preprečevanju pobegov.

3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev

Postopki prisile sodijo med najbolj občutljive ukrepe, saj je med vestnim izvajanjem pooblastil in njihovo prekoračitvijo le korak. Zavodi so redno poročali o vsaki uporabi prisilnih sredstev, vsak primer so analizirali in ocenili njeno ustreznost oziroma upravičenost.

Pri uporabi prisilnih sredstev je bilo poškodovanih 5 zaprtih oseb in 7 pravosodnih policistov. V vseh primerih je šlo za lažje telesne poškodbe, odrgnine in podplutbe, težjih poškodb ni bilo.

Uporaba prisilnih sredstev se je v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšala, kar je zelo dober podatek, če upoštevamo, da se število zaprtih oseb povečuje. Čeprav pravosodni policisti sporne situacije uspešno obvladujejo predvsem z milejšimi ukrepi in postopki brez uporabe sile, pa morajo večkrat uporabiti tudi prisilna sredstva, da zagotovijo red in mir.

V letošnjem letu so pravosodni policisti v le v enem primeru uporabili prisilna sredstva neupravičeno.

Tabela 62: Pregled uporabe prisilnih sredstev

Zavod	vsa uporabljena	neupravičena	nepotrebna	poškodba osebe	poškodba delavca
Dob	20	0	0	1	1
Slo. Vas	0	0	0	0	0
Puščava	0	0	0	0	0
Ig	2	0	0	0	0
Celje	15	0	0	1	1
Koper	4	0	0	1	0
N. Gorica	0	0	0	0	0
Ljubljana	13	0	0	1	1
N. mesto	3	0	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0
Maribor	8	1	0	1	2
M. Sobota	4	0	0	0	1
Rogoza	0	0	0	0	0
Radeče	13	0	0	0	1
Forenzika	2	0	0	0	0
SKUPAJ	84	1	0	5	7

Razloge za uporabo prisilnih sredstev razvrščamo v šest skupin.

- *Odklonitev ukaza* (45 primerov). Gre za to, da se zaprte osebe ne želijo odstraniti z določenega mesta, ali oditi tja, kamor so jim odredili. Opozoriti moramo, da gre v večini primerov zgolj za uporabo manjše sile telesa, brez uporabe strokovnih prijemov (potiskanje, prenašanje, transportni strokovni prijemi ipd.).
- *Preprečitev konflikta* (31 primerov). V teh primerih morajo pravosodni policisti preprečiti ali ustaviti konflikt med zaprtimi osebami.
- *Preprečevanje napadov in poskusov napadov* (17 primerov). Nasrečv tem letu ni bilo težjih primerov. Žal vse dogodkov ni moč preprečiti, saj so izbruhi nezadovoljstva zaprtih oseb večkrat hipni in nepredvidljivi.
- *Uničenje lastnine* (12 primerov). V večini primerov so zaprte osebe uničevale inventar v sobah zavodov. Da lahko preprečijo nastanek večje materialne škode, morajo v takšnih primerih pravosodni policisti ukrepati takoj.
- *Preprečitev samopoškodbe* (10 primerov). Gre za ukrep, kjer morajo pravosodni policisti s silo preprečiti, da si zaprte osebe kaj naredijo, bodisi z odvzemanjem nevarnega predmeta ali s prisilno začasno imobilizacijo z vklepanjem.
- *Preprečitev napada na varovano osebo* (2 primera). V teh primerih morajo pravosodni policisti uporabiti prisilna sredstva proti osebami, ki želijo poškodovati zaprto osebo.

Tabela 63: Razlogi za uporabo prisilnih sredstev

Zavod	Uničevanje imovine	Preprečitev pobeга	Poskus napada na delavca	Napad na delavca	Preprečitev samopoškodbe	Preprečitev konflikta med zaprtimi	Odklonitev ukaza	Pomoč policiji v postopku	Preprečitev napada na varovano zaprto osebo
Dob	1	0	1	3	1	6	9	0	1
Slo. Vas	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pučava	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Celje	2	0	1	0	1	10	9	0	0
Koper	0	0	0	0	1	1	3	0	1
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	0	0	1	1	2	8	4	0	0
N. mesto	1	0	1	0	0	0	3	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	3	0	1	3	1	3	5	0	0
M. Sobota	2	0	2	0	1	0	3	0	0
Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	3	0	0	1	2	3	8	0	0
Forenzika	0	0	0	1	0	0	1	0	0
SKUPAJ	12	0	8	9	10	31	45	0	2

Tabela 64: Vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Zavod	vklepanje	telesna sila	strokovni prijem	telesna sila udarec	telesna sila met	palica	plinski razpršilec
Dob	5	14	10	1	0	0	0
Sl. Vas	0	0	0	0	0	0	0
Pučava	0	0	0	0	0	0	0
Ig	1	1	2	0	0	0	0
Celje	7	9	14	0	0	0	1
Koper	1	3	3	0	0	0	0
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	2	11	5	0	0	0	1
N. mesto	1	2	2	0	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	4	7	7	1	1	0	0
M. Sobota	3	1	3	0	0	0	1
Rogoza	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	6	8	8	0	0	0	1
Forenzika	1	0	1	0	0		
SKUPAJ	31	56	55	2	1	0	4

Tudi v tem letu je prevladovala uporaba telesne sile, za preprečitev agresivnega vedenja so pravosodni policisti dvakrat uporabili strokovni udarec, enkrat strokovni met in štirikrat plinski razpršilec (sprej na bazi popra). V nobenem primeru niso bili uporabljeni palica, službeni pes in strelno orožje.

Običajen in pogost način uporabe prisilnih sredstev je tudi preventivno vklepanje med spremstvom zunaj zavoda. Z imobilizacijo rok, izjemoma pa tudi nog se vklepanim osebam preprečuje pobeg. Na ta način se istočasno izognemo uporabi drugih prisilnih sredstev in tako preprečimo možnost poškodb. Pomembno je, da se ob nevarnosti pobega pravosodni policisti o načinu vklepanja pravilno odločijo. Kot podlaga za preventivna vklepanja služi varnostna ocena, ki se izdelava za vsako zaprto osebo. Tudi pri preventivnem vklepanju se namreč spoštuje načelo individualnosti in postopnosti.

Podatki kažejo, da se je način vklepanja na pas izkazal kot zelo dober in uporaben. Zagotavlja primerno stopnjo varnosti, hkrati pa vklepane osebe ne omejuje pretirano. Tega načina so se v posameznih zavodih posluževali različno. Pri obsojencih 16,3 %, pri pripornikih povprečno 64,8 % in pri mladoletnikih 8,7 %. Veliko pa je odvisno od lokacije zavoda in lokacije spremljanja, pa tudi od kadrovskega razmerja oziroma števila razpoložljivih pravosodnih policistov. Zelo malo je bilo vklepanja za noge in sicer obsojencev le 3,1 %, pripornikov pa v povprečju 17,1 %.

Tabela 65: Napadi na delavce po zavodih

Zavod	število napadov	število poskusov napada	število groženj	težje poškodbe	lažje poškodbe	psihične posledice	sledi poškodbe	brez poškodb
Dob	3	1	10	0	1	5	0	8
Sl. Vas	0	0	0	0	0	0	0	0
Pučava	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	1	0	0	0	0	0	1
Celje	1	1	7	0	0	1	0	8
Koper	1	0	0	0	0	1	0	0
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	1	2	12	0	1	3	0	11
N. mesto	0	1	5	0	0	0	0	6
OO Ig	0	0	1	0	0	0	0	1
Maribor	3	1	16	0	1	6	0	13
M. Sobota	0	2	0	0	0	0	0	2
Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	2	0	0	0	1	1	0	0
Forenzika	1	0	0	0	0	0	0	1
SKUPAJ	12	9	51	0	4	17	0	51

V tem letu se je zmanjšalo število napadov in poskusov napadov na osebje (21) saj je bilo lani 22 takšnih primerov, prav tako pa se je zmanjšalo tudi število izrečenih groženj zaposlenim in sicer iz lanskimi 66 na letošnjih 51. Napadi niso imeli resnejših posledic (štiri lažje poškodbe), v glavnem pa puščajo psihične posledice, strah in negotovost oziroma povečan stres na delovnem mestu.

Ocenjujemo, da je razlog temu predvsem večja previdnost osebja in doslednejše izvajanje preprečevalnih ukrepov. Žal pa vseh dogodkov ni moč preprečiti, saj so izbruhi nezadovoljstva zaprtih oseb večkrat hipni in nepredvidljivi.

Število napadov in groženj kaže na to, da bo potrebno še v naprej skrbeti za večjo varnostno kulturo, zavestno odgovornost za varnost in ustrezne odnose z zaprtimi osebami, predvsem pa izvajati sistematične preprečevalne ukrepe. Načrtuje se tudi sprejem normativnih ukrepov v primeru ogrožanja javnih uslužbencev uprave ter psihosocialna pomoč zaposlenim, ki bodo udeleženi v različnih izrednih dogodkih.

3. 12. 4. Spremljanje zunaj zavoda

Skupno število spremljanj zunaj zavoda se je glede na prejšnje leto, rahlo zmanjšalo. Prioritetno so se izvedla nujna spremljanja iz zdravstvenih razlogov in varovanja v bolnišnicah, nato spremljanja na sodišča v pripornih zadevah in nazadnje še ostala spremljanja.

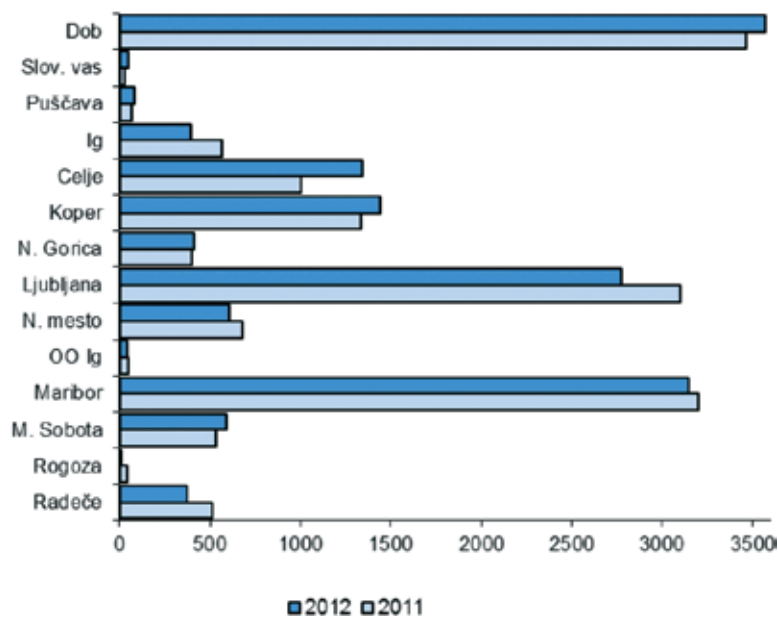
V primerjavi s prejšnjim letom, ko je bilo odpovedi spremljanj 6, jih v letošnjem letu nismo beležili.

Pravosodni policisti so večkrat spremljali skupine oseb, ki so zahtevale posebno varovanje. Taka spremljanja so zahtevala posebno organizacijo in večje število pravosodnih policistov, zato jih je bilo v manjših zavodih oziroma oddelkih težje izpeljati. V takih primerih so priskočili na pomoč pravosodni policisti iz drugih zavodov. Pri spremljanju varnostno zelo problematičnih oseb, je v okviru svojih pristojnosti in medsebojnega sodelovanja med državnimi organi sodelovala tudi policija.

Tabela 66: Število spremljanj zaprtih oseb po zavodih

Zavod	na sodišča	v zdravstvene ustanove	ostalo	Skupaj	število pravosodnih policistov	štev. spremljanj na pravosodnega policista
Dob	969	2432	168	3.569	126	28,3
Slo.vas	27	18	0	45	6	7,5
Puščava	0	83	0	83	6	13,8
Ig	172	181	41	394	27	14,6
Celje	844	387	112	1.343	56	24,0
Koper	665	639	134	1.438	56	25,7
N. Gorica	285	92	37	414	16	25,9
Ljubljana	1.633	692	450	2.775	106	26,2
N. mesto	299	210	98	607	21	28,9
OO Ig	7	31	1	39	5	7,8
Maribor	1.485	1261	402	3.148	79	39,8
M. Sobota	284	224	81	589	19	31,0
Rogoza	4	2	1	7	5	1,6
Radeče	77	264	31	372	17	21,9
Skupaj	6.751	6.516	1.556	14.823		

Graf 15: Primerjava števila spremstev v letih 2011 in 2012

Obremenjenost pravosodnih policistov nam prikazuje tudi podatek o številu ur varovanja v bolnišnicah. V tem letu jih je bilo 20.064, kar je za dobrih šest tisoč manj kot prejšnje leto. Varovanje v bolnicah prispeva k dodatni obremenjenosti in številu nadurnega dela pravosodnih policistov, saj gre v veliki večini za nenačrtovane aktivnosti in je potrebno delo opraviti poleg rednega dela v zavodih.

Največ varovanj so imeli v Mariboru (6.996 ur oziroma 89 ur na pravosodnega policista), vendar pa so bile te številke lansko leto skoraj za enkrat višje, sledita mu Ljubljana s 6.744 ter Dob z 2.372 in Koper z 2.362 urami varovanja. Potrdila se je naša lanska domneva, da se bo število ur varovanja zmanjšalo, ko bo pričela delovati Enota za forenzično psihiatrijo v UKC Maribor.

3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami

Pomemben kazalec splošnih varnostnih razmer v zavodih je število konfliktov med zaprtimi osebami. Ti so posledica nerešenih odnosov pred nastopom kazni in med prestajanjem kazni, velikokrat pa tudi nastanitve in prenaseljenosti v več posteljnih sobah. Najnevarnejši so konflikti, ki so posledica izsiljevanj in različnih pritiskov. Te je težko odkriti in pravočasno zaznati, največkrat se jih odkrije šele ob ugotavljanju posledic ob posameznih poškodbah, ko oškodovane osebe vztrajajo, da so se poškodovale »pri padcu s postelje«. Z usposabljanjem osebja dajemo temu področju večji poudarek v smislu odkrivanja nasilja, ki je očem osebja skrito. V zavodih preprečujemo konflikte na različne načine, tudi s primerno nastanitvijo, ločevanjem sprtih oseb in omejitvijo gibanja določenim osebam. V odkritih in dokazljivih primerih so v zavodih izrekli tudi disciplinske ukrepe oziroma predlagali premestitve v drug zavod.

To leto se je število evidentiranih konfliktov glede na lansko leto zmanjšalo in sicer iz lanskih 174 na letošnjih 165 primerov. Od 344 udeleženi oseb jih je bilo 77 lažje poškodovanih dve osebi pa težje.

V vseh primerih, ko je bil podan sum storitve kaznivega dejanja, ali pa so to zahtevali tisti, ki so bili v konfliktih oškodovani, smo obvestili policijo. Takih primerov je bilo v tem letu 24. Ocenjujemo, da so konflikti posledica trenutne strukture in števila zaprtih oseb, kjer prenapolnjene celice vplivajo na slabo razpoloženje in hitreje pride do nesporazumov. Zabeležili pa smo tudi primere nasilja, ki je povezano z izsiljevanjem, največkrat zaradi trgovine z drogo ali dolžniško-upniških razmerij. Eden od najpomembnejših načinov reševanja konfliktov bi bila nastanitev v pretežno enoposteljnih celicah, kot je to pričakovani standard v državah EU.

Tabela 67: Število in posledice konfliktov

Zavod	število	število udeleženih	število poškodovanih		obveščena
	konfliktov	oseb	lažje	težje	policija
Dob	36	73	20	0	5
Slo. Vas	0	0	0	0	0
Puščava	0	0	0	0	0
Ig	6	13	2	0	0
Celje	21	47	10	0	2
Koper	15	31	9	0	3
N. Gorica	0	0	0	0	0
Ljubljana	40	83	21	0	5
N. mesto	8	16	0	0	3
OO Ig	1	2	0	0	0
Maribor	22	44	6	2	5
M. Sobota	3	7	1	0	0
Rogoza	2	4	1	0	1
Radeče	11	24	7	0	0
SKUPAJ	165	344	77	2	24

3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošilk

Število paketov, ki so jih prejele zaprte osebe, se je letos povečalo za 2610 kosov. Zaprte osebe so prejele 22.351 pošilk-paketov z različno vsebino. Tu niso vštete pisemske pošiljke. Z varnostnega vidika je število prejetih paketov neugodno, saj vsak dodatni paket pomeni večjo verjetnost vnosa prepovedanih predmetov in hkrati tudi dodatno obremenitev za pravosodne policiste, ki morajo pakete pregledovati.

Paketi pomenijo enega od načinov vnašanja droge in drugih prepovedanih predmetov v zavode. Droga je bila v tem letu v paketih najdena v 6 primerih. Zaprte osebe so pri vnašanju prepovedanih predmetov vedno bolj iznajdljive. Tako so za vnos največkrat uporabile kar originalno zaprta živila, ne da bi bila embalaža vidno poškodovana. Rentgenske naprave (žal jih nimamo v vseh zavodih) v precejšnji meri povečajo nivo varnosti, predvsem z vidika preprečevanja vnosa orožja in eksplozivnih naprav, manj pa za odkrivanje droge, ker za to področje rentgeni v uporabi še niso dovolj tehnično izpopolnjeni.

Eden od načinov preprečevanja vnosa prepovedanih snovi je tudi pregled pisemskih pošilk. V tem letu je bilo z odredbo odprtih 3.135 pisem, vendar pa droge v le-teh nismo odkrili.

3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori

Obiski zaprtih oseb v vseh zavodih potekajo v skladu s predpisi in z individualnimi varnostnimi zahtevami. Že nekaj let izvajamo tudi obiske za stekleno pregrado, kjer neposredni stik zaprte osebe z obiskovalcem ni mogoč. Tako najlažje preprečimo tudi vnos nedovoljenih predmetov in substanc med obiskom, vendar pa je do poskusov njihovega vnosa v zavodih vseeno prihajalo. Ker pregrada onemogoča pristen človeški stik med zaprto osebo in obiskovalcem, so se v zavodih za tovrstni način obiska odločali le, ko je bilo to potrebno iz varnostnih razlogov oziroma, ko tako zahteva predpis.

Tabela 68: Obiski obsojencev, mladoletnikov in upravno kaznovanih po vrsti nadzora

Zavod	število obiskov za stekleno pregrado	število nadzorovanih obiskov	število prostih obiskov
Dob	29	684	8782
Slov. vas	0	0	598
Puščava	0	0	300
Ig	117	10	2475
Celje	91	0	2837
Koper	162	839	1289
N. Gorica	21	0	986
Ljubljana	161	3016	709
N. mesto	0	0	933
OO Ig	0	175	353
Maribor	324	257	2990
M. Sobota	12	0	378
Rogoza	0	0	747
Radeče	0	6	0
SKUPAJ	917	4987	23377

Tabela 69: Obiski pripornikov po vrsti nadzora

Zavod	število obiskov za stekleno pregrado	število nadzorovanih obiskov	število prostih obiskov
Ig	65	28	439
Celje	123	2108	90
Koper	182	1486	423
N. Gorica	161	425	85
Ljubljana	372	3025	0
N. mesto	100	598	0
Maribor	298	1714	0
M. Sobota	98	374	0
SKUPAJ	1399	9758	1037

Pomembna oblika komunikacije obsojencev s svojci so bili tudi telefonski pogovori. Zakon omogoča prosto telefoniranje ali telefoniranje z vizualnim nadzorom klicane številke. V nekaterih zavodih so dovoljevali telefoniranje le ob vizualnem nadzoru, drugje takih ukrepov niso izvajali.

V tem letu beležimo tri obsojence s prepovedjo telefoniranja.

3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog in opojnih substanc

Vnos nedovoljenih drog v zavode že vse od leta 2001 konstantno narašča, le v letih 2006, 2008, 2010 in 2011 smo zabeležili rahel padec. V letu 2012 se je trend naraščanja najdb drog nadaljeval, saj smo drogo odkrili v 116 primerih, pri čemer je bilo vseh najdb kar 301 (pribor za uživanje, tablete, alkohol).

Zaprte osebe so drogo v zavod vnašale na različne načine in iskale nove možnosti skrivanja. Pogost način skrivanja je na telesu (prilepljeno) ali v oblačilih (všito v robove itd...), metanje preko ograje in vnosa s paketi in

predvsem v tovarniško pakiranih živilih. Letos najdbe drog v pisemskih pošiljkah nismo beležili. Domnevamo, da drogo zaprte osebe največkrat skrivajo tudi v telesu, kar povzroča dodatne težave pri odkrivanju, saj poseg v človeško telo ni dovoljen. Praktično gre pri vseh odkritih vnosih droge za manjše količine.

Največje količine po posameznih vrstah nedovoljenih drog so bile najdene v Ljubljani in sicer 13,1g hašiša, na Dobu 11,94g heroína in v Radečah 128,6g kanabisa. Kanabis so pravosodni policisti odkrili pri vnašanju v prevzgojni dom, torej prej kot naj bi prišel do zaprtih mladoletnikov.

Temeljitejši nadzor ob vstopu v zavod, redni pregledi prostorov in oseb, sodelovanje s policijo pri zbiranju informacij in odkrivanje drog s šolanimi psi, silijo zaprte osebe v vse večjo iznajdljivost pri iskanju načinov vnašanja droge v zavod, zato smo pozorni tudi na to, da ne bi zaprte osebe poskušale zlorabiti osebje. V kolikor se pojavi indic oziroma sum tega, v preiskavi teh dogodkov, sodelujemo s policijo.

Pomemben podatek o uspešnosti je tudi razmerje med odkritimi drogami pri vstopu v zavod in drogami, ki so bile odkrite kasneje. Žal je to razmerje še vedno neugodno, saj je več drog odkritih v zavodu. Ocenjujemo pa, da se večina droge v zavode pretihotapi v telesnih odprtinah.

Poleg drog v ožjem pomenu so pravosodni policisti odkrili še več tablet, pribor za uživanje droge in tudi alkohol, pri čemer gre največkrat za pridelavo alkohola v zavodu s fermentacijo sadja in sladkorja ter kvasa (namesto kvasa je dovolj skorja svežega kruha).

Že pred leti smo sprejeli odločitev, da preiskave s psom za odkrivanje droge pričenno izvajati popolnoma samostojno. V ta namen smo usposobili dodatnega psa in vodnika, žal pa sposobnost psa ni izkoriščena v celoti. Opazili pa smo tudi, da so se zaprte osebe že prilagodile rednim pregledom s psom in predpostavljamo, da drogo skrivajo na način, ki ga pes težje zazna. Od druge polovice leta 2012 se v preglede prostorov vključuje tudi psička, ki je šolana za iskanje mobilnih telefonov.

Tabela 70: Število najdb drog in opojnih substanc po vrstah

Zavod	število najdb heroína	število najdb kanabisa	število najdb kokaina	število najdb hašiša	število najdb alkohola	število najdb metadona	število najdb tablet	število najdb pribora	število vseh najdb	število vseh najdb droge
Dob	2	10	0	0	4	5	29	1	52	12
Slov. vas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	0	0	0	0	0	7	1	9	0
Celje	0	6	1	0	0	0	9	1	18	7
Koper	6	11	1	1	2	0	22	1	45	19
N. Gorica	1	1	1	0	0	0	2	0	5	3
Ljubljana	0	40	1	3	6	0	13	3	69	44
N. mesto	0	0	0	0	1	1	10	1	14	0
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	5	18	2	4	0	0	37	3	76	29
M. Sobota	0	1	0	0	0	0	0	3	4	1
Rogoza	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Radeče	0	4	0	0	1	0	0	0	8	4
SKUPAJ	14	92	6	8	14	6	129	14	301	116

*Opomba: Skupno število najdb (dogodkov) je bilo 268, v veliko primerih so pravosodni policisti odkrili več vrst droge hkrati

Tabela 70 a: Količina najdenih drog in opojnih substanc po vrstah*

Zavod	skupna količina heroina	skupna količina kanabis	skupna količina kokaina	skupna količina hašiša	količina alkohola /l	skupna količina metadona/ml	skupna količina tablet /kos
Dob	12,54	43,42	0	0	2,62	355	1723,25
Slov. vas	0	0	0	0	0	0	0
Puščava	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	0	0	0	0	0	25,5
Celje	0	7	0,9	0,5	0	0	172
Koper	15,7	57,3	0,4	0	3,45	0	232,25
N. Gorica	3	19	1	0	0	0	76
Ljubljana	0	402,3	0,7	21,2	4,15	0	313
N. mesto	0	0	0	0	3	10	67
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	9	100,7	6,9	15	0	0	227
M. Sobota	0	1	0	0	0	0	0
Rogoza	0	10	0	0	0	0	0
Radeče	0	135,5	0	0	1	0	0
SKUPAJ	40,24	776,22	9,9	36,7	14,22	365	2836

*Opomba: Najdena droga se tehta v bruto količini (g), kar pomeni skupaj z zavitek, ki se v celoti izroči policiji.

Tabela 71: Število najdb drog in opojnih substanc po kraju najdbe

Zavod	PRI VNAŠANJU V ZAVOD						V ZAVODU
	v paketu	v pismu	pri osebni pregledu	na dvorišču	drugje	SKUPAJ	
Dob	0	0	3	0	0	3	45
Slov. Vas	0	0	0	0	0	0	0
Puščava	0	0	0	0	0	0	0
Ig	0	0	1	0	0	1	8
Celje	0	0	0	1	0	1	15
Koper	1	0	3	1	0	5	30
N. Gorica	1	0	1	0	0	2	1
Ljubljana	1	0	4	9	0	14	49
N. mesto	0	0	0	0	0	0	11
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	0	0	1	0	0	1	68
M. Sobota	0	0	1	0	1	2	2
Rogoza	0	0	0	0	0	0	2
Radeče	0	0	1	2	0	3	5
SKUPAJ	3	0	15	11	0	32	236

3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov

Med rednim nadziranjem bivalnih prostorov pravosodni policisti izvajajo obhode, varnostne in osebne preglede, pa tudi preiskave prostorov. Namen preiskav je odkriti in odvzeti prepovedane predmete in snovi, ki so jih zaprte osebe pritehotapile v zavod ali jih v zavodu izdelale. Skupaj je bilo v tem letu najdenih 82 mobilnih telefonov in 62 kosov pribora za telefoniranje. Odkrili so tudi večje število predmetov, ki so jih zaprte osebe odtujile zavodu ali drugim osebam. V 11 primerih smo odkrili tudi kupljeno, prirejeno ali v zavodu izdelano hladno orožje. V ZPKZ Dob je bil pri pregledu paketa v žepu lovske jakne najden naboj malokalibrske puške. Število preiskav prostorov je ostalo na podobni ravni kot lansko leto, čeprav je letos številka veliko nižja, saj so nekateri zavodi v lanski statistiki upoštevali tudi opravljene osebne preglede zaprtih oseb, ki jih pa letos zaradi primerljivosti podatkov nismo upoštevali.

Tabela 72: Opravljene preiskave bivalnih prostorov in najdbe prepovedanih predmetov

Zavod	KJE JE BILO NAJDENO				KAJ JE BILO NAJDENO				
	število preiskav	število vseh najdb	v zavodu	na vho- du ali v pošti	telefoni	pribor za telefone	nož, bodalo	orožje, strelivo	ostalo
Dob	309	21	19	2	5	8	3	1	13
Slo. vas	18	0	0	0	0	0	0	0	0
Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ig	14	2	2	0	0	0	1	0	2
Celje	62	29	23	6	18	16	1	0	0
Koper	172	28	27	1	4	13	3	0	15
N. Gorica	9	1	1	0	1	0	0	0	0
Ljubljana	71	53	48	5	42	19	1	0	6
N. mesto	24	2	2	0	0	1	0	0	1
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	68	16	13	2	7	3	1	0	8
M. Sobota	15	2	2	0	2	0	0	0	0
Rogoza	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	23	4	3	1	3	2	0	0	0
Forenzika	0	1	0	0	0	0	1	0	0
SKUPAJ	788	159	140	17	82	62	11	1	45

3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti

Preizkus alkoholiziranosti je klasična oblika nadzora, ki jo izvajamo na podlagi zakona. V tem letu je bilo opravljenih 628 preizkusov, med njimi je bilo 48 pozitivnih. Majhno število pozitivnih preizkusov je posledica dejstva, da so v skupnem številu preizkusov upoštevani tudi preizkusi obsojencev na podlagi terapevtskega dogovora.

3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona

Odstranitve v posebni prostor so namenjene izločitvi osebe iz bivalnega prostora za krajši čas, kadar je potrebno zagotoviti red in mir, preprečiti pobeg ali pa ustaviti oziroma vsaj omiliti destruktivno ali celo avto agresivno vedenje osebe. Bivanje v posebnem prostoru je omejeno na največ dvanajst ur.

V tem letu je bil ukrep odstranitve v posebni prostor uporabljen v 62 primerih, kar je glede na lanskih 110 veliko zmanjšanje. Največkrat je šlo za odstranitev v posebni prostor za krajši čas. Povprečen čas izločitve je bil 5 ur in 28 minut. V večini primerov je bil razlog odstranitve, da je oseba ogrožala sebe ali druge, sledi oviranje drugih oseb pri počitku ali delu. Velikokrat se je zgodilo, da je bilo za odstranitev hkrati podanih več razlogov hkrati, saj je na primer oseba, ki je bila destruktivna v vedenju hkrati motila ostale osebe pri počitku.

Med bivanjem v posebnem prostoru so bile vse osebe nadzorovane z video napravami, kar omogoča hiter odziv in zagotovitev varnosti izločeni osebi.

3. 12. 12. Nudenje prve pomoči s strani pravosodnih policistov

Ena od nalog pravosodnih policistov je tudi nudenje zdravstvene prve pomoči v primeru poškodb ali bolezni zaprtih oseb, za kar se tudi posebej izurijo v začetnem in obnavljajo znanja v nadaljevalnem usposabljanju. Posebnost dajanja prve pomoči pravosodnih policistov je, da morajo poleg zdravstvenih aspektov upoštevati tudi varnostne, ki včasih tudi omejijo ali otežijo možnosti dajanja prve pomoči. To je predvsem v primerih agresivnega in nasilnega vedenja, ko morajo zaradi izogibanja nevarnosti okužbe z nalezljivimi boleznimi ravnati še posebej previdno.

V tem letu so pravosodni policisti nudili prvo pomoč v 127 primerih, od tega 32 krat pri sanaciji samopoškodb, 85 krat pri sanaciji poškodb in 10 krat pri poskusih suicidov. Pri poškodbah in samopoškodbah gre predvsem za nudenje prve pomoči v smislu zaustavitve krvavitve in dajanja obkladkov.

3. 12. 13. Usposabljanje pravosodnih policistov in drugih delavcev

Na področju izobraževanja zaposlenih smo v tem letu uresničili večino zastavljenih ciljev. Oddelek za varnost na Generalnem uradu je izvedel osnovno usposabljanje za skupno 24 novo sprejetih pravosodnih policistov, en pravosodni policist centralnega usposabljanja ni uspel zaključiti. Prav tako smo po zavodih organizirali izvedbo 17-ih usposabljanj s področja praktičnega postopka za pravosodne policiste. S tem smo izboljšali in povečali znanje in usposobljenost zaposlenih za delo z zaprtimi osebami. Skupaj se je zgoraj omenjenih usposabljanj udeležilo 282 pravosodnih policistov.

3. 12. 14. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja

Pomemben vidik varovanja predstavljajo arhitekturne in tehnične omejitve zavodov. Zavodi se večinoma nahajajo v starih in nefunkcionalnih zgradbah. Te so bile prvotno zgrajene za druge namene, zato sodobnih zahtev varovanja ne izpolnjujejo. V zavodih se morajo zato posluževati dodatnih varovalnih ukrepov, ki za pravosodne policiste predstavljajo dodatno obremenitev.

Pomanjkljivost starih zgradb je predvsem v tem, da ne omogočajo nastanitev v manjših in enoposteljnih sobah, zato tudi ni možen nadzor z manjšim številom pravosodnih policistov. Dodatna slabost so zidovi, ponekod pa tudi slabe rešetke. Ker so zidovi iz materialov slabše kakovosti, omogočajo kopanje lukenj. Poseben problem so nizke varovalne ograje, katerih višina močno odstopa od evropske prakse in standardov (6 do 7 m visoka betonska ograja z dodano 5 do 6 m visoko notranjo žično ograjo).

V letošnjem letu bi izpostavili predvsem izvedbo nadgradnje in obnove videonadzora v zavodu Ig in vzpostavitev videonadzornega sistema v Enoti za forenzično psihiatrijo, vendar pa bo le tega potrebno v prihodnosti še nadgraditi. V našem največjem zaporu Dob pri Mirni smo prenovili osebni prehod na glavnem vhodu, kjer so se v preteklosti pojavljale težave z odpiranjem in zapiranjem vrat.

3. 12. 15. Oprema in uniforme pravosodnih policistov

Za nakup opreme za pravosodne policiste smo porabili 145.450,69 EUR. Od tega smo za znesek v višini 73.526,40 EUR dobavili 530 parov letno prehodnih čevljev, 530 parov zimskih čevljev in 60 parov terenskih čevljev, ki smo jih pravosodnim policistom razdelili koncem leta 2011, vendar pa je šel navedeni znesek iz proračuna za leto 2012. Za preostanek sredstev v znesku 69.063,92 EUR so vsi pravosodni policisti dobili nekatere dele uniforme po novem pravilniku (hlače, športne jopiče, zimske rokavice, volnene kape, srajce, pasove itd.).

Prehod na popolno nošenje novih uniform bo postopen, tako, da starih uniform ne bomo zavrgli, ampak se bodo uporabljale do iztrošenosti.

Prenovljene uniforme sledijo zahtevam izvajalcev oziroma uporabnikov uniform in bodo še v naprej zagotavljale urejen videz pravosodnih policistov, hkrati pa omogočale izvajanje varnostnih postopkov tudi v težjih okoliščinah.

3. 13. DELO ZAPRTIH OSEB

3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo

Zaprtim osebam smo zagotavljali pravico do dela predvsem v javnih gospodarskih zavodih (JGZ), pri hišnih delih, nekaterim pa tudi zunaj zavoda. Zaprte osebe so bile razporejene na delo v skladu s sistemizacijo delovnih mest. Vsem zaprtim osebam, ki so želeli delati, dela ni bilo mogoče zagotoviti.

Tabela 75: Razporeditev zaprtih oseb na delo po kategorijah in spolu na dan 1. 1.

Razporeditev na delo	obsojenci	obsojenke	priporniki	uklonilni	mladoletniki	SKUPAJ
JGZ	296	13	15	0	15	339
hišna dela	166	7	11	0	5	189
zunaj zavoda	14	0	0	0	0	14
12. člen	14	2	0	0	0	16
terapevtske del.	68	0	0	0	0	68
redno izobraževanje	0	0	0	0	10	10
SKUPAJ	558	22	26	0	30	636
dela ni bilo moč zagotoviti	257	17	276	45	1	596
delo odklonili	57	0	5	0	0	62
za delo nezmožni	59	9	20	0	0	88
Skupaj brez dela	373	26	301	45	1	746
Vsega skupaj	931	48	327	45	31	1382

Tabela 76: Razporeditev na novo sprejetih zaprtih oseb na delo po kategorijah in spolu

Razporeditev na delo	obsojenci	obsojenke	priporniki	uklonilni	mladoletniki	SKUPAJ
JGZ	359	21	43	3	8	434
hišna dela	233	4	27	2	1	267
zunaj zavoda	20	2	0	0	0	22
12. člen	33	5	0	0	0	38
terapevtsko delo	13	0	0	0	0	13
redno izobraževanje	0	0	0	0	4	4
SKUPAJ	658	32	70	5	13	778
dela ni bilo moč zagotoviti	340	32	771	1612	0	2755
odklonili	36	1	5	0	0	42
za delo nezmožni	53	6	21	3	0	83
Skupaj brez dela	429	39	797	1615	0	2880
Vsega skupaj	1087	71	867	1620	13	3658

Opomba: v tem številu oseb niso vključene pridržane osebe, ki so v zavodih bivale omejen čas (do 48 ur) in jih je bilo v tem letu skupaj sprejetih 230.

Glede na prejšnje leto beležimo porast števila zaposlenih oseb od 1308 v prejšnjem letu do 1414 v tem letu, kar je porast v višini 8,1 %.

Med zaprtimi osebami, ki v tem letu niso delale, je bilo največ uklonilno zaprtih in pripornikov. Še posebej je zaskrbljujoč podatek za pripornike, katerih je bilo zaposlenih samo 8 % in so v povprečju zaprti veliko dlje časa. Eden od pomembnejših razlogov za to je, da v zavodih s pripori, razen v Kopru, ni ustrezno ločenih prostorov za delo pripornikov.

3. 13. 2. Delo mladoletnikov v prevzgojnem domu

V tem letu je bilo na delovno usposabljanje razporejenih 25 mladoletnikov, ki je pridobivalo delovne navade in sicer 20 v JGZ, 5 mladoletnikov pa na hišnih delih. V redne oblike izobraževanja je bilo vključenih 15 mladoletnikov, 24 mladoletnikov pa je bilo vključenih v izobraževanje v kombinaciji z delovnim usposabljanjem.

Mladoletniki so pod vodstvom in nadzorom inženirjev inštruktorjev ter delovnih inštruktorjev izvajali vzdrževalna in obnovitvena dela v učnih delavnicah in v bivalnih prostorih, sodelovali pri urejanju okolice zavoda ter pri vzdrževalnih in servisnih delih na strojih in napravah.

V tem letu je bilo v učnih delavnicah, za potrebe delovnega usposabljanja in praktičnega pouka le s težavo zagotovljena minimalna količina primerne dela (zunanja naročila, vzdrževalna dela, izdelava drobnih uporabnih izdelkov,...).

Mladoletniki, ki so se poklicno izobraževali, so prejeli nagrado. Ta se je v prvem letniku gibala od 74,42 do 117,94 EUR na mesec in v drugem letniku od 108,30 do 176,76 EUR mesečno. Najnižje plačilo mladoletnikov, razporejenih na delo, je znašalo v JGZ 47,34, najvišje pa 79,10 EUR, medtem ko je najnižje plačilo za delo mladoletnikov pri hišnih delih znašalo 47,34 najvišje pa 119,50 EUR.

V tem letu so se v učnih delavnicah med delovnim usposabljanjem zgodile 4 lažje poškodbe (vreznine, udarnine,...). Iz analize nesreč je bilo ugotovljeno, da so delovna mesta ustrezala predpisom iz varstva pri delu in da so nesreče nastale zaradi nepazljivosti, neupoštevanja navodil in nezbranosti mladoletnikov.

3. 13. 3. Plačilo za delo zaprtih oseb

Tabela 77: Mesečno plačilo obsojencev za delo v rednem delovnem času po zavodih

Zavod	JGZ		hišna dela		delo zunaj zavoda	
	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje
Dob	22,69	247,74	76,3	122,67	231,07	231,07
Maribor	83,45	154,88	73,11	137,28	96,82	187,75
Ljubljana	57,42	97,44	64,38	97,44	0	0
Celje	50,16	104,2	50,16	101,38	0	0
Koper	56,24	93,28	57,76	82,72	65,36	75,68
Ig	69,41	111,06	71,56	116,22	0	0
N. Gorica	56,24	86,24	50,6	57,6	75,6	77,42
N. mesto	57,42	62,64	57,42	87	0	0
M. Sobota	0	0	73,11	137,28	0	0
Rogoza	73,11	107,36	69,77	137,28	96,87	141,86

Višina plačila za delo zaprtih oseb je bila določena po Pravilniku o količnikih za določitev osnovnih plačil, o kriterijih in merilih za ocenjevanje uspešnosti in rezultatov dela obsojencev ter o nagradah mladoletnikov. Plačilo za delo zaprtih oseb je sestavljeno iz osnove, ocene delovne uspešnosti in dodatkov ter je v veliki meri odvisno tudi od rezultatov dela.

Najvišje plačilo je v JGZ znašalo 247,74 EUR, za hišna dela 137,28 in za delo zunaj zavoda 231,07 EUR na mesec.

Tabela 78: Delo obsojencev v podaljšanem delovnem času

Zavod	število obsojencev	število nadur
Dob	202	13.842
Ig	21	182
Celje	20	1.238
Koper	20	1.698
N. Gorica	16	451
Ljubljana	38	679
N. mesto	0	0
OO Ig	0	0
Maribor	96	3.317
M. Sobota	16	1.257
Rogoza	16	399
SKUPAJ	445	23.063

Obseg ur dela, ki so jih opravile zaprte osebe, se je v tem letu povečal glede na prejšnje leto in sicer iz 21.297 na 23.063.

3. 13. 4. Javni gospodarski zavodi

Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij v vlogi pristojnega upravnega organa Vlade Republike Slovenije, na katerega delovno področje sodi dejavnost JGZ, usklajuje letne programe dela in finančne načrte.

Gospodarska kriza je zarezala tudi v poslovanje javnih gospodarskih zavodov, kar je bilo zaznati v posredovanih finančnih načrtih za leto 2012. Še največ težav predstavlja reševanje problematike JGZ Pohorje, kjer nas je izbrani poslovni partner (AWG) dne 1. 2. 2012 obvestil, da odstopa od dogovorjene ustanovitve skupne gospodarske družbe, ki bi nastala z izločitvijo industrijskega dela iz JGZ Pohorje. Ministru oziroma Vladi RS je bil takoj posredovan predlog nadaljnje sanacije, vendar je bila razprava na Vladi prekinjena. Obenem je bil ministru posredovan predlog, da se zagotovijo potrebna sredstva v višini 1 mio EUR za nemoteno delovanje JGZ, kar bi omogočilo preživetje JGZ. Potrebna finančna sredstva niso bila zagotovljena, likvidnostna situacija v JGZ se je zato še zaostрила, s tem pa se je nevarnost ukinitve dejavnosti še povečala. Posredovan je bil tudi predlog glede reorganizacije JGZ. V zvezi z navedenim potekajo intenzivne aktivnosti tako v samem JGZ, upravnem odboru in tudi na nivoju Ministrstva za pravosodje in javno upravo v smeri zagotovitve premostitvenih finančnih sredstev.

Vlada Republike Slovenije, je prekinjeno razpravo o problematiki JGZ nadaljevala šele ob koncu leta in naložila Ministrstvu za pravosodje in javno upravo, da v sodelovanju z drugimi resorji do konca leta 2012 pripravi možne predloge preoblikovanja javnih gospodarskih zavodov v ustrežnejšo organizacijsko obliko, ki bo omogočala zaposlovanje čim večjemu številu zaprtih oseb in katere dejavnosti ne bodo prvenstveno usmerjene na zunanji trg, ampak na izvajanje čim več dejavnosti za lastne potrebe zaporskega sistema in drugih državnih organov. Obenem je dala soglasje za razpis za odprodajo premičnin in najem prostorov industrijskega dela JGZ Pohorje in nalogo, da se pred tem uredijo premoženjsko pravna razmerja med JGZ in državo. Glede na to, da je minister obe komisiji imenoval šele decembra, se je realizacija sklepov presnela v leto 2013.

3. 13. 5. Hišna dela

Za izvajanje hišnih del je bilo v tem letu prerazporejenih nekoliko več zaprtih oseb kot prejšnje leto. Sem so zavodi razporejali na delo večinoma obsojence, v zanemarljivem številu pa tudi pripornike in mladoletnike. Med hišna dela, ki so določena v sistemizaciji delovnih mest obsojencev, sodijo dela v kuhinji, pekarni, razdeljevalnici hrane, pomivalnici, zavodski pralnici in likalnici. Nekateri zavodi so v okviru hišnih del zaprte osebe razporejali tudi na delo hišnika, na čiščenje upravnih in ambulantnih prostorov, na vzdrževalna dela v zavodu, na čiščenje okolice zavoda, na vrtna in druga podobna dela.

Še vedno se zavodi srečujejo s problemom strokovne usposobljenosti zaprtih oseb za hišna dela. To še zlasti velja za dela, povezana s pripravo hrane, za katera je potrebna ustrezna strokovna izobrazba in sanitarno-higienska ustreznost. Po drugi strani so hišna dela povezana tudi z redom in disciplino ter varnostjo v zavodu. Velik problem predstavlja tudi to, da je zelo malo obsojencev, ki ustrezajo zdravstvenim in sanitarno higien-skim pogojem za opravljanje navedenih del.

3. 13. 6. Varstvo pri delu in požarna varnost

Ustrezno varstvo in zdravje pri delu so zavodi zagotavljali s spremljanjem in nadzorom izvajanja predpisov, ki pogojujejo varno delo, z uporabo predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost ter z usposabljanjem zaprtih oseb in delavcev zavoda za varno in zdravo delo. Pred razporeditvijo na delo so zaprte osebe opravile zdravniški pregled in preizkus znanja s področja varstva pri delu.

Posebno pozornost so zavodi namenjali tudi tehničnemu varstvu pri delu, varnemu delovnemu okolju in sredstvom za delo. Tehnično varstvo so izvajali z vizualnimi pregledi in preizkusi delovne opreme, odpravljali pomanjkljivosti, izločali iz uporabe dotrajano opremo ter redno nadzirali uporabo predpisanih sredstev in

opreme za osebno varnost. Ocenjujemo, da je bilo v tem letu izvajanje varstva in zdravja pri delu na ustrezni ravni, kljub občasnemu neupoštevanju predpisov o uporabi zaščitnih sredstev.

Požarna varnost je v zavodih dobra. V tem letu smo zabeležili 8 požarov, od katerih jih je bilo 7 povzročenih namerno, dva pa sta bila tudi večjega obsega. V enem primeru so v zavod prišli tudi gasilci, ki pa so samo dokončno sanirali požar, ki so ga pravosodni policisti uspešno obvladali. Pri vseh je bila povzročena večja materialna škoda (uničen inventar, stavbno pohištvo, instalacije,..). Pri vseh požarih se je pokazalo, da so pravosodni policisti ustrezno usposobljeni tudi za gašenje požarov, saj so vse uspešno obvladali že v začetni fazi in ni bilo ogroženo zdravje in življenje zaprtih oseb.

3. 13. 7. Nesreče pri delu

V tem letu se je število nesreč in poškodb pri delu, kjer so bile udeležene zaprte osebe, rahlo povečalo iz 46 na 54, je pa še vedno manj kot v prejšnjih letih. Zavodi namreč kontinuirano posvečajo veliko pozornosti preventivnim ukrepom, to je izobraževanju za varno delo in nadzoru pri izvajanju dela. Vse nesreče pri delu so imele za posledico lažje poškodbe. Med poškodbami so bile najpogostejše mehanske poškodbe okončin.

Najpogostejši vzrok nezgod pri delu je nespoštovanje splošnega režima dela, prenizka zbranost pri delu in splet različnih nevarnih tveganj. Velik del poškodb pri delu gre pripisati kršitvam predpisov o varstvu pri delu glede uporabe osebnih varovalnih sredstev.

Tabela 77: Število poškodb pri delu zaprtih oseb po posameznih zavodih

Zavod	število poškodb pri delu
Dob	30
Slovenska vas	3
Puščava	3
Ig	0
Celje	2
Koper	2
N. Gorica	0
Ljubljana	1
N. mesto	0
OO Ig	1
Maribor	6
M. Sobota	1
OO Rogoza	1
PD Radeče	4
SKUPAJ	54

4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU

4.1. DELOVANJE NA NACIONALNEM PODROČJU

4.1.1. Odnosi z javnostmi

Na področju odnosov z javnostmi so v sodelovanju z zavodi za prestajanje kazni zapora in prevzgojnega doma potekale številne proaktivne aktivnosti s pomočjo katerih so bili predstavljeni pozitivni dogodki in ukrepi v zaporskem sistemu.

Medijem so bila ob pomembnejših dogodkih posredovana sporočila za javnost.

V mesecu aprilu je bila izvedena novinarska konferenca generalnega urada, na kateri je bilo predstavljeno Letno poročilo Uprave za leto 2011 skupaj z aktualno problematiko.

V aprilu je bila tako kot vsako leto organizirana Slovesnost ob Dnevu uprave, na kateri sta minister za pravosodje dr. Senko Pličanič in generalni direktor Uprave podelila priznanja Uprave najzaslužnejšim delavcem. Slovesnosti, ki je bila odprta za javnost, so se udeležili predstavniki nacionalnih in lokalnih medijev.

Generalni urad je redno odgovarjal na zastavljena novinarska vprašanja in se odzival tudi na druge prošnje nacionalnih in lokalnih tiskanih in elektronskih medijev. Medije so zanimala predvsem pojasnila in informacije v zvezi z izrednimi dogodki in odprto problematiko. Medije so zanimale tudi pozitivne vsebine, ki so se dogajale v zavodih.

Medijem so bila izdana dovoljenja za obiske v zavodih za prestajanje kazni zapora, pogovore, fotografiranje in snemanje. Prošnje medijev so se nanašale tudi na intervjuje z zaposlenimi v zavodih in na generalnem uradu, na snemanje in fotografiranje prostorov v zavodih ter na spremljanje dogodkov, ki so jih organizirali posamezni zavodi (modna revija v zavodu Ig, sodelovanje v akciji – očistimo Slovenijo, dan odprtih vrat v PD Radeče, informativni dan v zavodu Celje, lutkovna predstava v zavodu Ig, sodelovanje obsojencev zavoda Maribor v okviru prireditev evropske prestolnice kulture – festival Maribor...)

Poleg rednega posodabljanja vsebin Uprave na spletni strani Ministrstva za pravosodje smo sproti dopolnjevali obstoječo vsebino in informacije o dogodkih znotraj Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij.

4.1.2. Obiski in dogodki v zavodih

Zavodi za prestajanje kazni zapora in prevzgojni dom so intenzivno povezani z različnimi lokalnimi in državnimi institucijami kot so policija, izobraževalne institucije, centri za socialno delo, občinski organi, knjižnice, izobraževalne ustanove, nevladne organizacije...

V mesecu avgustu, je Zavod za prestajanje kazni zapora Ljubljana obiskal minister za pravosodje in javno upravo, dr. Senko Pličanič.

Zavode in prevzgojni dom so v okviru študijskih ekskurzij, opravljanja praks, priprave seminarских in diplomskih del, obiskovali študentje različnih fakultet Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru. Predstavitev in ogled Prevzgojnega doma Radeče z diskusijo, je zavod pripravil že tradicionalnim obiskovalcem študentom Pravne fakultete in Fakultete za socialno delo, študentkam in študentom Pedagoške fakultete – socialna pedagogika, študentom psihologije, dijakom 4. letnika Srednje elektrotehnične šole iz Velenja, pa tudi posameznim strokovnim in interesnim skupinam (prostovoljci, udeleženci specifičnih delavnic), Centrom za socialno delo ipd. Zavod Ig je obiskalo veliko študentov Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru in študentov oddelka za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani Prav tako so zavode Ljubljana, Koper,

Dob, Celje in Maribor obiskovali študentje z vrsto fakultet, kjer so se ukvarjali s pripravami diplomskih nalog ter izvajanjem različnih anket in vprašalnikov.

Sodelovanje je potekalo tudi na sledeče načine; direktorica in poveljnik zavoda Celje sta sodelovala na okrogli mizi, ob premieri filma »Izza Rešetk«, v okviru filmskega tedna Evrope. V mestnem kinu Metropol, v Celju, je bila premiera filma »Stari pisker«, ki se je znmal tudi v zavodu in govori o resnični akciji partizanov, ko so osvobodili zapornike iz Starega piskra.

Zavod Koper so, dvakrat obiskale delegaciji tožilcev iz tujine, na podlagi mednarodnega sodelovanja z Državnim tožilstvom RS.

Poslanci Državnega zbora RS, ki sestavljajo nacionalno delegacijo v Parlamentarni skupščini Sveta Evrope (PSSE), so v okviru mednarodnega dneva človekovih pravic obiskali Zavod za prestajanje kazni zapora Ljubljana.

V Novem mestu so člani oddelčne strokovne skupine sodelovali z državnimi in občinskimi institucijami - s Policijsko upravo Novo mesto in Krško, CSD na področju Dolenjske, Bele Krajine in Posavja, Okrožnima sodiščema Novo mesto in Krško, Mestno občino Novo mesto. Sodelovanje je bilo namenjeno dogovorom o medsebojnem sodelovanju v posameznih konkretnih situacijah in primerih.

V Mariboru se je nadaljevalo uspešno sodelovanje z izvajalci projekta RES_ZA, kateri je pod vodstvom Mariborske razvojne agencije in sodelovanjem sodelavke društva Vizija, uspelo pritegniti veliko obsojencev. V poučni oddalji TV Slovenija je bilo predstavljeno delo strokovnega delavca zavoda in sicer je to predstavitev uspešno opravila vodja oddelka za vzgojo. Medijsko odmevno je bilo tudi sodelovanje zavoda Maribor oziroma izvedba in udeležba zapornikov na dveh kulturnih prireditvah, ki so se organizirale v okviru prireditev Maribora – evropske prestolnice kulture oziroma Festivala Maribor.

V Murski Soboti je bilo s strani Okrožnega sodišča Murska Sobota opravljenih skupaj 52 kontrolnih obiskov, poglobili pa so sodelovanje in opravili nekaj delovnih obiskov in izmenjav mnenj z vodstvom Policijske uprave v Murski Soboti v zvezi z varnostnim področjem med obema institucijama. Prav tako so na novo vzpostavili delovne stike o sodelovanju na področju varstva pred požarom z ogledom zavoda z Občinsko gasilsko zvezo Murska Sobota.

Vseh dogodkov je bilo veliko več, informacije so na voljo na uradni spletni strani Ministrstva za pravosodje, Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij :

http://www.mpju.gov.si/si/o_ministrstvu/ursiks_organ_v_sestavi/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost_in_koledar_dogodkov/

4. 1. 3. Sodelovanje z nevladnimi organizacijami

Nevladne organizacije, ki izvajajo programe za tiste, ki imajo težave z drogo, nasiljem ipd. svoje storitve ponujajo tudi zaprtim osebam, kar je zelo vzpodbudno in dragoceno. Zunanji sodelavci pomagajo pri premagovanju vsakdanjih stisk ter pri urejanju življenja po prestani kazni.

V zavodu Dob so na področju odvisnosti sodelovali z Društvom Projekt človek, Anonimnimi alkoholiki in z Lokalno akcijsko skupino za pomoč odvisnikom Novo mesto. Na ostalih področjih pa z Društvom za nenasilno komunikacijo, Rdečim križem in Karitasom.

V zavodu Ig, se je kot vsa leta poprej, tudi v letu 2012 nadaljevalo sodelovanje z Društvoma Stigma. Društvo v zavodu izvaja individualno svetovanje za obsojenke, ki imajo težave z uživanjem psihoaktivnih substanc, v veliko pomoč so bili tudi pri spremljanju obsojenk v zunanje institucije. Društvo Projekt Človek nudi pomoč pri načrtovanju zdravljenja odvisnosti in vključitev v program (tudi kot varnostni ukrep pri pogojnem odpustu).

Inštitut VIR Celje je v letu 2012 v zavodu Celje izvajal individualno svetovanje za odvisnike. Skozi celo lansko leto je potekalo tudi sodelovanje z Društvom Projekt človek, katerega sodelavka je enkrat tedensko izvajala individualno obravnavo z zaprtimi osebami, ki imajo težave z odvisnostjo.

Sodelovanje z nevladnimi organizacijami, v zavodu Koper, je potekalo dobro skozi vse leto 2012. Sodelovali so z Društvom Projekt Človek, s katerim so sodelovanje še povečali, z društvom Pelikan ter z društvom Anbot iz Pirana na področju prostočasnih dejavnosti. Nadaljevali so tudi s sodelovanjem z Društvom za nenasilno komunikacijo. V oddelku Nova Gorica so nadaljevali s sodelovanjem z Društvom za odvajanje odvisnosti Križišče ter Projekt človek.

Z več nevladnimi organizacijami so sodelovali tudi v zavodu Ljubljana: Društvo Stigma, Projekt Človek, Društvo Up, Reto center, Inštitut Prelomi, Lokalna akcijska skupina, Kralji ulice, Društvo za nenasilno komunikacijo in Skupnost AA. Uspešno so nadaljevali s sodelovanjem z zavodom Voluntariat, ki je na področju zavoda izvedel več delavnic. Sodelovanje se je razvilo v večji projekt ureditve zelenjavnega vrta. Sodelovanje nameravajo nadaljevati tudi v letu 2013.

Sodelovali so še z Masko, zavodom za založništvo, kulturo in producentno dejavnost, v okviru katere so potekala neformalna druženja in debate, delavnice ter s kulturnim centrom, ki je v okviru projekta Gledališče senc, izvedel gledališko predstavo v zavodu Ljubljana.

Oddelek Novo mesto je pri obravnavi obsojencev sodeloval z nevladno organizacijo Projekt Človek ter z Društvom Srečanje, oddelek Ig pa z Društvom za nenasilno komunikacijo ter AA-anonimni alkoholiki.

Zavod Maribor kot partner, je tudi v minulem letu sodeloval v projektu postpenalne obravnave zaprtih oseb imenovan, Resocializacija zapornikov s postpenalno obravnavo na trgu dela (RES-ZA), ki je projekt Društva Vizija, Razvojnega agencije Maribor ter Andragoškega zavoda Maribor. V oddelku Murska Sobota so vzpostavili sodelovanje z organizacijo Projekt človek.

V letu 2012 je Prevgojni dom Radeče sodeloval z nevladnimi organizacijami: LAS Laško/Radeče, Rdeči križ Laško, Škofijska Karitas ter Društvom Cirkokrog.

Večina zavodov sodeluje z Rdečim križem in Karitasom.

4. 2. DELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU

Uprava se je aktivno vključevala v mednarodne integracije iz področja izvrševanja kazenskih sankcij. Sodelovali smo v mednarodnih projektih, raziskavah in študijah, z mednarodnimi organizacijami in z zaporskimi upravami iz tujine. Izdelali smo SPACE (Council of Europe Annual Penal Statistics) statistiko za leto 2011 in se z podatki vključevali v druge mednarodne statistike, ki vključujejo podatke o zaprtih osebah. Z Ministrstvom za pravosodje smo sodelovali pri pripravi strokovnih gradiv za potrebe mednarodnega sodelovanja ministrstva iz našega področja delovanja. Kot partnerji smo sodelovali v dveh mednarodnih projektih Exocop in Gruntvig mobilnost, v druge smo se vključevali s sodelovanjem z zunanjimi partnerji ali kot sodelujoča država članica EU odvisno od vsebine in razsežnosti projekta.

4. 2. 1. Svet Evrope

Delegacija Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja – CPT je našo državo obiskala v času od 31. januarja do 6. februarja 2012. Obiskali so tudi zavode Ljubljana, Dob in Celje. Pri pripravah na obisk so sodelovali vsi zavodi in oddelki; zavodi, ki jih je delegacija obiskala, pa so imeli dodatno priložnost za prevetritev svojega delovanja. V zvezi s prvim pisnim odzivom CPT smo pripravili zahtevane informacije in jih posredovali na MP. Pripravili smo odzivne odgovore na priporočila CPT, ki jih je naša država prejela v drugi polovici leta. Odgovore smo posredovali MPJU, ki jih bo vključilo v gradivo – odgovor Vlade RS na poročilo CPT.

Odbor ministrov držav članic Sveta Evrope je na seji dne 12. aprila 2012 sprejel evropski etični kodeks za zaposlene v zaporih. Priporočilo Rec (2012) 5 smo v slovenskem jeziku posredovali vsem zaposlenim v zapor-

skem sistemu, obema sindikatoma in penološkemu društvu v predhodno javno razpravo.

Predstavnica Generalnega urada in predstavnik zavoda Dob sta se v organizaciji Sveta Evrope v Strasbourgu udeležila seminarja na temo medicinska etika in zdravstveno varstvo v zaporu.

Predstavnica Generalnega urada se je v Pragi udeležila sestanka v zvezi s letno zaporsko statistiko – SPACE. Na sestanku so sodelovali tudi predstavniki Sveta Evrope, ki naše podatke obdelajo in predstavijo v evropski zaporski statistiki.

Generalni direktor in predstavnica Generalnega urada sta se v Rimu udeležila letne skupščine mednarodne organizacije za zapore EUROPRIS in 17. konference generalnih direktorjev zaporskih in probacijskih uprav držav članic Sveta Evrope. Osrednja tema na konferenci so bili tujci v zaporih.

4. 2. 2. Projekti

Sodelovali smo v mednarodnih projektih Exocop, Art in prisons, Res-za, Bridge in E-SEAp. Vsi projekti razen E-Seap so se v lanskem letu zaključili.

Exocop

Predstavnica Generalnega urada je sodelovala na mednarodnem sestanku transnacionalnega projekta Exocop, ki je potekal v Berlinu z namenom predpriprav na zaključno konferenco. Generalni direktor, predstavnica zavoda Ig in predstavnica Generalnega urada, so se udeležili zaključne konference namenjene vodstvom na področju načrtovanja politik in praks reintegracije zaprtih oseb v družbo. S sodelovanjem na konferenci smo formalno zaključili sodelovanje v tem mednarodnem projektu. Strokovna gradiva, ki so nastala ob tem, smo distribuirali v zavode. Pripravljajo se podlage za nadaljevanje sodelovanja s partnerskimi državami s podporo EU.

Art in prisons

Predstavniki Prevezgojnega doma Radeče so se v Romuniji v Aradu udeležili zadnjega delovnega srečanja v okviru sodelovanja v mednarodnem projektu Likovna terapija v zaporih (Art in prisons). V okviru srečanja so obiskali tudi Prevezgojni dom Buzias, v nacionalnem gledališču v Aradu pa so vsi sodelujoči partnerji pripravili mednarodno razstavo likovnih del zaprtih oseb in mladoletnikov. Prevezgojni dom Radeče je za delavce v sistemu organiziral zaključno predstavitev rezultatov projekta.

Bridge

V oktobru smo v okviru projekta Bridge v partnerstvu s organizacijo Pro Eco, Centrom za izobraževanje in kulturo Trebnje in evropsko organizacijo za izobraževanje v zaporih (European Prison Education Organisation – EPEA) organizirali zaključno mednarodno konferenco z naslovom Izobraževanje zapornikov in reintegracija v družbo. Udeleženci konference iz tujine so obiskali tudi zavod Dob.

Justice Cooperation Network

Povabljeni smo bili k sodelovanju v projekt Justice Cooperation Network – JCN, koordinator je Ministrstvo za pravosodje Mecklenburg-Western Pomerania. V projektu bomo sodelovali kot pridruženi partner.

E-SEAp – Izboljšanje energetskega upravljanja in trajnostnega razvoja. V projektu skupaj z Gradbenim inštitutom ZRMK sodelujeta dva zavoda in sicer Ig in Ljubljana.

4. 2. 3. Obiski in konference

Obiski in konference v tujini

Predstavnik Generalnega urada je obiskal psihiatrinjo na Hrvaškem v smislu priprave na nadgradnjo programov za obsojence s kaznivimi dejanji spolnega nasilja. V nadaljevanju je delegacija sestavljena iz dveh predstavnikov Generalnega urada in štirih predstavnikov zavoda Dob obiskala zapor v Lepoglavi in se seznanila s njihovo obravnavo storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost.

Trije predstavniki zavoda v Ljubljani so skupaj s zavodom Voluntariat izvedli študijski obisk v nevladni organizaciji Co.Ge.S. v Benetkah, ki v italijanskih zaporih izvaja določene projekte za zapornike. Seznanili so se tudi z načini zaposlovanja ženskih zapornic. Obiskali so tudi eno od prostovoljnih organizacij v Padovi.

Generalni direktor se je okviru asociacije MECR v Puli udeležil sestanka generalnih direktorjev zaporskih uprav srednje Evrope.

Predstavnica zavoda Dob se je v Londonu udeležila mednarodne konference o preiskovalni psihologiji. Predstavnica zavoda Dob se je preko CMEPIUS udeležila seminarja o izobraževanju v zaporih na Malti, ki ga je organizirala mednarodna organizacija za izobraževanje v zaporih - European Prison Education Association - EPEA.

Obiski iz tujine

Mlada raziskovalka ga. Oriens iz ZDA je obiskala Generalni urad in Odprti oddelek Ig. Udeleženci iz tujine, ki so sodelovali na 9. Bienalni mednarodni konferenci varstvoslovje, so obiskali tudi zavod Dob. Obiskali so nas predstavniki MP BIH. Na Dobu smo jim predstavili organiziranost zdravstvenega varstva zaprtih oseb. Zavod Celje sta obiskali državni tožilki, ena iz Romunije in druga iz Avstralije. Tudi zavod Koper sta obiskala tožilca, eden iz Romunije in drugi iz Španije. Zavod Maribor so obiskali sodniki iz Italije, Nemčije in Norveške. Bili so gostje mariborskega sodišča.

5. KADROVSKE, FINANČNO-MATERIALNE IN PROSTORSKE RAZMERE

5.1. KADROVSKE RAZMERE

5.1.1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi javnih uslužbencev ter zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo

Tabela 79: Pregled številčnega stanja javnih uslužbencev v upravi na dan 31. 12. 2012

	tarifna skupina					spol		
	VII.	VI.	V.	IV., III., II.	skupaj	m	ž	skupaj
Položajna delovna mesta								
generalni direktor	1				1	1		1
namestnik generalnega direktorja								
direktor urada	7				7	5	2	7
vodja sektorja	4				4	2	2	4
vodja oddelka	35				35	13	22	35
vodja referata	9				9	8	1	9
skupaj	56				56	29	27	56
Specializirani kadri								
pedagogi	52				52	13	39	52
psihologi	8				8	4	4	8
socialni delavci	11				11	3	8	11
drugi strokovni delavci v vzg. službi	6				6	2	4	6
medicinsko osebje	7		6		13	1	12	13
inštruktorji			77	2	79	73	6	79
delovni inštruktorji			9		9	8	1	9
inženirji		4			4	4		4
ekonomski delavci	3	4	22		29		29	29
osebje pravosodne policije	14	44	474		532	493	39	532
administrativni in drugi delavci	30	7	21	9	67	25	42	67
skupaj	131	59	609	11	810	626	184	810
skupno število zaposlenih	187	59	609	11	866	655	211	866

Tabela 80: Število pooblaščenih uradnih oseb – pravosodnih policistov

PUO	m	ž	Skupaj
pravosodni policist	437	31	468
višji pravosodni policist	39	5	44
inšpektor v UIKS	20	3	23
višji inšpektor v UIKS	3	1	4
svetnik v UIKS	3		3
SKUPAJ	502	40	542

5.1.2. Obseg in dinamika zaposlovanja

V tem letu je v upravi delo za nedoločen čas nastopilo 10 javnih uslužbencev.

Delovno razmerje je prenehalo 39 javnim uslužbencem, ki so bili zaposleni za nedoločen čas, in sicer zaradi naslednjih razlogov: 5 javnim uslužbencem je prenehalo delovno razmerje s pisnim sporazumom o razveljavitvi pogodbe o zaposlitvi, trije javni uslužbenci so bili premeščeni v drug organ javne uprave, enemu javnemu uslužbencu je prenehalo delovno razmerje zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani javnega uslužbenca, 29 javnih uslužbencev se je upokojilo in en javni uslužbenec je umrl.

Na dan 31. 12. 2012 je bilo v upravi za nedoločen čas zaposlenih 866 javnih uslužbencev.

114 javnih uslužbencev je napredovalo v višji plačni razred, 179 javnih uslužbencev pa je napredovalo v višji naziv. Zaradi omejitev prejemkov in plač javnih uslužbencev, bodo javni uslužbenci, ki so napredovali v višji plačni razred ali višji naziv, pridobili pravico do višje osnovne plače v skladu z Zakonom o interventnih ukrepih (Uradni list RS, št. 94/10), Zakonom o dodatnih interventnih ukrepih za leto 2012 (Uradni list RS, št. 110/11) in Zakonom za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12).

5.1.3. Izobraževanje javnih uslužbencev

Javni uslužbenci so se udeležili različnih oblik izobraževanja, ki jih je organizirala uprava oz. zunanje institucije. Udeležili so se večjega števila slovenskih, pa tudi mednarodnih posvetov in konferenc ter različnih delavnic in seminarjev.

Priprav na strokovni izpit iz upravnega postopka se je udeležilo 14 javnih uslužbencev. Strokovni izpit iz upravnega postopka je opravilo 23 javnih uslužbencev. Obveznega usposabljanja za imenovanje v naziv se je udeležilo 30 javnih uslužbencev.

Na področju izobraževanja zaposlenih smo v tem letu uresničili večino zastavljenih ciljev. V oddelku za varnost na Generalnem uradu smo organizirali in izvedli osnovno usposabljanje za skupno 24 novo sprejetih pravosodnih policistov. Poleg tega pa smo za že zaposlene pravosodne policiste v okviru nadaljevalnega usposabljanja izvedli še 17 usposabljanj s področja praktičnega postopka. Oddelek za vzgojo in izobraževanje v Generalnem uradu pa je organiziral več izobraževalnih oblik, in sicer za strokovne delavce zavodov in pravosodne policiste. Glede na procesni razvoj strategij obravnave zaprtih oseb so bile izvedene vse glavne predvidene izobraževalne vsebine, in sicer obravnava samomorilno ogroženih in obravnava storilcev spolnih kaznivih dejanj, izvedeno je bilo 10 supervizij za socialne delavce zavodov, 14 supervizij za pedagoge ter 6 supervizij za strokovne delavce za obravnavo odvisnosti. Izvedeno je bilo tudi dvodnevno izobraževanje za strokovne in zdravstvene delavce, ki v zavodih za prestajanje kazni zapora delajo z uživalci drog. S tem smo izboljšali in povečali znanje in usposobljenost zaposlenih za delo z zaprtimi osebami.

Skupno se je različnih oblik usposabljanja udeležilo 282 pravosodnih policistov, 128 strokovnih delavcev, 24 inštruktorjev in 5 kuharjev.

5.1.4. Pripravištvo in študijska praksa

V Upravi so opravljali pripravništvo trije pripravniki: dva štipendista Vlade Republike Slovenije za potrebe uprave in volonterski pripravnik.

Opravljanje obvezne študijske prakse smo omogočili enemu dijaku Srednje ekonomske šole Novo mesto in 38 študentom naslednjih fakultet: Fakulteta za varnostne vede, Filozofska fakulteta, Pedagoška fakulteta, Fakulteta za socialno delo, Fakulteta za upravo, Teološka fakulteta, Fakulteta za socialno delo.

5.1.5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi in podobno

Javni uslužbenci so bili zaradi bolezni, posledic nesreč pri delu oz. na poti na delo in z dela ter nege družinskih članov odsotni z dela 89.248 ur. Največ odsotnosti z dela je bilo zaradi bolezni (79,7 %). Odsotnosti zaradi nege družinskih članov beležijo 10,3 % delež, odsotnosti zaradi posledic nesreč pri delu oz. na poti na delo in z dela je bilo 10 %.

Odsotnost z dela je v primerjavi z letom 2011 nižja za 4,1 %.

Tabela 81: Številčni podatki o odsotnosti delavcev z dela (v urah)

Lokacija	bolezen javnega uslužbenca	nesreča pri delu	nege družinskih članov	skupaj
Generalni urad	1.905	32	233	2.170
Dob	18.336	1.608	2.752	22.696
Ig	4.000	0	702	4.702
Celje	3.465	692	312	4.469
Koper	10.818	1.008	965	12.791
Ljubljana	14.889	4.208	2.704	21.801
Maribor	12.340	272	975	13.587
Radeče	5.384	1.360	288	7.032
SKUPAJ	71.137	9.180	8.931	89.248

Na dan 31. 12. 2012 je bilo v upravi 17 invalidov, od tega štirje invalidi II. kategorije in 13 invalidov III. kategorije. Zaradi posebnosti dela v zavodih je invalidom težko zagotoviti ustrezno delo glede na omejitve, ki izhajajo iz odločb Zavoda za invalidsko in pokojninsko zavarovanje.

5.1.6. Preventivni zdravstveni pregledi javnih uslužbencev

Opravljenih je bilo 198 preventivnih zdravstvenih pregledov (predhodnih, obdobjnih, obdobjnih za zaposlene, ki delajo z viri ionizirajočih sevanjih in kontrolnih pregledov) po programih, ki so bili pripravljene v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja.

Splošno zdravstveno stanje javnih uslužbencev je zadovoljivo. Javni uslužbenci, ki delajo z obsojenci so izpostavljeni večjim psihofizičnim obremenitvam, zato je potrebno njihovo zdravstveno stanje še posebej spremljati.

5.1.7. Obravnavanje kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev

Zaradi domnevnih kršitev delovnih obveznosti so bili obravnavani štirje javni uslužbenci

Trem javnim uslužbencem je bilo izdano pisno opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnih razlogov.

5.1.8. Nadurno delo

V službah za varnost in zavarovanje je bilo izplačanih 80.638,9 ur nadurnega dela, kar je za 17,5 % več kot v letu 2011.

Tabela 82: Število izplačanih nadur po lokacijah

Lokacija	Število izplačanih nadur
Generalni urad	819
Dob	26.311
Ig	2.397
Celje	7.287
Koper	10.940,9
Ljubljana	14.962
Maribor	15.260
Radeče	2.662
SKUPAJ	80.638,90

Nadurno delo je bilo potrebno opraviti zaradi nemotenega delovnega procesa, in sicer zaradi povečanega števila spremstev na sodišča in zdravstvene ustanove, nadomeščanja odsotnih javnih uslužbencev kot tudi nepredvidenega in nenačrtovanega varovanja zaprtih oseb v raznih zdravstvenih ustanovah po Sloveniji.

5.2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA

Sprejeti proračun za to leto na dan 31. 12. 2012 znaša 35.387.330,32 EUR, veljavni 36.364.285,69 EUR. Porabili smo 36.052.063,22 EUR ali 99,1 % veljavnega proračuna.

Tabela 82: Poraba glede na podskupine izdatkov

Oznaka podskupine	Naziv podskupine	Poraba (v EUR)	Delež porabe (v %)
400	Plače in drugi izdatki zaposlenim	19.360.043,46	53,70
401	Prispevki delodajalcev	4.666.971,58	12,95
402	Izdatki za blago in storitve	7.821.345,58	21,69
413	Drugi domači transferji	2.897.525,62	8,04
420	Nakup in gradnja osnovnih sredstev	1.306.176,98	3,62

Od celotne porabe se na sredstva zagotovljena iz proračuna nanaša 35.802.447,16 EUR (98,45 % veljavnega proračuna), na sredstva donacij 4.282,81 EUR (0,01 % veljavnega proračuna), na porabo sredstev iz naslova lastne dejavnosti 167.026,05 EUR (0,46 % veljavnega proračuna) in na porabo sredstev iz prejetih odškodnin 78.307,20 EUR (0,22 % veljavnega proračuna). Glede na veljavni proračun je 0,86 % sredstev ostalo neporabljenih.

Lastna dejavnost v upravi zajema organizirano prehrano delavcem in počitniško dejavnost. Sredstva iz prejetih odškodnin se nanašajo na sredstva prejeta na podlagi zavarovanj stvarnega premoženja.

Razlika med sprejetim in veljavnim proračunom znaša 976.955,37 EUR in se nanaša na:

- večja sredstva iz naslova lastne dejavnosti v višini 68.216,65 EUR,
- povečanje sredstev iz naslova odškodnin v višini 73.816,72 EUR,
- povečanje sredstev iz naslova odprodaje premičnin v višini 1.822,00 EUR,
- povečanje po sklepu vlade v višini 833.100,00 EUR.

Razlika med veljavnim in realiziranim finančnim načrtom znaša 312.222,47 EUR. Po vrsti porabe se ostanek nanaša na

- neporabljeni sredstva na postavkah tipa 1 (179.459,39 EUR),
- neporabljeni sredstva odškodnin (120.259,52 EUR),
- neporabljeni sredstva iz naslova donacij (659,96 EUR),
- neporabljeni sredstva iz naslova odprodaje premoženja (1.822,00 EUR),
- ostanek na proračunskih postavkah lastne dejavnosti (10.021,60 EUR).

Ostanek sredstev, ki se nanaša na proračunski del, se nanaša na ostanek na investicijah (59.447,72 EUR), na plačah (105.296,66 EUR) in na materialnih stroških (14.715,01 EUR). Neporabljeni namenska sredstva se prenašajo v naslednje proračunsko leto, ostanek na proračunskih postavkah lastne dejavnosti se nanaša na del obveznosti do dobaviteljev ter na neporabljeni sredstva.

V leto 2012 smo prenašali iz naslova sredstev odškodnin 105.845,45 EUR, iz naslova sredstev prejetih donacij pa 4.942,77 EUR.

Tabela 83: Pregled porabe po podprogramih in proračunskih postavkah
(vir financiranja: proračun)

PODPROGRAM	OZNAKA PRORAČUNSKE POSTAVKE	NAZIV PRORAČUNSKE POSTAVKE	PORABA V LETU 2012 V EUR
Delovanje uprave za izvrševanje kazenskih sankcij	287610	Investicije in inv. Vzdrževanje	1.251.902,46
	401610	Najemnine poslovnih prostorov	164.246,96
	450810	Materialni stroški	7.213.264,02
	550510	Financiranje javnih gospodarskih zavodov	20.403,07
	602810	Plače	24.027.015,04
	639510	Izobraževanje delavcev	65.195,67
	668010	Oprema PUO	147.726,65
	668110	Oborožitev in posebna varnostna oprema	35.570,74
Socialno varstvo obsojencev	744810	Zdravstveno zavarovanje obsojencev	2.877.122,55
SKUPAJ			35.802.447,16

Porabili smo 35.802.447,16 EUR proračunskih sredstev, kar je za 4.540.728,32 EUR ali 11 % manj kot leta 2011. Zmanjšanje porabe proračunskih sredstev v primerjavi z letom 2011 izhaja iz manjšega finančnega načrta, saj je veljavni proračun 2012 za 4.567.423,02 EUR manjši od veljavnega v letu 2011. Glede na načrt razvojnih programov (investicije) ugotavljamo, da je bila realizacija uspešna v okviru razpoložljivih sredstev, niso pa bili uresničeni vsi cilji, saj so bila razpoložljiva sredstva v letu 2012 za 2.710.072,35 EUR manjša kot leta 2011. Zaradi znižanja finančnega načrta na postavki namenjeni financiranju javnih gospodarskih zavodov se je po daljšem obdobju, ko smo uspeli javnim gospodarskim zavodom letno zagotavljati določena finančna sredstva, ta trend prekinil. Resornemu ministru smo posredovali predlog, da zagotovi potrebna sredstva v višini 1 mio EUR za nemoteno delovanje, kar bi omogočilo preživetje (predvsem JGZ Pohorje). Potrebna finančna sredstva niso bila zagotovljena, likvidnostna situacija v javnih gospodarskih zavodih se je zaostila, s tem pa se je nevarnost ukinitve dejavnosti še povečala. Za zdravstveno varstvo zaprtih oseb smo v letu 2012 porabili vsa razpoložljiva sredstva, obveznost v višini 201.127,07 EUR prenašamo v leto 2013.

Povprečno dnevno stanje zaprtih oseb je bilo 1418, kar je v primerjavi z letom 2011 6 % povečanje. Povprečni oskrbni dan v letu 2012 je znašal 69 EUR (ali 17 % manj kot leta 2011).

Tabela 84: Povprečno stanje zaprtih oseb in vrednost oskrbnega dne v obdobju od leta 2007 do 2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
povprečno stanje zaprtih oseb	1339	1364	1416	1374	1337	1418
oskrbni dan (v EUR)	56	64	73	86	83	69

Stroški oskrbnega dne so izračunani tako, da je višina vseh porabljenih proračunskih sredstev deljena s številom dni v letu in povprečnim številom zaprtih oseb.

Realizirali smo ključne naloge iz programa Uprave. Kljub znatno nižjemu finančnemu načrtu in zmanjševanju števila zaposlenih, ki so v naši dejavnosti ključni dejavnik, smo uspeli zagotoviti osnovne pogoje bivanja in dela, tako zaposlenim kot zaprtim osebam, ter gospodarno in racionalno potrošili dodeljena proračunska sredstva.

5. 3. PROSTORSKE RAZMERE

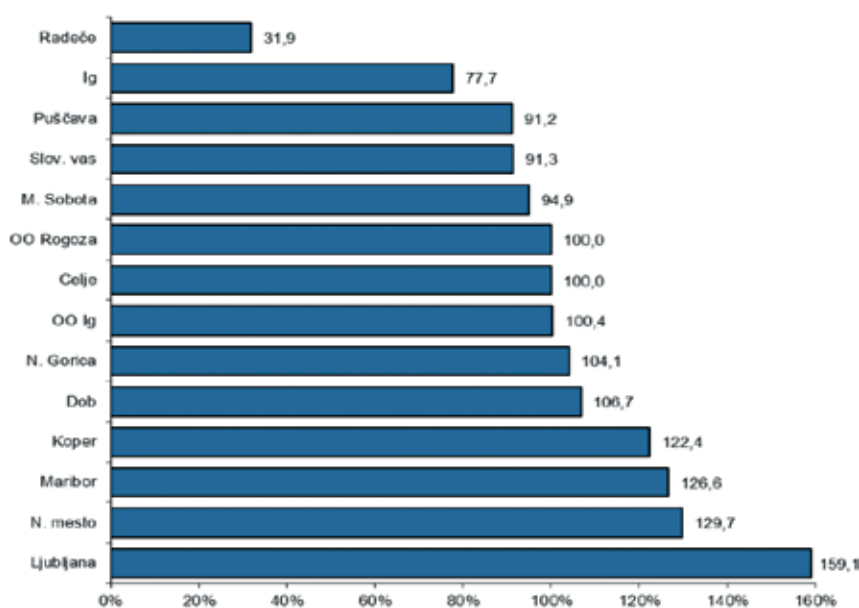
5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost

Prostorska zmogljivost zavodov se izračunava na osnovi predpisanih standardov, ki znašajo 9 m² za enoposteljno in 7 m² za skupinsko sobo na zaprto osebo. Glede na standarde je tako v tem letu prostorska zmogljivost vseh zavodov znašala 1.309 mest.

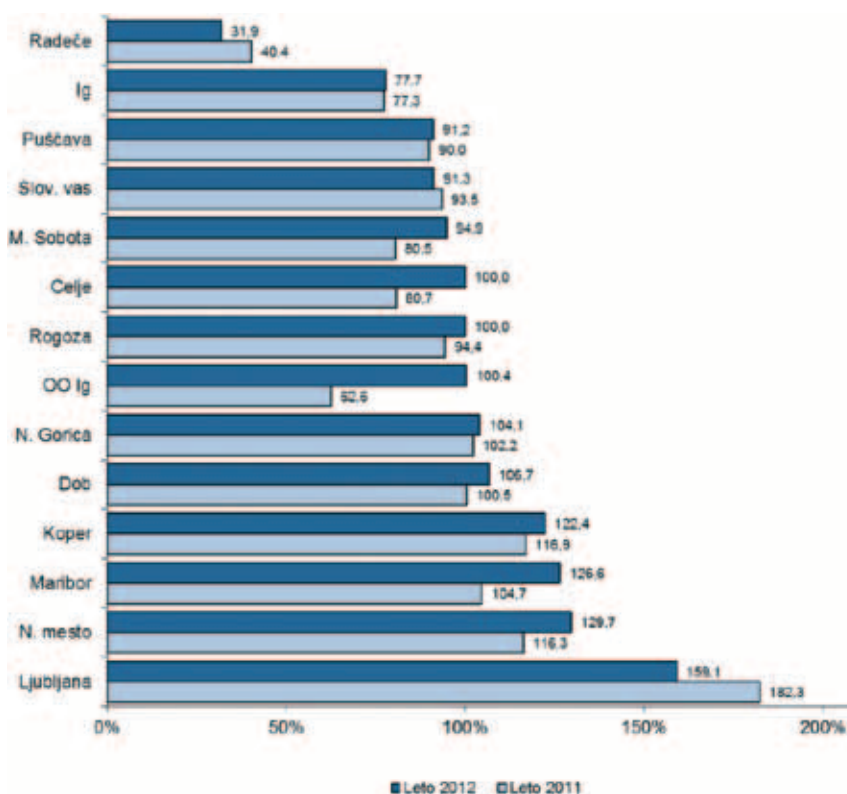
Tabela 86: Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov glede na povprečno število zaprtih oseb

Zavod	zmogljivost	povprečno število zaprtih	delež zasedenosti (v %)
Dob	420	448,3	106,74
Slov. vas	63	57,5	91,27
Puščava	17	15,5	91,18
Ig	83	64,5	77,71
Celje	96	96	100,00
Koper	110	134,6	122,36
N. Gorica	32	33,3	104,06
Ljubljana	135	214,8	159,11
N. mesto	35	45,4	129,71
OO Ig	27	27,1	100,37
Maribor	146	184,8	126,58
M. Sobota	41	38,9	94,88
OO Rogoza	36	36	100,00
Radeče	68	21,7	31,91
SKUPAJ	1309	1418,4	108,36

Grafikon 17: Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov glede na povprečno število zaprtih oseb

Grafikon 18: Primerjava zasedenosti posameznih zavodov in oddelkov v letih 20011 in 2012

Najbolj zasedeni so bili zavod Ljubljana, Oddelek Novo mesto, sledita pa zavoda Koper in Maribor. Vsi navedeni zavodi in oddelek so bili zasedeni nad 120 %. Najmanjša zasedenost je bila v Prevezgojnim domu Radeče in zavodu Ig, kar pa ni možno primerjati z drugimi zavodi in oddelki zaradi specifične populacije (mladoletniki s prevzgojnim ukrepom in ženske).

V primerjavi s preteklim letom se je zasedenost občutno zmanjšala v Zavodu Ljubljana, kar je posledica ukrepov za zmanjševanje zasedenosti. Se pa je zasedenost povečala v zavodih Maribor, Koper, Celje ter v oddelkih Novo mesto, Murska Sobota in še posebej v Odrptem oddelku Ig. Slednje je pozitivno, saj se je na ta način tudi zmanjšala zasedenost v matičnem zavodu v Ljubljani. V povprečju se je prezasedenost zaporov zvišala iz 102,72% v prejšnjem letu na 108,36 % v tem letu.

Še vedno pa je različna tudi zasedenost znotraj posameznih zavodov, saj se je pogosto dogajalo, da so bili posamezni oddelki prenapolnjeni, v drugih pa je bilo še nekaj prostora. Težave zaradi prenapolnjenosti zavodov smo reševali s prerazporejanjem zaprtih oseb iz bolj zasedenih v manj zasedene sobe, oddelke in zavode, ter premeščanjem zaprtih oseb v zavode, ki so manj zasedeni. Še posebej smo pri tem pozorni na številčno stanje v zavodu Ljubljana, ker so postavili mejno vrednost 208 zaprtih oseb, ko je vodstvo zavoda Ljubljana dolžno sprožiti postopke za premeščanje zaprtih oseb.

5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih

Večina zaporov se nahaja v zelo starih zgradbah, ki so bile zgrajene za povsem druge namene in že po svoji arhitektonski zasnovi ne ustrezajo sodobnim zahtevam izvrševanja pripora in kazni zapora. V preteklih desetletjih se je zelo malo vlagalo v izboljšanje prostorskih razmer. Novi zavod v Kopru je prvi zapor, ki je bil zgrajen po več kot štiridesetih letih. Pred dvema letoma pa sta bila odprta dva nova objekta v Zavodu Dob. Slabe prostorske razmere spremlja še prenapolnjenost, s katero se v zadnjih letih srečujemo v nekaterih zavodih. Na nujnost izboljšanja prostorskih razmer so opozorili tudi Varuh človekovih pravic, CPT (odbor za preprečevanje mučenja in nečloveškega ravnanja ali kaznovanja pri Svetu Evrope) in druge institucije. Dodatno pa je na to opozorila tudi sodba Evropskega sodišča za človekove pravice.

Bivalne, delovne in prostorske razmere se med posameznimi zavodi in oddelki močno razlikujejo. Največ težav povzročajo preveliki bivalni prostori, kjer je bilo nastanjeno veliko zaprtih oseb. Razumljivo je, da takšne bivalne razmere slabo vplivajo na počutje zaprtih oseb, vzdrževanje higiene in zagotavljanje zasebnosti. Slabe prostorske razmere ponekod tudi zmanjšujejo možnosti za izvajanje določenih pravic zaprtim osebam v večji meri (npr. zagotavljanje dela, omogočanje telesnih dejavnosti in rekreacije, verskih obredov ipd.). Dodaten problem predstavlja zastarela, dotrajana in pomanjkljiva oprema bivalnih in drugih prostorov, saj za nakup nikoli ni dovolj sredstev.

5. 3. 3. Aktivnosti za izboljšanje prostorskih in bivalnih razmer v zavodih

Ključna aktivnost glede ustrežnejših bivalnih razmer je bilo premeščanje zaprtih oseb iz prezasedenih zavodov, predvsem iz Ljubljane in oddelka Novo mesto. Premeščali smo tako pripornike, ki so imeli praviloma že izrečene sodbe ter tudi obsojence.

Pripravili smo odzivno poročilo na revizijsko poročilo Računskega sodišča na tematiko Uspešnost reševanja prostorske problematike slovenskih zaporov.

Nadaljujejo se aktivnosti za nadomestno gradnjo zavoda Ljubljana na lokaciji Bizovik. Pripravili smo vladno gradivo, ki predvideva proučitev možnosti, da se gradnja izvede v eni od oblik javno-zasebnega partnerstva, vendar Vlada odločitve še ni sprejela.

Na podlagi sprejetega izvedbenega plana investicijskega vzdrževanja ter investicij v nakup opreme in opreme za varovanje smo izvedli postopke nabave, kjer je bila osrednja investicija izgradnja manjše čistilne naprave v Odprtem oddelku Rogoza.

Izvedli smo tudi nakupe najnujnejše in okvarjene opreme manjše vrednosti iz proračunske postavke za odškodnine po potrebah posameznih lokacij.

5.4. INFORMATIKA

Po implementaciji programskega orodja za dokumentarno poslovanje SPIS4 konec prejšnjega leta smo v tem letu nadaljevali s širjenjem uporabe v praksi. Več dela na tem področju je bilo potrebno na lokacijah, ki pred tem niso imele elektronsko podrtga dokumentarnega poslovanja. Praksa je tudi navrgla dodatna odprta vprašanja in zahteve po reševanju teh. Na sploh pa je uvedba tega sistema že dala prve pozitivne rezultate v smislu možnosti vpogleda v dokumentacijo posamezne zadeve na daljavo brez potrebe klasičnega pošiljanja gradiv po pošti. Postopoma uveljavljamo tudi elektronsko podpisovanje in posredovanje pošte v tej obliki, kar že prispeva k zmanjšanju stroškov poslovanja.

Intenzivno se je nadaljeval projekt informatizacije eZapori. Izvedene so bile številne delavnice, potrdili smo več tehničnih specifikacij in implementirali prvi modul, ki pokriva razpored dela in obračun ur pravosodnih policistov. Nekaj težav je bilo pri zagotavljanju nove baze na strežniški infrastrukturi javne uprave, zaradi česar se je implementacija že prevzetih vsebin prenesla v kasnejše obdobje.

Podpisan je bil krovni dogovor za področje E-sociala, na podlagi katerega poteka avtomatično in sledljivo zbiranje podatkov iz evidence zaprtih oseb za potrebe Centrov za socialno delo.

Enak dogovor je podpisan s policijo za dostop do nekaterih podatkov iz evidence zaprtih oseb. Oba dogovora sta skupaj z dogovorom z Vrhovnih sodiščem že leto prej prispevala k razbremenitvi javnih uslužbencev, saj za poizvedbe iz naše evidence tem organom ni potrebno več pisati pisnih zahtevkov in nam odgovorov na njih.

Nadalje je podpisan dogovor z MNZ o dostopu pooblaščenih uslužbencev URSIKS do podatkov iz Centralnega registra prebivalstva, ki omogoča preverjanje statusnih podatkov zaprtih oseb.

Na področju informatike zagotavljamo vsem uradom in oddelkom pričakovano razpoložljivost strežnikov, delovnih postaj in aplikacij vseh ključnih procesov, ki so podprti z informacijskimi rešitvami.

V tem letu smo realizirali dva javna razpisa od petih načrtovanih in sicer nakup in montaža aktivne mrežne opreme za Upravo, ter nakup in montaža UPS naprav za varovanje podatkovnih strežnikov uradov URSIKS. Ostale načrtovane investicije niso bile realizirane zaradi rebalansa proračuna in posledično okrnjenih finančnih virov.

Z izvedenimi investicijami smo na standardno postavljenem ožičenju lokalnih omrežij vseh uradov in vseh oddelkov URSIKS, vzpostavili pogoje za:

- hitrejše in zanesljivejše delovanje lokalnega omrežja in prehoda v HKOM,
- možnost opcijske vključitve IP telefonije in z njo povezane brezplačne klice (cca 30.000 številok v javni upravi in gospodarstvu),
- nadzorovan in omejevan prehod v internet za učilnice zaprtih oseb (opcija),
- brezžično dostopno točko z omejenim dosegom v sejnih sobah uradov,
- videokonferenčno nadgradnjo.

Za prihajajoče informacijske izzive imamo zagotovljene tehnične resurse in infrastrukturo, nismo pa še ustrezno pripravljeni na obseg aktivnosti in storitev, predvsem podpore in vzdrževanja. Gre predvsem za zagotovitev kadrov, ki bodo na vseh lokacijah uprave lahko izvajali dnevno podporo in odpravljali manj zahtevna IT opravila.

S priključitvijo regulatorja delovnega časa v forenzični enoti psihiatrične bolnišnice v Mariboru za potrebe evidentiranja prisotnosti pravosodnih policistov, smo v vseh uradih in oddelkih zagotovili sodobno centralno registracijo delovnega časa, ki bo sinergijsko učinkoval z vključenim modulom Planiranja ur pravosodnih policistov na isti infrastrukturi. Tako kompleksna rešitev postaja pomembno orodje za izvajanje zadanih nalog evidentiranja in posledično obračuna plač, z avtomatskim prenosom podatkov v enotni računovodski sistem plač Ministrstva za finance.

SKLEP

V Upravi RS za izvrševanje kazenskih sankcij bomo tudi v letu 2013 sledili zastavljenim ciljem in našemu poslanstvu.

Pomembnejši cilji in naloge:

- zmanjšati stroške dela glede na obseg sredstev v proračunu brez odpuščanja zaposlenih
- izvesti notranjo reorganizacijo v skladu s predlogi SNR
- ohraniti stabilno varnostno situacijo v zavodih
- povečati število zaprtih oseb, vključenih v delo in izobraževanje
- izboljšati pripravo na odpust po prestani kazni
- realizirati obveznosti, ki se nanašajo na priporočila VČP in CPT
- nadaljevati s postopnimi spremembami režimov v priporih (sproščanje)
- uvesti program za obravnavo storilcev k.d. z elementi nasilja in nadgradnja drugih programov
- vzpostaviti tehnični nadzor telefonskih razgovorov zaprtih oseb
- reševati prenapolnjenost zavodov s premestitvami in drugimi ukrepi ter preprečiti utemeljenost morebitnih novih tožb
- proučiti možnost izgradnje nadomestnega zavoda v Ljubljani v obliki javno – zasebnega partnerstva
- pripraviti enoten protokol za delo pedagogov
- nadaljevati z implementacijo vsebin projekta eZapori
- sanirati JGZ Pohorje in preoblikovati ostale JGZ
- sodelovati v mednarodnih projektih in v mednarodnih integracijah ter s tem prenesti dobre prakse iz tujine
- organizirati Dan UIKS s podelitvijo priznanj
- pripraviti letno poročilo UIKS
- izboljšati socialno vzdušje
- sprejeti Kodeks etike zaposlenih v UIKS

NEKAJ UTRINKOV V SLIKI

VARNOST

Pri najdbah droge gre največkrat za manjše količine (nekaj gramov) – v tem primeru je bila skrita v »kinder jajčku«

Mobilni telefoni in droga so večkrat vrženi tudi čez zid in primerno maskirani

Iskano blago pri zaprtih osebah so mobilni telefoni. Slike prikazujejo različne načine skrivanja, ki so bili odkriti v tem letu

V zaporniški celici narejena miniatura naprava za kuhanje žganja

Posledice požara v celici v ZPKZ Celje

PROSTOČASNE DEJAVNOSTI IN DELO

Tudi med obsojenci je najbolj priljubljen šport nogomet – utrinek s tekme v ZPKZ Koper

Obsojenke v ZPKZ Ig so same izvedle lutkovno predstavo z lutkami, ki so jih tudi same naredile

Nastop glasbene skupine v ZPKZ Maribor v času izvajanja projekta »Evropske prestolnice kulture«

Razstava likovnih del v ZPKZ Dob po zaključku slikarskega tečaja

Glasbeno –plesna predstava v poletnih mesecih na dvorišču ZPKZ Koper

Šahovsko tekmovanje zaprtih oseb v simultanki v Mariboru

Koncert glasbenikov Anje Bukovec in Roka Šinkovca v ZPKZ Ig

Razstava izdelkov prostočasnih aktivnosti ob dnevu odprtih vrat v PD Radeče

Razstava izdelkov prostočasnih aktivnosti ob dnevu odprtih vrat v ZPKZ Dob

DOGODKI

Skupna fotografija nagrajencev z direktorji zavodov ob dnevu Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij

Dan odprtih vrat v Zavodu Celje

Obisk ministra dr. Senka Pličaniča v ZPKZ Ljubljana in ogled zelenjavnega vrta

Del dejavnosti kolegija generalnega direktorja je bil tudi obisk v forenzični enoti v UKC Maribor

Obisk poslancev slovenskega parlamenta v ZPKZ Ljubljana

Otvoritev šahovskega tekmovanja v ZPKZ Dob je počastil tudi poslanec evropskega parlamenta g. Lojze Petrel

Montaža nove čistilne naprave v odprtem oddelku Rogoza

Športne igre zaposlenih v Upravi so tradicionalna aktivnost

Izjemen uspeh ekipe pravosodnih policistov, ki so na letošnjem »Brajnikovem memorialu« dosegli 3. mesto

OBISKI IN MEDNARODNA DEJAVNOST

Udeleženci projekta »Art Therapy in the penitentiaries« v PD Radeče

Obisk delegacije Bosne in Hercegovine v ZPKZ Dob

*Generalna direktorja slovenske in italijanske
zaporske uprave na 17. konferenci CDAP*

*Udeleženci mednarodne konference v okviru
projekta »Bridge« na obisku v ZPKZ Dob*

*Srečanje direktorjev zaporskih uprav srednje Evrope
v Pulju na Hrvaškem*

*Udeleženci mednarodne konference Bridge
v Ljubljani*

VSEBINA

PREDGOVOR 3

ORGANIZACIJSKA SHEMA UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ 5

GENERALNI URAD IN ZAVODI ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA 6

1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI UPRAVE 11

2. STATISTIČNI PODATKI 15

2. 1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB	15
2. 2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB S PRETEKLIMI LETI	18
2. 3. OBSOJENCI	20
2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev	20
2. 3. 2. Nastop kazni in priliv obsojencev	21
2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni	23
2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenih kaznivih dejanj	24
2. 3. 5. Struktura obsojencev po dolžini kazni	25
2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti	25
2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi	26
2. 3. 8. Prevzem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah	26
2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR IN MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU	27
2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov	27
2. 4. 2. Priliv mladoletnih oseb v mladoletniški zapor in prevzgojni dom	27
2. 4. 3. Starostna struktura mladoletnikov	28
2. 4. 4. Struktura mladoletnikov po vrsti kaznivih dejanj	28
2. 4. 5. Struktura mladoletnih obsojencev po dolžini kazni	28
2. 4. 6. Odliv mladoletnih oseb iz mladoletniškega zapora in prevzgojnega doma	29
2. 5. OSEBE V UKLONILNEM ZAPORU	30
2. 6. PRIPORNIKI	32
2. 6. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb	32
2. 7. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI	34
2. 7. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami	34
2. 7. 2. Obsojenci in mladoletniki – tujci	35
2. 7. 3. Tujci med uklonilno zaprtimi	36
2. 7. 4. Tujci v priporu	37

3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB 39

3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI	39
---	----

3. 1. 1. Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih	39
3. 1. 2. Nameščanje obsojencev in mladoletnikov v režime oziroma oddelke prestajanja kazni	40
3. 1. 3. Prestajanje zaporne kazni ob vikendih, hišni zapor ter nadomestna kazen z opravljanjem dela v splošno korist (izvajanje 12., 12. a in 13. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij)	41
3. 2. IZOBRAŽEVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	42
3. 3. PROSTOČASNE DEJAVNOSTI OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	46
3. 3. 1. Delo pedagogov	46
3. 3. 2. Prostočasne dejavnosti obsojencev in mladoletnikov	49
3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST	51
3. 5. SOCIALNO DELO IN POSTPENALNA DEJAVNOST	53
3. 5. 1. Socialna obravnava pripornikov	53
3. 5. 2. Socialna obravnava oseb na prestajanju uklonilnega zopora	53
3. 5. 3. Socialna obravnava obsojencev in mladoletnikov	53
3. 5. 3. 1. Socialno delo ob sprejemu in v času prestajanja kazni	52
3. 5. 3. 2. Sodelovanje z zunanjimi izvajalci socialnega varstva in drugimi ustanovami	54
3. 5. 3. 3. Priprava na odpust	55
3. 5. 3. 4. Svetovanje v postpenalni obravnavi	57
3. 6. ZDRAVSTVENO VARSTVO	58
3. 6. 1. Enota za forenzično psihiatrijo	58
3. 6. 1. Zdravstveni pregledi zaprtih oseb v zavodskih ambulantah	59
3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda	59
3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja	59
3. 6. 4. Bolezni zaprtih oseb	59
3. 6. 5. Substitucijska terapija	60
3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov	60
3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah	60
3. 6. 8. Poškodbe zaprtih oseb	60
3. 6. 9. Samopoškodbe in poskusi samomorov	61
3. 6. 10. Smrti	61
3. 6. 11. Gladovne stavke	61
3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA	62
3. 7. 1. Odvisnost od alkohola	62
3. 7. 2. Odvisnost od prepovedanih drog	64
3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov	66
3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev	66
3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb	67
3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost	67
3. 7. 7. Obravnava žensk	68

3. 7. 8. Obravnava mladoletnikov	68
3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI	68
3. 8. 1. Podeljene ugodnosti	68
3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti	70
3. 8. 3. Problematika obravnavanja in podeljevanja ugodnosti	70
3. 8. 4. Namenski izhodi	70
3. 9. DISCIPLINSKO OBRAVNAVANJE IN KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	71
3. 9. 1. Vodenje disciplinskih postopkov	71
3. 9. 2. Učinkovitost disciplinskih kazni	71
3. 9. 3. Pregled izrečenih disciplinskih kazni	71
3. 9. 4. Pritožbe na disciplinske kazni	72
3. 10. POGOJNI ODPUST OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	73
3. 10. 1. Pogojni in predčasni odpust	73
3. 10. 1. 1. Pogojni odpust po Komisiji za pogojne odpuste	73
3. 10. 1. 2. Predčasni odpust po direktorju zavoda	74
3. 11. IZVAJANJE PRAVIC IN PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB	74
3. 11. 1. Pravica do veroizpovedi	74
3. 11. 2. Druge pravice in pritožbe	75
3. 11. 3. Pomilostitve obsojencev	76
3. 11. 4. Upravno odločanje	76
3. 12. VARNOST IN ZAVAROVANJE ZAVODOV IN ZAPRTIH OSEB	77
3. 12. 1. Splošne varnostne razmere	77
3. 12. 2. Pobegi zaprtih oseb	77
3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev	79
3. 12. 4. Spremstva zunaj zavoda	83
3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami	84
3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošiljk	85
3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori	85
3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog in opojnih substanc	86
3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov	89
3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti	89
3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona	89
3. 12. 12. Nudenje prve pomoči s strani pravosodnih policistov	90
3. 12. 13. Usposabljanje pravosodnih policistov in drugih delavcev	90
3. 12. 14. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja	90
3. 12. 15. Oprema in uniforme pravosodnih policistov	91
3. 13. DELO ZAPRTIH OSEB	91
3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo	91
3. 13. 2. Delo mladoletnikov v prevzgojnem domu	92
3. 13. 3. Plačilo za delo zaprtih oseb	93

3. 13. 4. Javni gospodarski zavodi	94
3. 13. 5. Hišna dela	94
3. 13. 6. Varstvo pri delu in požarna varnost	94
3. 13. 7. Nesreče pri delu	95
4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU	96
4. 1. DELOVANJE NA NACIONALNEM PODROČJU	96
4. 1. 1. Odnosi z javnostmi	96
4. 1. 2. Obiski in dogodki v zavodih	96
4. 1. 3. Sodelovanje z nevladnimi organizacijami	97
4. 2. DELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU	98
4. 2. 1. Svet Evrope	98
4. 2. 2. Projekti	99
4. 2. 3. Obiski in konference	99
5. KADROVSKE, FINANČNO-MATERIALNE IN PROSTORSKE RAZMERE	101
5. 1. KADROVSKE RAZMERE	101
5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi javnih uslužbencev ter zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo	101
5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja	102
5. 1. 3. Izobraževanje javnih uslužbencev	102
5. 1. 4. Pripravnništvo in študijska praksa	102
5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi in podobno	103
5. 1. 6. Preventivni zdravstveni pregledi javnih uslužbencev	103
5. 1. 7. Obravnavanje kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev	103
5. 1. 8. Nadurno delo	103
5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA	104
5. 3. PROSTORSKE RAZMERE	106
5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost	106
5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih	108
5. 3. 3. Aktivnosti za izboljšanje prostorskih in bivalnih razmer v zavodih	108
5.4. INFORMATIKA	109
SKLEP	110
NEKAJ UTRINKOV V SLIKI	111
VARNOST	111
PROSTOČASNE DEJAVNOSTI	112
DOGODKI IN PROJEKTI	114
MEDNARODNE AKTIVNOSTI	115

